

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VIỆT NHẬT

WATANABE MEIRI

SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT
VĂN HÓA VIỆT NAM – NHẬT BẢN
QUA TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KÌ

LUẬN VĂN THẠC SĨ

HÀ NỘI - 2023

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC VIỆT NHẬT

WATANABE MEIRI

SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT
VĂN HÓA VIỆT NAM – NHẬT BẢN
QUA TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KÌ

CHUYÊN NGÀNH: KHU VỰC HỌC

MÃ SỐ: 19110047

LUẬN VĂN THẠC SĨ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

PGS.TS. HOÀNG THỊ KIM NGỌC

HÀ NỘI - 2023

LỜI CẢM ƠN

Em xin gửi lời cảm ơn chân thành và sâu sắc nhất tới PGS. TS. Hoàng Thị Kim Ngọc, người trực tiếp hướng dẫn em trong quá trình làm luận văn. Cô đã gợi ý và hướng dẫn em trong việc tìm hiểu các tác phẩm, lựa chọn đề tài và [giúp dung đề cương](#) rất nhiệt tình, đọc; đưa ra những nhận xét, góp ý để em có thể hoàn thành luận văn một cách tốt nhất.

Bên cạnh đó, em cũng xin gửi đến các thầy cô giáo đã và đang công tác, giảng dạy tại chương trình Khu vực học, Trường Đại học Việt Nhật lòng biết ơn sâu sắc về những kiến thức cũng như kỹ năng mà các thầy cô đã truyền đạt cho em trong suốt quá trình học tập và rèn luyện tại trường ĐH Việt Nhật. Chính sự giúp đỡ tận tình của quý thầy cô đã tạo nên động lực giúp em hoàn thành luận văn này ở mức độ cao nhất so với khả năng của em.

Trân trọng!

Học viên thực hiện

Watanabe Meiri

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN.....	i
MỤC LỤC	ii
DANH MỤC BẢNG	iv
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	v
MỞ ĐẦU	vi
1. LÍ DO CHỌN ĐỀ TÀI.....	vi
2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU.....	vi
3. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU	vii
4. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU	vii
5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	viii
6. ĐÓNG GÓP MỚI CỦA LUẬN VĂN.....	viii
7. KẾT CẤU CỦA LUẬN VĂN.....	ix
CHƯƠNG 1- TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CÁC KHÁI NIỆM CƠ SỞ VÀ TƯ LIỆU NGHIÊN CỨU.....	1
1.1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU.....	1
1.1.1. Tình hình nghiên cứu trên thế giới	1
1.1.2. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam	2
1.2. MỘT SỐ KHÁI NIỆM CƠ SỞ	5
1.2.1. Khái niệm và đặc điểm của truyện cổ tích và truyện cổ tích thần kì.....	5
1.2.2. Khái niệm tương đồng và khác biệt văn hóa	9
1.2.3. Khái niệm lí tưởng thẩm mĩ và những giá trị nhân văn.....	9
1.2.4. Khái niệm phong tục, tôn giáo tín ngưỡng	10
1.2.5. Khái niệm biểu tượng văn hóa.....	11
1.3. TƯ LIỆU NGHIÊN CỨU.....	12 11
1.3.1. Danh sách truyện cổ tích thần kì Việt Nam	12
1.3.2. Danh sách truyện cổ tích thần kì Nhật Bản	16 15
CHƯƠNG 2 NHẬN DIỆN NÉT TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT TRONG VĂN HÓA VIỆT NAM - NHẬT BẢN-QUA TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KÌ.....	21 20
2.1. SỰ TƯƠNG ĐỒNG, KHÁC BIỆT VỀ LÍ TƯỞNG THẨM MĨ VÀ CÁC GIÁ TRỊ NHÂN VĂN	21 20

2.1.1. Biểu hiện của sự tương đồng về lí tưởng thẩm mĩ và giá trị nhân văn...	2120
2.1.1.1 Sự tương đồng về lí tưởng thẩm mĩ.....	2120
2.1.1.2. Sự tương đồng về những giá trị nhân văn	2726
2.1.2. Biểu hiện của sự khác biệt về lí tưởng thẩm mĩ và giá trị nhân văn.....	3433
2.1.2.1. Biểu hiện sự khác biệt của lí tưởng thẩm mĩ	4645
2.1.2.2. Biểu hiện sự khác biệt của giá trị nhân văn	4847
2.2. SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VỀ PHONG TỤC, TÔN GIÁO TÍN NGƯỠNG	4948
2.2.1. Biểu hiện sự tương đồng về phong tục tập quán, tôn giáo tín ngưỡng...	4948
2.2.2. Biểu hiện sự khác biệt về phong tục tập quán, tôn giáo tín ngưỡng.....	5251
2.3. TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VỀ BIỂU TƯỢNG VĂN HÓA.....	6563
2.3.1 Biểu hiện của sự tương đồng về các biểu tượng văn hóa	6563
2.3.2 Biểu hiện của sự khác biệt về các biểu tượng văn hóa	6664
CHƯƠNG 3: LÍ GIẢI SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VĂN HÓA TRONG TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KỲ VIỆT NAM - NHẬT BẢN VÀ ỨNG DỤNG CỦA NGHIÊN CỨU	7068
3.1. LÍ GIẢI SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VĂN HÓA.....	7068
3.1.1. Lí giải về sự tương đồng về văn hóa.....	7068
3.1.2. Lí giải về sự khác biệt về văn hóa	7068
3.2. ỨNG DỤNG NGHIÊN CỨU TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KỲ NHẬT BẢN TRONG DẠY ĐỌC HIỂU TIẾNG NHẬT VÀ THIẾT KẾ TOUR DU LỊCH	7371
3.2.1. Đề xuất xây dựng bài giảng tiếng Nhật và văn hóa Nhật Bản thông qua truyện cổ tích thần kỳ cho học viên Việt Nam	7471
3.2.2. Giới thiệu địa danh nổi tiếng của Nhật Bản thông qua truyện CTTK....	8381
KẾT LUẬN	8886
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	9189
PHỤ LỤC 01 – TÓM TẮT 50 TCTK NHẬT BẢN.....	9896
PHỤ LỤC 02 – BẢNG THỐNG KÊ ĐẶC ĐIỂM 50 TCKTK VIỆT NAM	123120

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1: Danh sách 50 truyện CTTKVN12

Bảng 1.2: Danh sách 50 truyện CTTKNB.....~~16~~¹⁵

Bảng 2.1 Một số truyện CTTKVN và CTTKNB có nội dung tương đồng.....~~33~~³²

Bảng 2.2 Bảng tổng hợp GTNV và LTTM trong 50 TCTTKNB~~34~~³³

Bảng 2.3 Bảng tổng hợp GTNV và LTTM trong 50 TCTTKVN~~41~~⁴⁰

Bảng 2.4 Bảng tổng hợp BTVH và các YTYK trong truyện CTTKNB~~56~~⁵⁴

Bảng 2.5 Bảng tổng hợp BTVH và các YTYK trong truyện CTTKVN.....~~61~~⁵⁹

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Stt	Kí hiệu	Nội dung
1	BTVH	Biểu tượng văn hóa
2	CTTK	Cổ tích thần kì
3	CTTKNB	Cổ tích thần kì Nhật Bản
4	CTTKVN	Cổ tích thần kì Việt Nam
5	CTTKVN - NB	Cổ tích thần kì Việt Nam - Nhật bản
6	GTNV	Giá trị nhân văn
7	KRR	Không rõ ràng
8	LTTM	Lí tưởng thẩm mĩ
9	NB	Nhật Bản
10	Nxb	Nhà xuất bản
11	PGS.TS.	Phó Giáo sư, Tiến sĩ
12	TCTTKNB	Truyện cổ tích thần kì Nhật Bản
13	TCTTKVN	Truyện cổ tích thần kì Việt Nam
14	VH	Văn hóa
15	VN	Việt Nam
16	YTTK	Yếu tố thần kì

MỞ ĐẦU

1. LÍ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Hiện nay, Việt Nam và Nhật Bản đã mở rộng quan hệ song phương trên nhiều lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa, giáo dục, du lịch. Vì vậy, việc nghiên cứu văn hóa giữa hai nước sẽ góp phần thúc đẩy sự hiểu biết lẫn nhau, giúp cho mối quan hệ giữa hai nước ngày càng trở nên thân thiết và tốt đẹp.

Hiện nay, ở Việt Nam cũng như Nhật Bản, việc nghiên cứu văn hóa quốc gia đã được nhiều người quan tâm đến, trong đó có văn hóa dân gian. Như chúng ta đã biết, khối lượng văn bản truyện cổ tích nói chung và truyện cổ tích thần kì (TCTTK) của Việt Nam và Nhật Bản nói riêng đã được sưu tầm, biên soạn khá đầy đủ và trở thành đối tượng nghiên cứu văn hóa của một số nhà khoa học. Tuy nhiên, các nhà nghiên cứu sau khi tiếp cận những vấn đề này vẫn coi đó chỉ là sự thử nghiệm bước đầu theo nhận thức riêng của mình. Bên cạnh đó, số lượng những công trình nghiên cứu về văn học dân gian nói chung và TCTTK nói riêng để tìm ra sự tương đồng và khác biệt giữa hai nền văn hóa của hai dân tộc Việt Nam và Nhật Bản còn rất khiêm tốn và có khá ít thành tựu.

Trong thực tế nghiên cứu, việc tìm ra những lời giải đáp về sự tương đồng và khác biệt giữa văn hóa hai nước Việt Nam – Nhật Bản qua TCTTK một cách sâu sắc hiện vẫn là một việc làm hết sức cần thiết. Nó giúp cho chúng ta vừa thấy những nét chung mang tính văn hóa khu vực vừa thấy những nét riêng mang tính quốc gia.

Trên tinh thần đó, chúng tôi chọn đề tài nghiên cứu: *"Sự tương đồng và khác biệt văn hóa Việt Nam – Nhật Bản qua truyện cổ tích thần kì"*. Mong muốn của chúng tôi là góp phần nhỏ bé trong việc tìm hiểu sự giống nhau và khác nhau ở một số khía cạnh văn hoá dân tộc qua TCTTK của hai nước.

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

- Làm rõ các yếu tố văn hóa trong truyện cổ tích thần kì của cả hai nước

- Tăng cường sự hiểu biết về văn hóa giữa hai nước Việt Nam – Nhật Bản và đáp ứng nhu cầu du lịch văn hóa tâm linh liên quan đến một số địa danh có trong truyện cổ tích

- Là tư liệu tham khảo cho những người quan tâm đến văn hóa của hai nước Nhật Bản và Việt Nam nói riêng và văn hóa Khu vực Đông Bắc Á và Đông Nam Á nói chung

3. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

Để đạt được mục đích trên, chúng tôi đặt ra nhiệm vụ của luận văn như sau:

- Xác lập khung lí thuyết cơ bản và giới thuyết những khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài: *Sự tương đồng và khác biệt văn hóa giữa Việt Nam – Nhật Bản qua truyện cổ tích thần kì*

- Tập hợp ngẫu nhiên 100 truyện cổ tích thần kì giữa hai nước để khảo sát;

- Tóm tắt bản dịch 50-TCTTK-NB;

- Thống kê một số đặc điểm cơ bản của truyện CTTK hai nước;

- So sánh sự tương đồng và khác biệt văn hóa giữa Việt Nam – Nhật Bản trên các phương diện văn hóa về *lí tưởng thẩm mĩ và những giá trị nhân văn; về phong tục, tập quán, tín ngưỡng; về hệ thống biểu tượng văn hóa;*

- Lí giải những nét tương đồng và khác biệt về văn hóa Việt Nam và Nhật Bản qua các phương diện văn hóa đó trên cơ sở khảo sát lịch sử đời sống, điều kiện địa lí, tính cách dân tộc, truyền thống văn hoá của mỗi dân tộc.

4. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI NGHIÊN CỨU

Đối tượng nghiên cứu của luận văn là truyện cổ tích thần kì của Việt Nam và Nhật Bản.

Phạm vi nghiên cứu của luận văn cụ thể là 100 TCTTK của hai nước. Trong đó, TCTTK của Việt Nam được được lựa chọn ngẫu nhiên trong cuốn

Tổng tập văn học dân gian người Việt – Tập VI – Truyện cổ tích thần kì của Viện Khoa học Xã hội Việt Nam, in tại Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội năm 2004; và 50 TCTTK của Nhật Bản được lựa chọn trong các cuốn truyện cổ Nhật Bản mà chúng tôi sẽ liệt kê chi tiết ở mục Tư liệu nghiên cứu.

5. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Đề tài này sẽ sử dụng các phương pháp sau:

Chúng tôi sử dụng *phương pháp thống kê – phân loại*. Bằng phương pháp thống kê, chúng tôi có một số lượng truyện cần và đủ để khảo sát. Sau đó phân loại các TCTTK của Nhật Bản và Việt Nam vào từng nhóm có cùng motif, cốt truyện để miêu tả so sánh.

Sau khi hoàn thành bước thống kê - phân loại, chúng tôi sử dụng *phương pháp phân tích tư liệu* và *phương pháp so sánh - đối chiếu* để tìm ra sự giống và khác nhau về văn hóa Việt Nam – Nhật Bản.

Ngoài ra, chúng tôi còn sử dụng *phương pháp nghiên cứu liên ngành* của nhiều ngành khác nhau như lịch sử, địa lí, dân tộc học, đặt cơ sở cho việc lí giải về sự tương đồng và khác biệt văn hóa giữa hai nước.

6. ĐÓNG GÓP CỦA LUẬN VĂN

+ Về mặt đề tài:

Luận văn là công trình đầu tiên viết bằng tiếng Việt của một học viên người Nhật Bản về việc nghiên cứu một cách có hệ thống *Sự tương đồng và khác biệt văn hóa Việt Nam – Nhật Bản qua truyện cổ tích thần kì* của hai nước.

Chúng tôi đã chỉ ra nét tương đồng và khác biệt của truyện cổ tích thần kì hai nước trên bình diện văn hóa và đưa ra sự giải thích về những đặc điểm như:

- *Tương đồng, khác biệt của lí tưởng thẩm mĩ và những giá trị nhân văn*
- *Tương đồng, khác biệt của phong tục, tập quán, tín ngưỡng*
- *Tương đồng, khác biệt của hệ thống biểu tượng văn hóa*

+ Về mặt tư liệu:

Chúng tôi đã chuyển dịch thêm một vài truyện cổ tích của Nhật Bản sang tiếng Việt mà chưa được xuất bản tại Việt Nam.

+ Về ứng dụng thực tế sau khi nghiên cứu đề tài:

- Biết cách dịch truyện sang tiếng Việt cho phù hợp với nhu cầu tiếp nhận của người Việt thông qua các nghiên cứu của đề tài (dịch để làm tư liệu bài đọc);

- Thiết kế bài học dạy tiếng Nhật và văn hóa Nhật Bản thông qua truyện cổ tích thần kì Nhật Bản (tóm tắt, song ngữ) cho sinh viên Việt Nam trình độ cơ sở;

- Giới thiệu về những câu chuyện về văn hóa Nhật Bản (truyện CTTKNB) gắn với địa danh du lịch cụ thể ở Nhật Bản.

7. KẾT CẤU CỦA LUẬN VĂN

Ngoài *phần mở đầu, mục lục, phần kết luận* và *danh mục tài liệu tham khảo, phụ lục*; phần nội dung của luận văn gồm có 03 chương cụ thể như sau:

Chương 1: *Tổng quan tình hình nghiên cứu, những khái niệm cơ sở và tư liệu nghiên cứu*

Chương 2: *Nhận diện sự tương đồng và khác biệt văn hóa Việt Nam - Nhật Bản qua truyện cổ tích thần kì*

Chương 3: *Lí giải sự tương đồng và khác biệt văn hóa Việt Nam - Nhật Bản qua truyện cổ tích thần kì và ứng dụng của nghiên cứu*

CHƯƠNG 1

TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU, CÁC KHÁI NIỆM CƠ SỞ VÀ TƯ LIỆU NGHIÊN CỨU

1.1. TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU

1.1.1. Tình hình nghiên cứu trên thế giới

Một số bài viết trên thế giới liên quan đến so sánh truyện cổ tích giữa hai quốc gia có thể được dẫn ra như sau:

Vào năm 1995, tác giả James Danandjaja đã có bài viết “*Nghiên cứu so sánh về văn hóa dân gian của Nhật Bản và Indonesia*”. Tác giả này đã so sánh kiểu truyện *Chàng Nguru và nàng tiên dệt vải* của hai nước. Năm 2017, nhà nghiên cứu Ratu Wardarita và Guruh Puspo Negoro ở Trường Đại học Palembang, Nam Sumatera, Indonesia đã so sánh trực tiếp câu chuyện Jaka Taruh (Indonesia) và Tanabata (Nhật Bản) trong *kiểu truyện hôn nhân người – tiên* cùng nội dung kể về cuộc hôn nhân giữa chàng trai người trần và nàng tiên ở trên trời. Hai tác giả đã so sánh hai truyện trên phương diện rộng hơn liên quan đến văn hóa của hai nước.

Một số công trình của người nước ngoài viết bằng tiếng Việt nghiên cứu về truyện cổ tích hoặc có sự đối chiếu so sánh một khía cạnh nào đấy trong truyện cổ tích giữa hai nước có thể được kể ra là:

- Luận án Tiến sĩ Ngữ văn của Chiêng Xom An (1995) là “*Bản chất thể loại và phân loại truyện cổ tích trên cơ sở tư liệu truyện cổ tích Việt Nam và Cam pu chia*”

- Luận án Tiến sĩ Ngữ văn của Park Yeon Kwan (2007) là: “*Nghiên cứu so sánh một số type truyện cổ tích Việt Nam – Hàn Quốc*”.

- Luận án Tiến sĩ Ngữ văn của Đường Tiểu Thi (2008) là: “*So sánh kiểu truyện cô Lọ Lem của một số dân tộc miền Nam Trung Quốc với kiểu truyện Tấm Cám của Việt Nam*”.

Ở Nhật Bản, từ những năm 50 - 60, với lòng nhiệt tình và khát khao tiếp thu những thành tựu khoa học của thế giới, các nhà nghiên cứu Nhật Bản đã chú ý đến việc ứng dụng những lí thuyết của thế giới vào thực tế nghiên cứu. Nhiều thành tựu trong việc nghiên cứu truyện cổ dân gian đã được ghi nhận. Trong đó hai nghiên cứu "*Phân loại và danh mục các truyện dân gian Nhật Bản*" của giáo sư Keigo Seki và cuốn: "*Bảng mục lục các tập và motif truyện cổ dân gian Nhật Bản*" của tiến sĩ Hiroko Ikeda là các công trình rất thành công.

1.1.2. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam

Ở Việt Nam, từ giữa những năm 80 đến những năm 90 của thế kỉ XX, nhiều học giả như Nguyễn Đông Chi, Cao Huy Đình, Định Gia Khánh, Nguyễn Tấn Đắc, Lê Chí Quế, Chu Xuân Diên, Đặng Văn Lung, Tăng Kim Ngân, Nguyễn Bích Hà, Nguyễn Thị Huế, Nguyễn Thị Hiền, Phạm Thu Yến... đã quan tâm đến việc giới thiệu và ứng dụng các thành tựu nghiên cứu của thế giới vào nghiên cứu văn học dân gian Việt Nam.

Một số công trình nghiên cứu tiêu biểu của người Việt liên quan đến truyện cổ tích thần kì hoặc so sánh truyện cổ tích giữa hai quốc gia/ giữa quốc gia với khu vực có thể được kể ra như sau:

Năm 1994, Tăng Kim Ngân xuất bản chuyên khảo: "*Cổ tích thần kì người Việt, đặc điểm, cấu tạo, cốt truyện*" (Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội). – Bà đã đi từ việc tìm hiểu cơ sở lí thuyết hình thái học truyện cổ tích thần kì của V.Ia. Prôp – nhà nghiên cứu Folklore người Nga đến việc ứng dụng những thành tựu của lí thuyết đó để nghiên cứu cấu tạo cốt truyện của 51 truyện cổ tích thần kì của người Việt. Trên cơ sở rút ra những nhận xét về sự tương đồng và khác biệt của truyện cổ tích thần kì người Việt so với lí thuyết của hình thái học của Prôp, bước đầu có lí giải nguyên nhân của sự tương đồng và khác biệt đó.

Năm 2016, Dương Nguyệt Vân bảo vệ luận án tại Viện Hàn lâm Viện KHXH và NV với đề tài: "*Chủ đề hôn nhân và sự phản ánh phong tục hôn nhân trong truyện cổ tích dân tộc Việt*".

Năm 2004, Lại Phi Hùng đã xuất bản cuốn: “*Những tương đồng và khác biệt trong một số kiểu truyện cổ dân gian ở Lào và Việt*” (Viện KHXH Việt Nam, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á). Ông đã dùng phương pháp so sánh loại hình và chọn nghiên cứu so sánh ba kiểu truyện cổ tích tương đồng của Việt Nam và Lào: kiểu truyện dũng sĩ, kiểu truyện người bất hạnh và kiểu truyện người đội lốt. Tác giả lần lượt tiến hành so sánh về những motif cơ bản, những motif vệ tinh; so sánh về chủ đề, cách cấu tạo hình tượng; so sánh kết cấu để tìm ra những nét đồng dạng và dị biệt. Trên cơ sở so sánh những nét tương đồng và khác biệt, tác giả cũng đưa ra cơ sở lí giải nguyên nhân của sự tương đồng (do giao lưu văn hóa, do tư duy nghệ thuật...) và dị biệt (do khác nhau về môi trường, lịch sử, địa lí, văn hóa; do tính sáng tạo) trong truyện cổ dân gian hai nước Việt – Lào.

Năm 2008, Nguyễn Minh Nguyên đã bảo vệ Luận văn Thạc sĩ Châu Á, Trường Đại học KHXH và NV Hà Nội với đề tài: “*Sự tương đồng và dị biệt giữa một số truyện cổ tích Việt Nam – Nhật Bản*”. Nhưng ở luận văn này tác giả mới so sánh truyện cổ tích nói chung chứ chưa đi sâu vào tiểu loại truyện cổ tích thần kì và cũng chưa so sánh một cách hệ thống về khía cạnh văn hóa.

Năm 2010, Nguyễn Thị Nguyệt đã xuất bản chuyên khảo: “*Khảo sát và so sánh một số motif truyện cổ tích dân gian Việt Nam – Nhật Bản*” (Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội). Bà đã tiến hành khảo sát, nghiên cứu típ truyện có nhân vật tốt bụng và xấu bụng trong truyện cổ tích nói chung (không phải tiểu loại cổ tích thần kì) của Việt Nam và Nhật Bản. Cuốn chuyên khảo này đã phân tích ý nghĩa, cấu trúc nội dung, nội dung của 10 type truyện cổ tích của Việt Nam tương đồng với 10 type truyện cổ tích của Nhật Bản thuộc nhóm type truyện này đồng thời phân tích so sánh những motif chính cấu thành nên cốt truyện và nhân vật; từ đó tìm hiểu sự tương đồng và khác biệt giữa truyện cổ tích hai nước cũng như lí giải nguyên nhân của sự tương đồng và khác biệt đó.

Năm 2020, Nguyễn Minh Thúy bảo vệ Luận án Tiến sĩ Ngữ văn, Đại học Sư phạm Hà Nội với đề tài: “*Kiểu truyện người tiên trong truyện cổ Việt Nam và*

Đông Nam Á”.

Nguyễn Minh Thu năm 2020 đã bảo vệ thành công Luận án Tiến sĩ Ngữ văn với đề tài: *“Kiểu truyện người – tiên trong truyện cổ tích Việt Nam và Đông Nam Á”*. Đây cũng là một công trình so sánh loại hình của kiểu truyện người – tiên để thấy sự giống và khác nhau giữa truyện Việt Nam và các nước trong khu vực ở góc độ nhân vật, motif, kết cấu.

Năm 2021, Nguyễn Thị Thu Trang xuất bản cuốn: *“Một số type truyện cổ tích thần kì Việt Nam và Ấn Độ dưới góc nhìn so sánh”* (Nxb ĐHQGHN). Mục đích nghiên cứu của cuốn sách là so sánh một số type truyện cổ tích thần kì Việt Nam và Ấn Độ từ phương diện kết cấu và motif, qua đó tìm ra sự tương đồng và khác biệt trong truyện cổ tích thần kì giữa hai nước và ảnh hưởng trong quá trình giao lưu, tiếp xúc văn hóa; trên cơ sở đó tìm được nét giống và khác nhau của văn hóa hai dân tộc (Việt Nam, Ấn Độ) và văn hóa quốc tế.

Ngoài ra còn một số bài báo đăng ở tạp chí chuyên ngành nghiên cứu về truyện cổ tích thần kì, đặc điểm thẩm mĩ, biểu tượng thẩm mĩ như: *“Lí thuyết hình thái học của V.Ia.Próp và truyện cổ tích thần kì của người Việt”* năm 1991 đăng ở Tạp chí Văn hóa dân gian.

Năm 1972, tác giả Hà Châu có bài viết: *“Về đặc điểm thẩm mĩ của truyện cổ tích thần kì ở Việt Nam”* đăng ở tạp chí Văn học số 5.— Năm 1984, ông tiếp tục có bài viết: *“Về một quan niệm thẩm mĩ dân gian Việt Nam”* đăng trong Tạp chí Văn hóa dân gian số 1.

Năm 2019, Phạm Thu Yến viết bài nghiên cứu: *“Không gian nước trong kiểu truyện hôn nhân Người – Tiên Việt Nam và Đông Nam Á – biểu tượng thẩm mĩ cùng giá trị du lịch đương đại”* đăng tại Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc tế Văn hóa sông nước ở Đông Nam Á bảo tồn và phát triển (Nxb Đại học Cần Thơ, tr. 439 – 450).

Nhìn chung, tất cả các công trình trên đã làm sáng tỏ nhiều vấn đề của truyện cổ tích nói chung và truyện cổ tích thần kì nói riêng. Nhưng các công

trình đó đều chủ yếu tập trung nghiên cứu so sánh truyện cổ tích giữa hai quốc gia (hoặc giữa quốc gia với khu vực Đông Nam Á) ở các góc độ type truyện, motif, cấu tạo, cốt truyện, nhân vật... chứ chưa có công trình nào tập trung nghiên cứu so sánh sự giống và khác nhau về văn hóa một cách hệ thống.

Mặc dù vậy, những nghiên cứu kể trên cũng đã có gợi mở quý báu khích lệ chúng tôi đi sâu vào nghiên cứu đề tài luận văn *Sự tương đồng và khác biệt văn hóa Việt Nam – Nhật Bản qua truyện cổ tích thần kì*.

1.2. MỘT SỐ KHÁI NIỆM CƠ SỞ

1.2.1. Khái niệm và đặc điểm của truyện cổ tích và truyện cổ tích thần kì

- Khái niệm Truyện cổ tích

“Truyện cổ tích có thể được phân biệt với truyện dân gian thần thoại khác như truyền thuyết (thường liên quan đến niềm tin vào tính xác thực của các sự kiện được mô tả) cũng như các câu chuyện về bài học đạo đức, bao gồm truyện ngụ ngôn về động vật.” (dẫn theo Nguyễn Thị Thu Trang, 2021)

Sự khác biệt cơ bản với các loại truyện khác ở phương diện người kể chuyện kể lại nó và người nghe thì tiếp nhận trước hết như một sự hư cấu thắm mĩ, một trò chơi của trí tưởng tượng. Bên cạnh yếu tố *hư cấu, tưởng tượng* như một đặc điểm chủ yếu của thể loại, truyện cổ tích vẫn bộc lộ *sự liên hệ với đời sống hiện thực*, thông qua những đặc điểm về nội dung, ngôn ngữ, tính chất của cốt truyện, motif, hình tượng nghệ thuật v.v. Nhiều truyện cổ tích xuất xứ từ xa xưa phản ánh được các quan hệ xã hội nguyên thủy và các biểu tượng, tín ngưỡng vật tổ, tín ngưỡng vạn vật hữu linh. Trong khi đó, các truyện cổ tích hình thành giai đoạn muộn hơn, như thời phong kiến, thường có những hình tượng vua, hoàng hậu, hoàng tử, công chúa. Sang thời tư bản chủ nghĩa, truyện cổ tích thường chú ý hơn đến thương nhân, tiền bạc và các quan hệ xã hội liên quan đến mua bán, đổi chác, sự tương phản giàu nghèo v.v.

Về nội dung tư tưởng, truyện cổ tích thường mang *tinh thần lạc quan, có hậu*, trong đó kết thúc truyện bao giờ cái thiện cũng chiến thắng hoặc được tôn

vinh, cái ác bị tiêu trừ hoặc bị chế giễu. Là một thể loại truyền miệng, truyện cổ tích thường có nhiều *dị bản*. Sự dị bản hóa tác phẩm có thể được nhìn nhận do các dân tộc trên thế giới có những điểm chung nhất về văn hóa, lịch sử, sinh hoạt, lối sống; đồng thời cũng có những đặc điểm riêng trong nếp sống, đặc điểm lao động, sinh hoạt, điều kiện tự nhiên tùy từng dân tộc. Thêm vào đó những người kể truyện cổ tích thường mang vào các truyện họ kể những nét cá tính riêng, sự thêm thắt nội dung theo những ý đồ nhất định. Bắt đầu câu chuyện thường có câu mở màn "Ngày xưa ngày xưa". Đôi khi, kết thúc có hậu như một đặc trưng của truyện cổ tích (với câu kết là: "... và họ sống hạnh phúc mãi mãi về sau") cũng khiến khái niệm *cổ tích* trong tiếng Việt được tính từ hóa, mà những phát ngôn sau là ví dụ: *cứ như cổ tích, đúng là cổ tích!*

- **Đặc điểm cơ bản của truyện cổ tích**

Truyện cổ tích lúc nào cũng khuyên nhủ, dạy bảo con người dưới hình thức hết sức lí thú và nhiều khi ngụ ý một cách bóng bẩy.

Truyện cổ tích ca ngợi và bênh vực cho đạo đức con người thông qua *nhân vật lí tưởng/kiểu mẫu*. Nhân vật lí tưởng thường bao giờ cũng là người tài năng và có nhân cách vượt trội song là những con người nhỏ bé, số phận bất hạnh. Nhân vật lí tưởng mang đạo đức, tài năng của nhân dân, những giá trị đạo đức được thừa nhận nên họ nhận được sự giúp đỡ từ các thế lực thần kì. Nhân vật lí tưởng thường được các lực lượng thần kì thử thách về đạo đức và tài năng. Chính sự thử thách này là thước đo đánh giá nhân vật đồng thời tạo nên tình huống truyện. Ví dụ như các nhân vật được thử thách lòng tốt, sự trung thực, không tham lam: *Cây khế; Sự tích con khỉ...*

Để làm nổi bật phẩm chất của nhân vật lí tưởng, truyện cổ tích thường xây dựng cốt truyện của hai tuyến thiện – ác, tốt – xấu, người anh – người em, hay nhân vật giả mạo,... Từ sự đối lập để từ đó làm nổi bật lên nhân phẩm và tài năng của nhân vật.

Nhân vật lí tưởng thường nhận được phần thưởng bởi đạo đức và tài năng. Nhân vật phản diện ở tuyến đối lập không nhận được thưởng, trái lại còn bị trừng phạt: người anh trong *Cây khế* (Việt Nam) bị ngã xuống biển chết bởi lòng tham lam, Lý Thông trong truyện *Thạch Sanh* (Việt Nam) bị sét đánh chết vì gian dối, giả mạo...

Tùy thuộc vào đề tài của tác phẩm, truyện cổ tích có thể được chia ra: cổ tích phiêu lưu, cổ tích loài vật, cổ tích thần kì, cổ tích thể sự

Truyện cổ tích phiêu lưu thường trình bày các cuộc phiêu lưu kì lạ của nhân vật chính, và việc giải thích các cuộc phiêu lưu này thường mang tính giả tưởng.

Có nhân vật chính là các loài vật hay muôn loài với thủ pháp nhân hóa, truyện cổ tích loài vật là một trong những thể loại truyện cổ tích phổ biến nhất, có ở hầu hết các dân tộc trên thế giới. Nhiều tác phẩm trong số đó xuất xứ từ giai đoạn xã hội chưa phân chia giai cấp, còn gắn với tín ngưỡng vật tổ. Truyện cổ tích loài vật, theo thời gian, dần dần mất đi tính chất thần thoại và ma thuật, tiệm cận với thể loại truyện ngụ ngôn giáo huấn ở giai đoạn về sau.

Ngoài ba nhóm truyện cổ tích nói trên, chúng ta có thể bắt gặp các truyện bịa, tức là các loại cổ tích mang tính chơi khăm, quấy đảo, trêu chọc, lừa gạt và vu vơ...

- **Khái niệm truyện cổ tích thần kì**

“Xác định truyện cổ tích thần kì thật không đơn giản và có những quan niệm khác nhau, giữa hai thể loại truyện cổ tích thần kì và truyện cổ tích thực sự rất khó phân biệt.

Về truyện cổ tích thần kì, các nhà folklore học Xô Viết quan niệm như sau: *cổ tích thần kì là những cổ tích trong đó các xung đột xã hội được giải quyết trong địa hạt của cái thần kì và nhờ cái thần kì*. Tiếp thu tinh thần này, trong Giáo trình *Văn học dân gian Việt Nam*, Hoàng Tiến Tựu đã viết: “...không thể căn cứ vào số lượng yếu tố thần kì để xác định đâu là yếu tố thần kì, đâu là cổ tích sinh hoạt. Điều quan trọng là vai trò và tác dụng của yếu tố thần kì, chứ

không phải là số lượng của chúng. Khi nào yếu tố thần kì có vai trò quan trọng, quyết định hoặc chi phối mạnh mẽ đối với sự phát triển và giải quyết xung đột, mâu thuẫn trong truyện, thì đó là cổ tích thần kì. Khi nào xung đột, mâu thuẫn trong truyện phát sinh, phát triển và giải quyết chủ yếu bằng tác động của con người (tức là bằng sự vận động của bản thân các nhân vật người), các yếu tố thần kì không có vai trò quyết định hoặc chỉ có tác động chi phối theo quy luật thông thường của đời sống thực tại trần gian, thì đó là cổ tích sinh hoạt”. Như vậy, PGS. Hoàng Tiến Tựu cũng thừa nhận có một bộ phận có yếu tố thần kì, nhưng: các yếu tố thần kì ấy không có vai trò quyết định...” nên đó là cổ tích sinh hoạt. Tuy nhiên, Triều Nguyên đã phê phán quan điểm này và cho rằng ý kiến của Hoàng Tiến Tựu là mơ hồ và: *“Điều này làm nảy sinh việc xác định một số văn bản tác phẩm, là thuộc truyện cổ tích thần kì hay truyện cổ tích thế tục trở nên khó khăn.”* (Dẫn theo Nguyễn Thị Thu Trang, 2021, trang 29-31)

Tác giả Triều Nguyên cũng viết: “Khi đã cho là truyện cổ tích thần kì thì phải có yếu tố thần kì và truyện cổ tích thế tục không có yếu tố thần kì, cũng không có môi trường thần kì thì việc phân định giữa truyện cổ tích và thần kì và truyện cổ tích thế tục không có gì khó khăn nữa” (Bài Truyện cổ tích và việc phân định giữa hai tiểu loại cổ tích thần kì và cổ tích thế tục, Tạp chí Nguồn sáng dân gian, số 3, 2017).

Tác giả Tăng Kim Ngân trong cuốn *Truyện cổ tích thần kì người Việt – đặc điểm cấu tạo cốt truyện*, NXB KHXH, 1994 cũng xem tất cả các truyện cổ tích có yếu tố thần kì đều được xem là cổ tích thần kì và một loạt truyện cổ tích có sự biến hình ở cuối truyện như *Sự tích đá vọng phu*, *Sự tích trầu cau và vôi*, *Sự tích ba ông đầu rau...* đều được xem là cổ tích thần kì và đưa vào đối tượng nghiên cứu.

- **Đặc điểm truyện cổ tích thần kì**

Đặc điểm truyện cổ tích thần kì là tập hợp các câu chuyện hoàn toàn dựa vào trí tưởng tượng, có sự xuất hiện của phép màu nhằm dựng nên ước mơ của con người vào một xã hội công bằng.

Truyện cổ tích thần kì giai đoạn đầu thường gắn với thần thoại và có ý nghĩa ma thuật. Có thể bắt gặp các đề tài như dũng sĩ diệt trăn tinh (rắn, rồng v.v.) cứu người đẹp; quan hệ dì ghẻ và con riêng; đoạt báu vật thần thông; người con gái đội lột thú kì dị bí mật giúp đỡ chồng v.v.

1.2.2. Khái niệm tương đồng và khác biệt văn hóa

- **Tương đồng văn hóa:** là sự giống nhau về văn hóa giữa hai dân tộc, hai quốc gia

- **Khác biệt văn hóa:** là sự khác nhau về văn hóa giữa hai dân tộc, hai quốc gia

Sự tương đồng, khác biệt văn hóa của hai dân tộc, hai quốc gia có thể được biểu hiện ở sự tương đồng, khác biệt của lí tưởng thẩm mĩ và những giá trị nhân văn; của phong tục, tập quán; của hệ thống biểu tượng văn hóa.

1.2.3. Khái niệm lí tưởng thẩm mĩ và những giá trị nhân văn

- **Lí tưởng thẩm mĩ** trong truyện cổ tích thần kì liên quan chặt chẽ đến nhân vật lí tưởng, quan niệm về cái đẹp và ước mơ vươn tới chân – thiện – mĩ của nhân dân.

- **Giá trị nhân văn** được bắt nguồn từ những từ tố: “nhân” là người, “văn” là văn hóa văn minh. Nhân văn là những giá trị đẹp đẽ của con người. Một tác phẩm có giá trị nhân văn là tác phẩm thể hiện được vẻ đẹp của con người qua giá trị tinh thần như vẻ đẹp tâm hồn, vẻ đẹp trí tuệ, tình cảm và cả vẻ đẹp hình thức. Tác phẩm có tính nhân văn luôn hướng tới khẳng định, đề cao giá trị con người. Hành trình hướng tới nhân văn không chỉ là hành trình của một dân tộc mà của toàn nhân loại, nó có ý nghĩa phổ quát đối với mọi nền văn hóa. Song, mỗi dân tộc lại có hệ giá trị nhân văn truyền thống của mình với những biểu hiện đặc trưng không hề trộn lẫn.

Văn hóa Việt Nam có truyền thống tích hợp, tiếp biến giá trị nhân văn của nhiều nền văn hóa khác nhau. Để rồi ta đem cái riêng ấy hòa chung đóng góp vào dòng chảy của chủ nghĩa nhân văn nhân loại.

Giá trị nhân văn, cao hơn là chủ nghĩa nhân văn (một hệ thống giá trị nhân văn) xuất hiện từ buổi đầu lịch sử văn minh của loài người, Nó là hệ thống các quan điểm về tình yêu thương con người, tình yêu cuộc sống, yêu quê hương đất nước, nhân ái với vạn vật, với thiên nhiên quanh mình. Bên cạnh đó là khát vọng chân chính của con người như khát vọng chinh phục tự nhiên, khát vọng về lẽ công bằng... Có thể nói giá trị nhân văn là sự khám phá về con người, sự bảo vệ, ca ngợi tôn vinh các giá trị “người” của con người.

Có thể nói, giá trị nhân văn truyền thống là phần lõi, phần hồn của truyền dân gian nói chung và truyện cổ tích thần kì nói riêng. Tuy nhiên, tùy nội dung, dung lượng mà truyện cổ tích thần kì bộc lộ giá trị nhân văn ở cấp độ và phương diện khác nhau. Nó được thể hiện cụ thể như tình yêu quê hương đất nước, lòng yêu thương con người hoặc cũng có thể là ca ngợi đức tính cần cù, dũng cảm, thật thà, nhân ái, thông minh của một kiểu nhân vật. Hay đơn giản chỉ là nói lên một hoàn cảnh thực tế bộc lộ đạo đức quan điểm chính đáng của nhân vật nào đó. Cũng có khi là mối liên hệ nảy sinh từ giá trị nhân văn này làm xuất hiện giá trị nhân văn khác.

1.2.4. Khái niệm phong tục, tôn giáo tín ngưỡng

- **“Phong tục** là toàn bộ những hoạt động sống của con người được hình thành trong quá trình lịch sử và ổn định thành nề nếp, được cộng đồng thừa nhận, được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Phong tục là một bộ phận văn hóa có thể chia thành nhiều loại. Hệ thống phong tục liên quan đến vòng đời của con người, như phong tục về sinh đẻ trưởng thành, cưới xin, mừng thọ và lên lão... Hệ thống phong tục liên quan đến hoạt động của con người theo chu kì thời tiết trong năm, hệ thống liên quan đến chu kì lao động của con người...

- Tôn giáo và tín ngưỡng

Hiện nay, có nhiều ý kiến khác nhau khi sử dụng khái niệm tôn giáo và tín ngưỡng. Theo quan điểm truyền thống, người ta có ý thức phân biệt tôn giáo và

tín ngưỡng, thường coi tín ngưỡng ở trình độ phát triển thấp hơn so với tôn giáo. Loại quan điểm thứ hai là đồng nhất giữa tôn giáo và tín ngưỡng và đều gọi chung là tôn giáo, tuy có phân biệt tôn giáo dân tộc, tôn giáo nguyên thủy, tôn giáo địa phương, tôn giáo thế giới (phổ quát). Sự khác nhau của tôn giáo và tín ngưỡng thể hiện ở một số điểm như: Tôn giáo có hệ thống giáo lí, kinh điển... được truyền thụ qua giảng dạy ở các tu viện, thánh đường, học viện... có hệ thống thần điện, có tổ chức giáo hội, hội đoàn chặt chẽ, có nơi thờ cúng riêng như nhà thờ, chùa, thánh đường..., nghi lễ thờ cúng chặt chẽ, có sự tách biệt giữa thế giới thần linh và con người. Còn tín ngưỡng mang tính chất dân gian, gắn với văn hóa dân gian. Trong tín ngưỡng có sự hòa nhập giữa thế giới thần linh và con người, nơi thờ cúng và nghi lễ còn phân tán, chưa thành quy ước chặt chẽ...” (Dẫn theo, Trần Ngọc Thêm, Cơ sở văn hóa Việt Nam, 2012)

1.2.5. Khái niệm biểu tượng văn hóa

- **“Biểu tượng (Symbol)”** bắt nguồn từ Hy Lạp. Symbol có nghĩa là kí hiệu (Sign), dấu hiệu, lời nói, tín hiệu...) Cũng có thuyết cho rằng chữ Symbol bắt nguồn từ động từ Hy Lạp “Symballo” có nghĩa là “ném vào một vị trí”, “liên kết”, “suy nghĩ về “ước hẹn”, “thỏa thuận”...

- **“Biểu tượng trong tiếng Hán:** “Biểu” có nghĩa là “bày ra”, “trình bày”, “dấu hiệu” để người ta dễ nhận biết một điều gì đó. “Tượng” có nghĩa là hình tượng. Biểu tượng là một hình tượng nào đó được phô bày ra trở thành một dấu hiệu, kí hiệu tượng trưng nhằm để diễn đạt về một ý nghĩa mang tính trừu tượng.

- **“Biểu tượng văn hóa”** là những thực thể vật chất hoặc tinh thần (sự vật, hành động, ý niệm...) có khả năng biểu hiện những ý nghĩa rộng hơn chính hình thức cảm tính của nó, tồn tại trong một tập hợp hệ thống đặc trưng cho những nền văn hóa nhất định: nghi lễ, hành vi kiêng kỵ, thần linh...” (Dẫn theo, Trần Ngọc Thêm, Cơ sở văn hóa Việt Nam, 2012)

Trong luận văn này, biểu tượng văn hóa được chúng tôi hiểu rộng hơn: đó là những hình ảnh đặc trưng, quen thuộc mang dấu ấn văn hóa của Việt Nam và Nhật Bản như áo tứ thân (cô Tấm), cây thị, cây đa, Phật (Bụt), ma chốc...; áo

Kimono, hoa anh đào, rượu sake, hoa anh đào, con cáo, ma Tuyết, các con số đặc biệt...

1.3. TƯ LIỆU NGHIÊN CỨU

1.3.1. Danh sách truyện cổ tích thần kì Việt Nam

Chúng tôi chọn ngẫu nhiên 50 TCTTK trong: *Tổng tập văn học dân gian người Việt, Tập VI, Truyện cổ tích thần kì* (Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội, 2004)

Bảng 1.1: Danh sách 50 truyện CTTKVN

Stt	Tên truyện	Nguồn
1	<i>Ai mua hành tôi</i>	53
2	<i>Bảy điều ước</i>	93
3	<i>Bính và Đình</i>	98
4	<i>Bốn anh tài</i>	108
5	<i>Bốn cô gái muốn lấy chồng hoàng tử</i>	129
6	<i>Bốn linh hồn đau khổ</i>	139
7	<i>Cây tre trăm đốt</i>	163
8	<i>Chàng đón củi và con tinh</i>	171
9	<i>Con gà trống biến thành ma ác</i>	195
10	<i>Con ma báo thù</i>	202
11	<i>Dã Tràng</i>	221
12	<i>Duyên nợ tái sinh</i>	243
13	<i>Đôi sam</i>	254

Stt	Tên truyện	Nguồn
14	<i>Hai anh em và cục vàng</i>	307
15	<i>Hai cô gái và cục bướu</i>	310
16	<i>Miếng trầu kì diệu</i>	342
17	<i>Nàng tiên cóc</i>	360
18	<i>Nàng út</i>	385
19	<i>Người anh xấu xa bị trừng phạt</i>	402
20	<i>Người câu cá nghèo khổ</i>	419
21	<i>Người cung trăng</i>	441
22	<i>Người cưới ma</i>	453
23	<i>Người đàn bà hóa thành con muỗi</i>	461
24	<i>Người đàn ông mua chó, mèo và rắn</i>	470
25	<i>Người học trò trung thực</i>	484
26	<i>Người thợ mộc Nam Hoa</i>	497
27	<i>Tham thì thâm</i>	507
28	<i>Những con quỷ chó</i>	513
29	<i>Những người chết trẻ</i>	523
30	<i>Nợ duyên trong mộng</i>	528
31	<i>Ông sư hóa thành bình vôi</i>	548

Stt	Tên truyện	Nguồn
32	<i>Phượng hoàng đậu cây khế</i>	567
33	<i>Quả bầu kì lạ</i>	590
34	<i>Quan triều hay là chiếc áo tàng hình</i>	595
35	<i>Sao Hôm và sao Mai (Ả Chức chàng Ngưu)</i>	605
36	<i>Sọ Dừa</i>	642
37	<i>Sự tích cây nêu ngày tết</i>	674
38	<i>Sự tích con khỉ</i>	697
39	<i>Sự tích con thạch sùng</i>	715
40	<i>Sự tích ông Táo</i>	728
41	<i>Tại sao nước biển lại mặn</i>	747
42	<i>Thạch Sanh</i>	751
43	<i>Thần cây đa và người nông dân</i>	784
44	<i>Từ Thức gặp tiên</i>	798
45	<i>Tinh con chuột</i>	816
46	<i>Truyện bánh chưng, bánh giầy</i>	829
47	<i>Truyện cây cau</i>	834
48	<i>Tám Cám</i>	846
49	<i>Truyện dưa hấu</i>	934

Stt	Tên truyện	Nguồn
50	<i>Truyện thần núi Vọng Phu</i>	945

1.3.2. Danh sách truyện cổ tích thần kì Nhật Bản

Chúng tôi chọn khảo sát TCTTK trong các nguồn truyện cổ từ các cuốn truyện sau:

Quyển 1: *Truyện cổ Nhật Bản*, Nxb Kim Đồng, 2007, do Nhóm tác giả Nguyễn Trọng Định, Phạm Quang Vinh, Trần Hữu Kham dịch

Quyển 2: *Japanese Folktail*, (日本の昔話) do N. Muramaru kể. Ychan Publications xuất bản tại Nhật Bản, 1994.

Quyển 3: *Truyện cổ Nhật Bản* (của Toshio Ozawa Sukichi), nhóm tác giả Phạm Thị Mỹ Loan, Nguyễn Đỗ An Nhiên, Nguyễn Hồng Thư (dịch), Yamamoto Ryoko (hiệu đính). Nxb Văn học, 2022,

Quyển 4: *Truyện cổ Nhật Bản*, (của Yanagita Kunio), Trần Phương Dung (dịch), Nxb Khoa học xã hội, 1992

Quyển 5: *Tuyển tập truyện cổ tích Nhật Bản*, Nguyễn Bích Hà (tuyển chọn và dịch), Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, 1999

Trong số 05 cuốn truyện CTTK nêu trên, một số quyển truyện cổ tích đã được dịch sang tiếng Việt, đó là quyển số 1,3,4,5. Còn quyển số 2 chưa được dịch có lẽ do phiên bản hiện có khá cũ. Nhưng tôi đã tìm và dịch tóm lược và trích dẫn được 01 truyện, còn lại là các truyện chúng tôi đã chọn lọc ngẫu nhiên trong danh sách 04 quyển đã được dịch như thông số liệt kê nguồn ở *Bảng 02* dưới đây. Cụ thể, chúng tôi chọn ngẫu nhiên được 50 TCTTK trong 05 cuốn truyện nêu trên.

Bảng 1.2: Danh sách 50 truyện CTTKNB

Stt	Tên truyện	Nguồn
1	<i>Bà lão hài nhi</i>	22-Q5
2	<i>Ba lá bùa</i>	20-Q3
3	<i>Bà chúa Tuyết</i>	235- Q5
4	<i>Bức hình của người đẹp</i>	188- Q5
5	<i>Cái ấm trà Bunbuku (Chiếc ấm thần kì)</i>	295- Q5
6	<i>Cái ấm trong chùa</i>	123- Q2
7	<i>Cái mũ rom (Những chiếc nón lá tặng cho Jizo)</i>	224-Q5
8	<i>Câu chuyện về yêu nữ tuyết (Người Tuyết)</i>	107- Q3
9	<i>Vịt yên ương</i>	137- Q5
10	<i>Cây anh đào của đền Ankokuji</i>	35- Q5
11	<i>Chàng câu cá Ichiemon</i>	39- Q5
12	<i>Chim sẻ đền on trà oán (Chim sẻ bị cắt lưỡi)</i>	323- Q5
13	<i>Chú bé trái đào Momotaro</i>	150- Q5
14	<i>Chuyện con rắn Tà Dâm</i>	75-Q1
15	<i>Chuột già bánh giấy</i>	11 –Q3
16	<i>Cô gái Chậu Hoa</i>	27- Q5
17	<i>Cô gái tuyết</i>	38 –Q3

Stt	Tên truyện	Nguồn
18	<i>Con cáo trắng Hachisuke (Người đàn ông lấy vợ cáo)</i>	272- Q5
19	<i>Con cáo và ông lão (Sự trả ơn của con cáo)</i>	74- Q5
20	<i>Con gái tiên hoàng (Nàng công chúa Tamatsu)</i>	53- Q5
21	<i>Con chó trắng</i>	203- Q1
22	<i>Con ma của đền Kogenji</i>	44- Q5
23	<i>Cối xay đá muối (Tại sao nước biển mặn)</i>	224-Q4
24	<i>Công chúa Kaguya (ông lão đón tre)</i>	167- Q5
25	<i>Cộng rom triệu phú (Điền chủ rom)</i>	253- Q5
26	<i>Cuộc hôn nhân cáo (Người vợ cáo)</i>	144-Q4
27	<i>Diệt trừ quỷ dữ</i>	48-Q3
28	<i>Duyên phú quý</i>	175 –Q3
29	<i>Kintaro</i>	193- Q5
30	<i>Hai anh em</i>	69- Q5
31	<i>Hai ông già và cục bướu (Hai ông già và lũ quỷ)</i>	301- Q5
32	<i>Issun Boushi, anh chàng Samurai tí hon</i>	266- Q5
33	<i>Miminashi Houichi (Houichi không tai)</i>	306- Q5
34	<i>Ngôi nhà rắn</i>	154-Q3

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện</i>	<i>Nguồn</i>
35	<i>Người đàn bà không ăn gì</i>	54 – Q4
36	<i>Năm com trong hang chuột (Thiên đường của chuột)</i>	154-Q4
37	<i>Núi Kachi Kachi</i>	239- Q5
38	<i>Những con Tanuki ở chùa Shoji</i>	282- Q5
39	<i>Ông lão hoa anh đào (Ông lão rắc tro)</i>	178-Q4
40	<i>Sự đền ơn của con hạc (Tiên hạc đền ơn)</i>	278- Q5
41	<i>Sự tích chùa Ishiteji</i>	64- Q5
42	<i>Tanabata (Sự tích dải ngân hà)</i>	216- Q1
43	<i>Thần Cá</i>	41-Q3
44	<i>Truyện cổ về cây long não</i>	128- Q5
45	<i>Truyện người vợ cá</i>	163-Q3
46	<i>Thợ săn và yêu quái núi</i>	34-Q3
47	<i>Thuốc mỡ của quỷ nước</i>	111- Q5
48	<i>Urashimataro</i>	212- Q5
49	<i>Vì sao nước biển lại mặn</i>	197- Q5
50	<i>Vua của các loài chim</i>	232-Q3

Tổng số 100 truyện CTTK của cả hai nước mà chúng tôi thu thập được đều là các truyện rất điển hình và phổ biến ở cả hai quốc gia. Để thuận tiện cho việc theo dõi, chúng tôi có tóm tắt lại toàn bộ 50 truyện CTTKNB trong Phụ lục

l ở cuối luận văn. Riêng với truyện CTTKVN, luận văn đã hệ thống, liệt kê lại các đặc điểm chính của 50 câu chuyện đã chọn đọc trong bảng Phụ lục 2.

Tiểu kết chương 1:

Trên đây, chúng tôi đã tổng quan tình hình nghiên cứu truyện CTTK, điểm tên một số tác giả nước ngoài và Việt Nam và những đóng góp của họ trong các công trình nghiên cứu. Đồng thời, đã làm rõ những vấn đề lí luận chung liên quan trực tiếp đến đề tài như: khái niệm và đặc điểm của truyện cổ tích và truyện CTTK; khái niệm lí tưởng thẩm mĩ và giá trị nhân văn; khái niệm phong tục, tôn giáo, tín ngưỡng; khái niệm biểu tượng văn hóa. Để phân biệt, nhận diện thể loại truyện cổ tích và truyện CTTK, chúng tôi đã dựa vào những công trình nghiên cứu và phân loại của các tác giả: GS.TS. Vũ Anh Tuấn với *“Giáo trình văn học dân gian”* (2016); Chu Xuân Diên với công trình *“Về phương pháp so sánh trong nghiên cứu văn học dân gian”* (1997) và của Tăng Kim Ngân với công trình *“Cổ tích thần kì người Việt đặc điểm cấu tạo cốt truyện.”* (1996)

Tiếp đó chúng tôi đã làm bảng thống kê tư liệu gồm 100 truyện CTTK (50 truyện CTTKVN và 50 truyện CTTKNB). Chúng tôi chọn 50 truyện CTTKVN trong *“Tổng tập văn học dân gian người Việt, tập VI, Truyện cổ tích thần kì”* (Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 2004). Chúng tôi cũng tiến hành lọc ra các truyện thuộc thể loại truyện CTTKNB dựa trên nguồn tư liệu gồm 5 cuốn truyện cổ tích Nhật Bản, trong đó có những cuốn chưa được dịch tại Việt Nam. Bước tiếp theo, chúng tôi cũng lựa chọn 50 truyện CTTKNB trong số các truyện CTTK đã được lọc ra đó. Việc làm kĩ tư liệu sẽ là bước giúp chúng tôi tiến hành viết chương 2 và 3 được đúng hướng và đúng mục tiêu.

CHƯƠNG 2

NHẬN DIỆN NÉT TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT TRONG VĂN HÓA VIỆT NAM - NHẬT BẢN QUA TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KÌ

2.1. SỰ TƯƠNG ĐỒNG, KHÁC BIỆT VỀ LÍ TƯỞNG THẨM MỸ VÀ CÁC GIÁ TRỊ NHÂN VĂN

2.1.1. Biểu hiện của sự tương đồng về lí tưởng thẩm mỹ và giá trị nhân văn

2.1.1.1 Sự tương đồng về lí tưởng thẩm mỹ

Việt Nam và Nhật Bản là hai đất nước có bối cảnh văn hóa, xã hội khá tương đồng bởi cả hai có vị trí địa lý cùng thuộc khu vực [Châu Á](#) và trường thành từ nền văn hóa của nền nông nghiệp lúa nước. Người sáng tác ra các truyện CTTK của cả hai đất nước hầu hết là quần chúng lao động. Bởi vậy, nội dung các câu chuyện thể hiện rất rõ những thông điệp mà người dân lao động muốn gửi gắm qua những nhân vật cụ thể xuất hiện trong từng câu chuyện, với những lí tưởng thẩm mỹ của mình được truyền tải qua những hình tượng nhân vật cụ thể.

Trong truyện CTTKVN, đó là hình ảnh của chàng *Thạch Sanh* hiền lành, tốt bụng, gan dạ, can đảm và hết lòng giúp đỡ bạn bè (Lý Thông) và người yếu thế (công chúa, khi bị trăn tinh nhốt). Đây cũng là những đức tính luôn được trân trọng trong cuộc sống hàng ngày và nó trở nên rất đỗi quen thuộc trong truyện CTTK. Chàng Thạch Sanh là hình tượng đại diện cho mơ ước về những chàng trai mạnh khỏe, dũng cảm, luôn xả thân cứu người yếu thế, diệt trừ kẻ ác, đem lại sự bình yên cho mọi người. Những chàng trai như Thạch Sanh trong các Truyện CTTK luôn được đền đáp xứng đáng bằng mái ấm gia đình hạnh phúc hay một cuộc sống vương giả. Còn những kẻ mạo danh cướp công như Lý Thông, những kẻ mưu mô, lười biếng và luôn phản bội bạn bè, đẩy bạn bè vào hoàn cảnh khó khăn hoạn nạn thì chắc chắn sẽ bị trừng trị. Hình tượng nhân vật Thạch Sanh trong truyện CTTKVN này thể hiện khát vọng về cuộc đấu tranh

giữa chính nghĩa và phi nghĩa, giữa cái thiện và cái ác, giữa cái tốt và cái xấu, giữa hai phe chính diện và phản diện.

Một hình tượng nhân vật nữ nữa thể hiện lý tưởng thẩm mỹ trong truyện CTTKVN là hình ảnh cô Tấm. Một cô gái hết sức chăm chỉ, dịu dàng, nét na, thủy mị. Một người chị hết mực yêu thương em mình và luôn có tấm lòng bao dung độ lượng với mọi người thân trong gia đình cũng như sống chan hòa với những người xung quanh. Hình ảnh cô Tấm hiện ra đại diện cho khát vọng của người dân VN về một người phụ nữ lí tưởng, chuẩn mực phụ nữ đẹp trong thế giới các truyện CTTK. Một cô gái với biết bao nỗ lực và thật cũng giàu các cung bậc cảm xúc. Một cô gái có trái tim đầy yêu thương nhân hậu. Trong suốt các tình tiết của câu chuyện, hình ảnh cô Tấm phải chịu biết bao khổ cực nhưng vẫn nỗ lực vươn lên hết lần này đến lần khác thật đáng ngưỡng mộ. Có những lúc tuyệt vọng, cô lại cầu cứu đến sự giúp đỡ của ông Bụt, một nhân vật thần kì trong truyện CTTKVN. Một người luôn có mặt và sẵn sàng giúp đỡ những người cơ hàn vượt qua hoạn nạn. Cô Tấm trong truyện “*Tấm Cám*” đã phải hóa kiếp nhiều lần thành con chim vàng anh, thành quả thị... và sau cũng cũng vẫn được trở thành người đẹp như xưa, nhân hậu như xưa. Thậm chí, cô lại hơn hẳn cô Tấm ngày xưa ở sự quyết tâm đấu tranh chống lại cái ác, vạch trần cái xấu để giành lại hạnh phúc bị người thân cướp đoạt. Nó phản ánh cuộc đấu tranh giữa các xung đột trong gia đình, cũng là cuộc đấu tranh giữa các tầng lớp trong xã hội bấy giờ. Hình mẫu nhân vật lí tưởng như cô Tấm, Thạch Sanh... luôn phải trải qua những biến cố ác liệt và cuối cùng sẽ giành chiến thắng.

Có thể nói những nhân vật mang lí tưởng thẩm mỹ trong truyện CTTK thật sự là một cách thể hiện sáng tạo đột phá, thể hiện khả năng hư cấu mạnh mẽ táo bạo, đầy chất nhân văn trong trí tưởng tượng bay bổng lãng mạn của người dân lao động. Cách dùng trí tưởng tượng và hình hình ảnh nhân vật thể hiện lí tưởng thẩm mỹ có chút hư cấu nhưng lại gắn liền giữa hiện thực và lí tưởng; nối liền cõi trần với cõi tiên; nối con người với thần linh; nối cuộc sống đời thực với cuộc đời mộng tưởng. Tất cả đã tạo thành một thể thống nhất trong trí tưởng

tượng đặc biệt của người xưa. Hình ảnh người phụ nữ luôn mong muốn khát khao hướng tới chuẩn mực của cái đẹp như người vợ trong truyện “*Ai mua hành tôi*” cũng là một minh chứng về điều này. Người vợ ấy, vào một ngày nọ, sau khi tò mò khám phá và dùng thử phép màu nhiệm trong chiếc lọ nước thần của người chồng, người vợ đã trở nên vô cùng xinh đẹp và đã bị một tên quan bầm báo với vua. Sau đó người vợ ấy đã phải sống trong cung cấm và được hưởng thụ một cuộc sống vương giả và giàu sang. Nhưng ngay cả khi sống cuộc sống đủ đầy, sung sướng người vợ vẫn không thể quên người chồng của mình và vẫn cứ ngày đêm thương nhớ. Cuối cùng, bằng sự khôn khéo của người vợ, hai vợ chồng lại được sống trọn đời sung sướng bên nhau đến khi răng long, đầu bạc.

Nếu như truyện CTTKVN đề cao các giá trị thẩm mỹ qua hình ảnh của các chàng trai cô gái trẻ trung, đẹp đẽ thì chúng lại không nhất thiết xuất hiện trong truyện CTTKNB. Nhân vật có giá trị thẩm mỹ lí tưởng không nhất thiết phải là những chàng trai, cô gái, mà rất có thể đó là lại là một ông lão nhân hậu trong truyện CTTKNB nào đó. Ông già nhân hậu trong truyện “*Ông lão hoa anh đào là một minh chứng*”, ông đã tung nắm tro tàn lên cây đào làm cho nó trở hoa đẹp rực rỡ. Hình ảnh ấy là một trong những hình ảnh điển hình trong các tích truyện CTTK mang đặc thù của nền văn hóa Nhật Bản. Đó cũng có thể là hình ảnh một cô gái chăm chỉ, ngoan ngoãn tần tảo sớm hôm, nhưng bị khoác lên mình một hình hài xấu xí như cô gái trong truyện “*Cô gái Chậu Hoa*”. Cô đã luôn cố gắng, nỗ lực, chăm chỉ, luôn hết mực dịu dàng và yêu thương chân thành với những người xung quanh. Cuối cùng cô đã nhận được phép màu nhiệm, trút bỏ được lớp vỏ bọc xấu xí để trở thành một cô gái vô cùng xinh đẹp, khả ái. Đó là phần thưởng có phần hư cấu nhưng lại hết sức thực tế, mang tính hiện thực sâu sắc. Sự xuất hiện của cô gái Chậu Hoa xinh đẹp nét na trong truyện mang tính giáo dục, đạo đức cao, thể hiện tình cảm và quan niệm về thẩm mỹ của của người dân Nhật Bản với nhân vật chính. Việc cô gái Chậu Hoa cuối cùng đã thoát khỏi vẻ bề ngoài xấu xí trở nên xinh đẹp được dành làm phần thưởng cho những nhân vật điển hình yếu thế trong xã hội, nhưng luôn nỗ lực vươn lên để

tiếp tục sống hiền lành, lương thiện. Tất cả thể hiện cho ý nghĩa và giá trị của hạnh phúc, của may mắn, của sự thiện lành trong cuộc sống vốn dĩ vô cùng khó khăn và thử thách. Đó là trái ngọt, là những điều tốt đẹp nhất mà trên hành trình đến gần với nó con người luôn phải nỗ lực để hoàn thiện bản thân bằng những cái hay cái đẹp.

Có thể nói, các giá trị thẩm mỹ được thể hiện trong truyện CTTK nói riêng cũng như trong văn học nói chung bao giờ cũng thể hiện một phần nào đó nhận thức của con người thông qua những mô hình tính cách, những giá trị phẩm hạnh nhất định. Bởi vậy, để những giá trị thẩm mỹ ấy khắc họa sâu sắc trong tâm trí người nghe đòi hỏi các nhân vật điển hình trong truyện CTTKVN - NB phải vừa dễ gần, vừa dễ mến với những tính cách đặc trưng quen thuộc, lại vừa cao cả nhân văn... Xét về mặt hệ thống, điều đó có nghĩa là phải xây dựng hình tượng nhân vật như một chỉnh thể đa dạng do nhiều yếu tố khác nhau hợp thành tạo nên giá trị thẩm mỹ thật ấn tượng và đầy tính thuyết phục. Mọi nhân tố cấu thành nhân vật luôn được tổ chức, sắp xếp theo những mối quan hệ hợp lý trong bối cảnh câu chuyện, tạo thành những kiểu liên kết móc xích nhất định trong truyện CTTKVN - NB. Nhờ được sắp xếp, tổ chức như vậy nên các giá trị thẩm mỹ được các nhân vật trong truyện CTTKVN-NB thể hiện bao giờ cũng đạt được giá trị hiệu quả và đầy tính thuyết phục.

Mỗi kiểu liên kết móc xích thể hiện tính cách điển hình của nhân vật đều gắn với một nguyên tắc liên kết. Nguyên tắc liên kết ấy là cơ sở tạo nên sự thống nhất, ổn định trong hình tượng nhân vật lí tưởng. Nói cách khác nguyên tắc liên kết thể hiện chính góc nhìn, quan niệm nghệ thuật của tác giả dân gian trong quá trình phản ánh nhận thức về con người, thế giới, phản ánh tâm tư tình cảm, phản ánh mong ước chính đáng của người dân lao động. Đó là yếu tố làm cho nhân vật với những tính cách lí tưởng gắn với hiện thực nhiều hơn và làm cho câu chuyện dễ gần và dễ thấm thấu vào đời sống hàng ngày của người xưa hơn. Chàng trai trong truyện CTTKVN “*Diệt trừ quỷ dữ*” là một minh chứng về hình tượng chàng thanh niên khỏe mạnh, can đảm, thông minh và gan dạ. Mặc dù, đã

bị kẻ xấu (yêu quái) đóng giả là ông già nhân hậu - lừa phỉnh, dụ dỗ và trao cho cơ hội được làm chồng một trong ba cô con gái xinh đẹp là con của yêu quái. Mặc dù chàng trai cũng đã nhận lời và nghỉ lại qua đêm nhưng nhờ sự tỉnh táo, thông minh và gan dạ, chàng trai đã tráo đổi chỗ với cô gái để mạng sống của mình không bị rơi vào tay yêu quái.

Có thể nói, những số phận bất hạnh nhưng lại có kết cục vô cùng tốt đẹp và đầy nhân ái, vị tha mang tính giáo dục định hướng cao của các nhân vật điển hình trong truyện CTTKVN - NB sẽ luôn là động lực, là nguồn cổ vũ, động viên để người dân thấp cổ bé họng có cơ hội hiện thực hóa một phần những ước vọng của mình.

Hình ảnh người anh trong truyện “*Hai anh em*” đề cao giá trị của sự chăm chỉ học hỏi, tích lũy kiến thức. Người anh đã hết sức nỗ lực chăm chỉ đi đến thật nhiều nơi để tăng thêm hiểu biết và mở rộng kiến thức của mình. Anh đã trở thành một người từng trải với nhiều kinh nghiệm học được và tích lũy sau những hành trình đầy gian lao vất vả. Cuối cùng, anh đã được người cha để lại toàn bộ gia tài giàu có thay vì để cho người em chỉ đam mê kinh doanh kiếm lời. Bởi người anh đã chứng minh được cho cha thấy khối kiến thức vô giá của mình không những kiếm ra tiền mà còn có thể có khả năng giúp cho công việc kinh doanh của người cha tránh được những yếu tố bất lợi.

Hình tượng nhân vật Kintaro trong truyện cùng tên “*Kintaro*”, hình tượng ông già tốt bụng trong truyện “*Hai ông già và cục bươu*”, hình ảnh chàng trai tí hon Issun Boushi trong truyện cùng tên “*Issun Boushi*” cũng là những hình tượng nhân vật có giá trị thẩm mỹ cao trong truyện CTTKNB mà chúng tôi sẽ đề cập sâu trong những khía cạnh khác có liên quan.

Một trong những giá trị thẩm mỹ được thể hiện rất đậm nét trong truyện CTTK đó là hình ảnh một chàng trai khỏe mạnh. Trong các câu chuyện chúng ta thường thấy hình ảnh một chàng trai khỏe và những người bạn đồng hành có khả năng khác thường, hoặc những người người tốt bụng cùng nhau hoàn

thành một nhiệm vụ khó khăn nào đó rất xuất sắc và sau đó học sẽ được ban thưởng và đương nhiên kẻ xấu bụng sẽ bị trừng phạt.

Trong truyện CTTKVN, nhân vật chàng trai khỏe đã được một số tác giả khắc họa và dành nhiều câu từ để miêu tả sự khỏe mạnh và tốt bụng, nhân hậu của chàng trai. Họ thường là những người có xuất thân trong gia đình nghèo, nhưng sẵn sàng giúp đỡ mọi người, làm việc có ích cho cộng đồng và xã hội. Trong những câu chuyện ấy, các nhân vật chính hiện lên với sự gần gũi, sự gặp gỡ nhau với những thế lực gây khó khăn trở ngại cho dù tình cờ hay có chủ đích thì họ đều nỗ lực và họ thể hiện những hành động của họ rất quyết tâm, tự nguyện và sẵn sàng hỗ trợ các nhân vật trung tâm gặp khó khăn trong câu chuyện một cách nhiệt tình và đầy tâm huyết. Chẳng hạn như truyện “*Thạch Sanh*”, “*Sự tích Sọ Dừa*” ... của Việt Nam thì sẽ tương đương với các truyện như “*Chú bé trái đào Momotaro*”, “*Issun Boushi*”, “*Anh chàng Samurai tí hon*”, “*Urashimataro...*” của Nhật Bản.

Tóm lại, các giá trị thẩm mỹ được thể hiện qua hình tượng các nhân vật trong truyện CTTKVN - NB có sức thuyết phục và lôi cuốn người đọc, người nghe... Những giá trị thẩm mỹ ấy góp phần làm nổi bật bản chất xã hội trong đời sống của nhân vật truyện. Họ đã trở thành những người tiêu biểu cho sự phản kháng chống lại sự bất công, bất bình đẳng trong xã hội. Từ những giá trị thẩm mỹ được thể hiện qua hình tượng nhân vật ấy, thế giới các câu chuyện CTTK đó dường như đã có sự nhen nhóm xuất hiện sự đấu tranh xã hội. Lúc này, các nhân vật trong truyện CTTK đã được lí tưởng hóa để thể hiện cho lí tưởng, ước mơ về một xã hội công bằng, tốt đẹp hơn.

Cái hay của các truyện CTTK của cả hai đất nước là ở chỗ, các giá trị thẩm mỹ càng được khắc họa rõ nét sâu đậm bao nhiêu thì sự hiện hữu của những điều đi ngược lại với những giá trị lí tưởng thẩm mỹ lại dường như bị lu mờ và kém gây ấn tượng bấy nhiêu. Ví dụ như: Truyện “*Thạch Sanh*” ngay từ tiêu đề đã gọi tả hình ảnh nhân vật lí tưởng, truyện “*Tám Cám*” cũng vậy, chúng ta quen với cách gọi Tám Cám hơn cách đặt tên theo trật tự ngược lại cho dù cả

hai chị em họ đều là tuyến nhân vật chính. Kết thúc các câu chuyện, người nghe chỉ đọng lại hình ảnh nhân vật chính diện, còn các nhân vật phản diện thì sẽ bị lu mờ thậm chí có nhớ tới thì cũng chỉ hiện lên hình ảnh họ bị nhận hình phạt mà thôi.

2.1.1.2. Sự tương đồng về những giá trị nhân văn

Truyện CTTKVN - NB là thể loại truyện truyền miệng nên có rất nhiều phiên bản. Ở mỗi một vùng, mỗi dân tộc, mỗi quốc gia khác nhau lại có một phiên bản khác nhau, hay nói cách khác là có những bản truyện miệng khác nhau. Những dị bản ấy được hình thành theo điều kiện tự nhiên, và gắn với yếu tố bản địa của mỗi vùng miền, mỗi địa phương, mỗi dân tộc. Mặt khác, do có yếu tố truyền miệng nên hầu hết các truyện CTTK có sự tham gia của người kể chuyện. Người kể chuyện hoàn toàn có khả năng điều chỉnh nội dung câu chuyện theo ý muốn và nguyện vọng của bản thân hay hướng theo hoàn cảnh cũng như tâm tư, nguyện vọng hoặc mong muốn của số đông người nghe.

Tùy theo điều kiện lịch sử, ý nghĩa nào đó mà người kể muốn gửi gắm thông điệp, tình tiết câu chuyện sẽ được thay đổi và điều chỉnh theo chiều hướng có lợi cho người kể chuyện hay cho giai cấp có thế lực lúc đó. Vì vậy nên truyện CTTK có sức sản sinh ý nghĩa vô cùng lớn lao.

Có thể thấy rõ rằng, những giá trị nhân văn trong TCTTK-VN thường tập trung khắc họa những đức tính như: thật thà, trung hậu, đó là tình yêu thương con người, đó là tình nghĩa anh em hiếu thuận, đó là tình nghĩa vợ chồng thủy chung, đó là chân lí thiện thắng ác... Tất cả những giá trị nhân văn ấy được thể hiện rất rõ qua các truyện CTTK-VN.

Cụ thể như, truyện CTTK-VN ca ngợi đức tính trung thực, thật thà, luôn cố gắng nỗ lực vươn lên cho dù bản thân mình còn nhiều hạn chế và khó khăn nhất định. Nhân vật “Sọ Dừa” trong truyện CTTK cùng tên là minh chứng rõ nét. Sọ Dừa nhờ có đức tính chịu khó, chăm chỉ, cố gắng nên đã lấy được con gái của phú ông và thi đỗ trạng nguyên, sống hạnh phúc với vợ. Trải qua rất

nhieu khó khăn họ vẫn được sống bên nhau thật hạnh phúc. Còn hai cô chị độc ác cuối cùng đã phải trả giá cho điều mình đã làm. Qua đó, thông điệp của người kể chuyện muốn gửi gắm là trong cuộc sống chỉ cần chăm chỉ, kiên trì, ăn ở hiền lành thì sẽ gặp được điều may mắn, nếu ở ác, mưu mô thì sẽ có kết cục không tốt.

Tương tự như truyện *Sọ Dừa*, trong số các truyện CTTK-VN, các truyện được xem xét và chọn lọc như “*Bảy điều ước*”, “*Bính và Đình*”, “*Hai anh em và cục vàng*”, “*Người anh xấu xa bị trừng phạt*”, “*Phượng hoàng đậu cây khế*” ... đều là những câu chuyện ca ngợi những con người sống ngay thật, tốt bụng, chăm chỉ, chịu khó và cuối cùng họ đều đã thành công. Hầu hết các câu chuyện trên đều là những truyện CTTK xoay quanh cuộc sống của hai anh em. Họ đều là hai anh em trong một gia đình có hoàn cảnh khó khăn hoặc có hoàn cảnh tốt đẹp, sung sướng. Nhưng người anh luôn là người tham lam, giành chiếm phần hơn còn để lại cho người em thường là những thứ không có giá trị hoặc gần như không có giá trị gì cả. Người em sẽ phải tự cố gắng vươn lên. Trong cái rủi có cái may. Nếu như người em trong truyện “*Phượng hoàng đậu cây khế*”, nhận được điều kì diệu từ con chim phượng hoàng thì người em trong truyện “*Bảy điều ước*” lại nhận được bảy điều ước, nhân vật người anh tên là Cùng luôn tham lam, tranh giành những điều tốt đẹp, những món quà tặng của người em để mong muốn mình cũng được sung sướng, giàu có hạnh phúc của người em tên là Cốc. Em Cốc mặc dù luôn bị anh Cùng tham lam đối xử bất công với mình từ bé, nhưng vẫn dành tặng cho người anh 4 điều ước trong số 7 điều ước của mình. Anh Cùng về nhà sử dụng các điều ước một cách tùy tiện, bởi những người không có tấm lòng lương thiện thì cho dù có sở hữu bất kì món quà giá trị thế nào, họ cũng không biết trân quý và sử dụng đúng mục đích. Cùng đã ước được lên cung trăng, rồi lên mặt trời. Cuối cùng, anh ta không chịu được và nhảy xuống hạ giới, chết ngay trước mặt em Cốc. Em Cốc nhìn thấy thi thể người anh của mình và khi bản thân còn sở hữu duy nhất một điều ước, Cốc đã

ước để cho anh Cùng sống lại. Từ đó trở đi, Cùng đã biết hối cải và sống nốt cuộc đời thật hạnh phúc với em trai của mình.

Trong các câu chuyện kể về hai anh em ở trên, một thông điệp mà người kể chuyện muốn gửi gắm thông qua câu chuyện là “con người nên có lòng hướng thiện”. Chẳng hạn như nhân vật người em trong truyện “*Bính và Đình*” nhờ có tính lương thiện, luôn sẵn sàng trợ giúp người hoạn nạn là nhân vật ông lão khi ông gặp khó khăn; hay người em trong truyện “*Bảy điều ước*” đã cứu giúp con vật rơi (chính là nàng tiên cá mắc nạn), hay trong truyện “*Phượng hoàng đậu cây khế*”, người em đã để chim phượng hoàng ăn những trái khế ngọt ngào (mà cả gia đình vất vả chăm chút, chờ thu hoạch) và nhân vật người em trong những câu chuyện đó đều được những con người, những động vật trả ơn sau khi được cứu giúp, thoát khỏi khó khăn, nguy hiểm. Kết cục, những người em luôn nhận được sự đền đáp xứng đáng là một cuộc sống ấm no, hạnh phúc. Còn người anh vì tham lam, không bao giờ giúp đỡ và chia sẻ với em trai, thậm chí luôn tìm cách tước đoạt những thứ mà vốn dĩ là em mình tự có được (nhờ bản tính hiền lành lương thiện, sẵn sàng giúp người) nên phải trả giá cho việc đã làm. Qua đó, bài học mà câu chuyện muốn gửi đến thế hệ sau là anh em phải yêu thương giúp đỡ nhau, cho dù mình có lúc cơ hàn nhưng cũng nên giúp đỡ người khác lúc khó khăn, rồi đến khi mình khó khăn họ sẽ giúp đỡ lại mình, phải biết yêu thương con người, biết quý trọng các loài vật xung quanh mình và không nên quá tham lam.

Những câu chuyện CTTKVN kể về những người đầy tớ sống tốt bụng, chăm chỉ, thật thà, vượt qua bao khó khăn cuối cùng cũng nhận được hạnh phúc, còn ông chủ không giữ lời hứa đều sẽ bị trừng phạt. “*Cây tre trăm đốt*” là một trong số đó, câu chuyện kể về một chàng trai tốt bụng, luôn chăm chỉ, thật thà làm lụng vất vả. Tin vào lời hứa của ông chủ, anh ra sức làm việc không ngại khó nhọc. Nhưng ba năm sau, khi mà ông chủ nhà giàu đã có mọi thứ của cải, ông bèn trở mặt, ông đưa ra một yêu cầu tưởng như hái sao trên trời là phải tìm được một cây tre đủ trăm đốt để làm nhà cưới vợ thì ông mới gả con gái cho. Vì

muốn có cơ hội để cưới con gái của ông chủ, chàng trai bèn lên rừng quyết tâm tìm được một cây tre trăm đốt. Tìm mãi không thấy, anh thất vọng ngồi khóc. Với sự giúp đỡ của ông Bụt, chàng trai đã chặt 100 đốt tre rồi xếp lại ngay ngắn. Ông Bụt tặng anh hai câu thần chú "khắc nhập, khắc nhập!" để nối 100 đốt tre rồi thành một cây tre trăm đốt và câu thần chú "khắc xuất, khắc xuất!" để tách các đốt tre ra. Do cây tre trăm đốt là các khúc tre rời nên anh cũng dễ dàng gánh về làng được. Về nhà, anh cho cha vợ tương lai của mình xem cây tre trăm đốt. Không tin vào điều mắt mình nhìn thấy, ông nhà giàu sờ tay vào cây đếm từng khúc tre. Phép màu của Bụt đã hút ông dính luôn vào cây tre. Khi ông đồng ý giữ lời hứa, anh mới sức nhớ ra câu "khắc xuất" để giải thoát cho cha vợ của mình. Sợ hãi, ông phú hộ phải giữ lời hứa, gả con gái cho anh nông dân. Cuối cùng, anh nông dân và con gái ông phú hộ sống với nhau hạnh phúc mãi mãi.

Chàng nông dân trong chuyện luôn tin tưởng và làm những điều tốt đẹp nhưng anh ấy đã bị người chủ mà mình hết mực tin tưởng lừa dối, bóc lột hết lần này đến lần khác. Ngay cả khi anh ấy đã thành công tìm được cây tre trăm đốt mang về thì ông chủ cũng đã quên lời hứa của mình với anh chàng tốt bụng. Chính vì vậy, ông đã bị trừng phạt đích đáng. Qua câu chuyện “*Cây tre trăm đốt*”, người nghe sẽ tự rút ra được bài học qua cách xây dựng nhân vật anh nông dân hiền lành chăm chỉ và ông nhà giàu tham lam của người kể chuyện. Bài học được rút ra là, con người cần phải có tấm lòng lương thiện, không được tham lam, cũng như luôn phải giữ lời hứa.

Cũng tương tự như truyện CTTK-VN, truyện CTTK-NB cũng có nhiều truyện đề cao giá trị nhân văn của con người. Trong đó sự trả ơn là một trong những giá trị nhân văn cao đẹp được các truyện CTTK-NB thể hiện rất rõ ràng và sâu sắc qua một số truyện như: “*Con chó trắng*”, “*Chim sẻ đền ơn*”, “*Bà lão hài nhi*”, “*Urashima Taro*” ...

Xin trích dẫn một trong số đó. Một chàng ngư dân tên là *Urashima Taro* chịu thương chịu khó, tốt bụng và hay mơ một ngày sẽ được xuống thủy cung. Một hôm, trên đường về chàng gặp một lũ trẻ đang đùa nghịch với một con rùa

nhỏ, chàng ngư dân đã cứu con rùa thả về biển. Vài năm sau, để trả ơn, rùa mời chàng xuống thủy cung chơi. Ở dưới thủy cung, chàng gặp công chúa Otohime và hai người trở nên thân thiết. Chàng được hưởng thụ những gì ngay cả trong mơ cũng không thấy được. Nhưng rồi, Taro nhớ đến mẹ, nhớ làng quê và kiên quyết quay về. Trước khi đi công chúa thủy cung Otohime trao cho chàng một chiếc hộp nhỏ và dặn khi có chuyện bất thường thì hãy mở ra. Hóa ra, Taro dù chỉ vui chơi dưới biển có mấy ngày nhưng trên trần gian đã trải qua mấy trăm năm. Taro không còn ai thân thích nữa. Nhớ lời công chúa, Taro mở chiếc hộp và ngay lập tức biến thành một ông lão. Chàng (ông lão) tiếp tục ngồi bên bờ biển và mơ mộng như ngày nào...

Trong các truyện CTTKNB, chúng ta thấy sự xuất hiện của yếu tố thần kì có liên quan đến con vật xuất hiện rất nhiều. Đó có thể là con rùa trong “*Urashima Taro*”, con lửng chó trong “*Cái ấm trà Bunbuku*”, là con chim sẻ trong “*Chim sẻ bị cắt lưỡi*”, là con cáo trong “*Con cáo trắng Hachisuke*”; “*Con cáo và ông lão*”, “*Hôn nhân cáo*” ... là con chó trong “*Con chó trắng*”, là con hạc trong “*Sự đền ơn của con hạc*” ... Trong tất cả những câu chuyện ấy, các nhân vật chính đều được thể hiện là những nhân vật giàu tình yêu thương nhân ái với các những con vật đáng thương. Họ luôn sẵn sàng cứu giúp chúng. Những con vật ấy, đều là hiện thân của thế giới kì ảo, mỗi con vật đều trả ơn ân nhân của mình theo cách khác nhau. Thông điệp được nhấn mạnh là “cứ sống nhân nghĩa thì chắc chắn những việc làm tốt đầy lòng nhân ái của bạn sẽ được đền đáp xứng đáng”.

Tuy nhiên, cũng có những trường hợp, trong một vài câu chuyện CTTK có dụng ý đề cao những giá trị nhân văn cao cả của con người. Với một số người có hành động tàn ác với động vật thì sẽ bị báo oán, chàng thợ săn trong câu chuyện “*Vịt uyên ương*” là một dẫn chứng điển hình. Anh đã ra tay với một chú vịt bên hồ nước và đã nhận kết cục đáng tiếc cho hành động tàn nhẫn của mình. Hay chàng trai trong truyện “*Ngôi nhà rắn*” cũng là một trường hợp tương tự.

Tóm lại, tổng hợp, phân tích tìm hiểu giá trị thẩm mỹ và giá trị nhân văn qua hình tượng nhân vật cũng đồng thời là việc tìm hiểu các đặc điểm của nhân vật theo diễn tiến của cốt truyện. Nhân vật trung tâm của truyện cổ tích thần kì là con người với nhiều kiểu nhân vật như: *Người xấu xí (người đội lốt) có tài, chàng trai khỏe có tài, người dũng sĩ diệt ác, người mồ côi, người em út...* Bên cạnh việc đề cao những giá trị thẩm mỹ, giá trị nhân văn của nhân vật chính, nội dung các câu chuyện đều khéo léo thể hiện những nhân vật phụ - nhân vật phản diện và nhân vật trợ thủ cho nhân vật chính thông qua mối liên hệ giữa họ và những yếu tố thần kì hay những lực lượng thần kì xuất hiện trong mỗi câu chuyện. Nhân vật chính đại diện cho sự mạnh khỏe, cái đẹp, cái thiện, đạo đức, lễ phải, lí tưởng, nguyện vọng và ước muốn của nhân dân. Còn nhân vật phản diện đại diện cho những thế lực đen tối, độc ác, xấu xa. Mỗi một loại nhân vật có một tính cách, đặc điểm, số phận nhất định, mang những nội dung, ý nghĩa nhất định, thể hiện sự lí tưởng hóa về quan niệm thẩm mỹ cũng như những giá trị nhân văn quý báu của nhân dân hai nước.

Bởi vậy, nên truyện CTTK thường được triển khai theo một số sơ đồ kết cấu nhất định, có thể là kết cấu đồng quy, kết cấu theo tuyến tính hay kết cấu nhiều tầng bậc. Kết cấu theo tuyến tính là truyện được kể theo một đường thẳng, theo trình tự thời gian, sự kiện nào xảy ra trước kể trước, sự kiện nào xảy ra sau kể sau. Kết cấu nhiều tầng là truyện được phân chia thành nhiều đoạn gắn với từng chặng đường và từng chiến công trong cuộc đời của nhân vật. Kết cấu đồng quy là truyện chia ra các tuyến nhân vật khác nhau hay đối diện như nhân vật phản diện và nhân vật chính diện, nhân vật tốt bụng và nhân vật xấu bụng, có hành động như nhau hay bắt chước nhau nhưng nhận được kết quả khác nhau do phẩm chất của nhân vật quyết định. Tất cả những yếu tố ấy tạo ra một sự gắn kết chặt chẽ giữa các nhân vật và nội dung câu chuyện rất mật thiết, hòa quyện vào nhau một cách uyển chuyển nhẹ nhàng mà hết sức gần gũi quen thuộc đối với mọi thể loại độc giả. Một câu chuyện thật hay được kể ra với sự hiện diện của những nhân vật cụ thể với diễn tiến cuộc đời và số phận với một kết cục rõ ràng.

Và mỗi câu chuyện đều là sự phản ánh lại những đặc điểm trong mỗi thời kì khác nhau của nhân vật. Một cốt truyện gắn với một hay nhiều nhân vật cụ thể. Kết cấu của truyện đó có thể được các tác giả khác nhau thể hiện cụ thể chi tiết trong từng câu chuyện cụ thể khác nhau hay nói cách khác, một kết cấu có thể được sử dụng chung cho nhiều cốt truyện hay nhiều cốt truyện có thể có chung một kết cấu. Cốt truyện có thể thay đổi khi lưu truyền đến một nơi khác nhau bởi các tác giả khác nhau còn kết cấu thường cố định. Ví dụ Trong truyện CTTKVN có truyện nói về hai anh em như truyện *Phượng hoàng đậu cây khế* thì trong truyện CTTKNB cũng có truyện tương tự như vậy đó là truyện *Vì sao nước biển lại mặn...*

Hãy tham khảo một vài câu chuyện có cốt truyện tương đối giống nhau ở truyện CTTKVN-NB như sau:

Bảng 2.1 Một số truyện CTTKVN và CTTKNB có nội dung tương đồng

Nội dung	Truyện CTTKVN	Truyện CTTKNB
Ca ngợi sự hiếu thuận của người em	<i>Phượng hoàng đậu cây khế</i> , <i>Hai anh em và cục vàng</i> , <i>Bảy điều ước</i> , <i>Bính và Đình</i> , <i>Người anh xấu xa bị trừng phạt</i> , <i>Tại sao nước biển lại mặn</i> , <i>Tham thì thâm</i> , <i>Quả bầu kì lạ</i>	<i>Vì sao nước biển lại mặn</i> , <i>Cối xay đá muối</i> ,
Ca ngợi tình nghĩa vợ chồng thủy chung	<i>Ai mua hành tôi</i> , <i>Duyên nợ tái sinh</i> , <i>Đôi sam</i> , <i>Người cưới ma</i> , <i>Nợ duyên trong mộng</i> , <i>Sao Hôm và sao Mai (Ả Chức chàng Ngưu)</i> , <i>Sự tích ông Táo</i> , <i>Truyện cây cau</i> , <i>Truyện thần núi Vọng Phu</i>	<i>Bà lão hài nhi</i> , <i>Bức hình của người đẹp</i> , <i>Cô gái tuyết</i> , <i>Duyên phú quý</i> , <i>Tanabata...</i>
Ca ngợi những	<i>Chàng đốn củi và con tinh</i>	<i>Chú bé trái đào Momotaro</i> , <i>Issun</i>

Nội dung	Truyện CTTKVN	Truyện CTTKNB
chàng trai mạnh khỏe, dũng cảm	<i>Thạch Sanh</i> , <i>Sọ Dừa</i>	<i>Boushi, anh chàng</i> <i>Samurai tí hon,</i> <i>Urashima Taro...</i>

Có thể nói, sự tương đồng trong việc thể hiện các giá trị thẩm mỹ cũng như các giá trị nhân văn được thể hiện rất rõ qua nội dung các truyện CTTK của cả hai dân tộc. Bởi về cơ bản, nội dung các truyện đều có sự tương đồng về kết cấu và hệ thống nhân vật thiện, ác. Hầu hết nội dung các câu truyện đều có sự hài hòa một cách tổng thể về cốt truyện, nhân vật và yếu tố thần kì. Do cùng thuộc nền văn hóa Á Đông nên việc thể hiện nhân vật, cốt truyện và những phương thức sáng tạo nghệ thuật thông qua hệ thống các giá trị thẩm mỹ và nhân văn trong truyện cổ tích thần kì hai dân tộc có nhiều nét tương đồng là điều dễ hiểu. Người đọc có thể nhận biết rõ ràng qua diễn biến câu chuyện và hệ thống nhân vật một cách đầy đủ và chân thực nhất. Qua nghiên cứu, tìm hiểu những nét tương đồng về hệ thống giá trị thẩm mỹ và nhân văn trong truyện cổ tích thần kì hai dân tộc, chúng ta sẽ khái quát được những đặc trưng, nội dung và nghệ thuật trong truyện CTTK của hai nước đồng thời cũng sẽ nhận ra được những nét khác biệt trong việc thể hiện hệ thống giá trị này.

2.1.2. Biểu hiện của sự khác biệt về lí tưởng thẩm mỹ và giá trị nhân văn

Trước khi tìm hiểu về sự khác biệt của về lí tưởng thẩm mỹ và những giá trị nhân văn trong truyện CTTKVN và truyện CTTKNB, chúng ta hãy cùng xem xét những hệ giá trị đó (có trong 100 truyện CTTKVN và NB) ở *Bảng tổng hợp* dưới đây.

Bảng 2.2 Bảng tổng hợp GTNV và LTTM trong 50 TCTTKNB

Stt	Truyện CTTKNB	GTNV và LTTM được đề cao	Thông điệp
-----	---------------	-----------------------------	------------

Stt	Truyện CTTKNB	GTNV và LTTM được đề cao	Thông điệp
1	<i>Bà lão hài nhi</i>	chung thủy	Đừng quá cầu toàn
2	<i>Ba lá bùa</i>	thông minh, nhanh trí	Khi còn nhỏ nên nghe lời người lớn
3	<i>Bà chúa Tuyết</i>	giữ lời hứa	Nên giữ lời hứa
4	<i>Bức hình của người đẹp</i>	chung thủy	Không được chiếm vợ của người khác
5	<i>Cái ấm trà Bunbuku (Chiếc ấm thần kì)</i>	chăm chỉ, tốt bụng	Nên giúp đỡ người khác khi họ gặp khó khăn
6	<i>Cái ấm trong chùa</i>	chăm chỉ, tốt bụng	Nên giúp đỡ người khác khi họ gặp khó khăn
7	<i>Cái mũ rơm (Những chiếc nón lá tặng cho Jizo)</i>	chăm chỉ, tốt bụng	Nên quan tâm và chia sẻ
8	<i>Câu chuyện về yêu nữ tuyết</i>	chăm chỉ, hiền lành	Nên giữ lời hứa
9	<i>Vịt yên ương</i>	KRR	Không nên tàn ác với động vật yếu thế
10	<i>Cây anh đào của đền Ankokuji</i>	KRR	Không nên dối trá, gian lận
11	<i>Chàng câu cá Ichiemon</i>	chăm chỉ, hiền lành	Nên quan tâm và chia sẻ

Stt	Truyện CTTKNB	GTNV và LTTM được đề cao	Thông điệp
12	<i>Chim sẻ đền ơn trả oán (Chim sẻ bị cắt lưỡi)</i>	chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	Nên giúp đỡ loài vật yếu thế
13	<i>Chú bé trái đào Monotaro</i>	dũng cảm, khỏe mạnh	Ca ngợi sự dũng cảm, khỏe mạnh
14	<i>Chuyện con rắn Tà Dầm</i>		
15	<i>Chuột già bánh giấy</i>	hiền lành, tốt bụng	Không nên quá tham lam
16	<i>Cô gái Chậu Hoa</i>	hiền lành, tốt bụng, chăm chỉ, nỗ lực	Ca ngợi sự nỗ lực của bản thân
17	<i>Cô gái tuyết</i>	chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	Nên giữ lời hứa
18	<i>Con cáo trắng Hachisuke (Người đàn ông lấy vợ cáo)</i>	chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	Nên giữ lời hứa
19	<i>Con cáo và ông lão (Sự trả ơn của con cáo)</i>	chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	Đề cao sự biết ơn
20	<i>Con gái tiên hoàng (Nàng công chúa Tamatsu)</i>	chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng, xinh đẹp, yêu thương mọi người	Ca ngợi tinh thần vượt khó, vượt khổ

Stt	Truyện CTTKNB	GTNV và LTTM được đề cao	Thông điệp
21	<i>Con chó trắng</i>	chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng, yêu động vật	Không nên tham lam và đối xử tàn ác với động vật
22	<i>Con ma của đền Kogenji</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái	Ca ngợi lòng nhân ái
23	<i>Cối xay đá muối</i>	chăm chỉ, lương thiện, hiếu thuận	Anh em nên hiếu thuận với nhau
24	<i>Công chúa Kaguya (ông lão đón tre)</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái	Ca ngợi tình cảm yêu thương gắn bó của con người
25	<i>Cộng rom triệu phú (Điền chủ rom)</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái	Nên giúp đỡ, con người và loài vật yếu thế
26	<i>Cuộc hôn nhân cáo</i>	khát vọng có hôn nhân hạnh phúc, lấy vợ đẹp	Ca ngợi mong muốn có hôn nhân hạnh phúc
27	<i>Diệt trừ quỷ dữ</i>	dũng cảm, khỏe mạnh, tự tin và không bị cám dỗ	Ca ngợi sự dũng cảm
28	<i>Duyên phú quý</i>	Chăm chỉ, tốt bụng, giữ lời hứa	Nên giữ lời hứa
29	<i>Kintaro</i>	dũng cảm, khỏe mạnh, gan dạ	Ca ngợi sự dũng cảm, khỏe mạnh

Stt	Truyện CTTKNB	GTNV và LTTM được đề cao	Thông điệp
30	<i>Hai anh em</i>	chăm chỉ, thông thái, ham học hỏi	Đề cao sự trải nghiệm và ham học hỏi
31	<i>Hai ông già và cục bưou (Hai ông già và lũ quỷ)</i>	hiền lành, tốt bụng, nhiệt tình	Không nên xấu tính với bạn
32	<i>Issum Boushi, anh chàng Samurai tí hon</i>	dũng cảm, khỏe mạnh, gan dạ	Ca ngợi sự dũng cảm, khỏe mạnh
33	<i>Người đàn bà không ăn gì</i>	KRR	Phê phán sự keo kiệt
34	<i>Miminashi Houichi (Houichi không tai)</i>	tài năng, dũng cảm, nghe lời, giữ chữ tín	Ca ngợi sự dũng cảm và kiên định
35	<i>Ngôi nhà rắn</i>	KRR	Không được tàn ác với động vật
36	<i>Năm côm trong hang chuột</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái	Nên giúp đỡ và yêu thương <u>mọi</u> loài vật
37	<i>Núi Kachi Kachi</i>	trung thành	Làm hại người khác sẽ nhận báo ứng
38	<i>Những con Tanuki ở chùa Shoji</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái, vị tha với động vật	Lòng nhân ái bao dung có thể cảm hóa được cả con vật

Stt	Truyện CTTKNB	GTNV và LTTM được đề cao	Thông điệp
39	<i>Ông lão hoa anh đào (Ông lão làm hoa nở)</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái	Ca ngợi lòng nhân ái
40	<i>Sự đền ơn của con hạc (Tiên hạc đền ơn)</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái	Nên giữ lời hứa
41	<i>Sự tích chùa Ishiteji</i>	sống hiền lành, lương thiện	Ca ngợi sự hối cải và sống lương thiện của con người
42	<i>Tanabata (Sự tích dải ngân hà)</i>	chung thủy, tình nghĩa	Đề cao sự chung thủy
43	<i>Thần Cá</i>	chăm chỉ, tốt bụng, giàu lòng nhân ái	Không được làm hại động vật
44	<i>Truyện cổ về cây long não</i>	Tình yêu thuwong con cái	Nên biết giữ bí mật sẽ có kết quả tốt
45	<i>Truyện người vợ cá</i>	chăm chỉ, tốt bụng, may mắn, khát vọng hạnh phúc	Không được tham lam
46	<i>Thợ săn và yêu quái núi</i>	dũng cảm, khỏe mạnh, tự tin	Kẻ xấu không thể làm hại người tốt
47	<i>Thuốc mỡ của quỷ nước</i>	chăm chỉ, tốt bụng, biết trả ơn	Đề cao sự biết ơn
48	<i>Urashimataro</i>	tốt bụng, —_giàu	Nên giữ lời hứa

Stt	Truyện CTTKNB	GTNV và LTTM được đề cao	Thông điệp
		lòng nhân ái	
49	<i>Vì sao nước biển lại mặn</i>	chăm chỉ, lương thiện, hiếu thuận	Anh em nên hiếu thuận với nhau
50	<i>Vua của các loài chim</i>	gan dạ, dũng cảm	Ca ngợi sự dũng cảm

Bảng 2.3 Bảng tổng hợp GTNV và LTTM trong 50 TCTTKVN

Stt	Truyện CTTKVN	GTNV và LTTM được đề cao	Bài học
1	<i>Ai mua hành tôi</i>	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, chung thủy, thích trẻ trung, xinh đẹp	Không nên cướp hạnh phúc của người khác
2	<i>Bảy điều ước</i>	khỏe mạnh, chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng, hiếu thuận	Đề cao sự hiếu thuận giữa hai anh em
3	<i>Bính và Đình</i>	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng, hiếu thuận	Đề cao sự hiếu thuận giữa hai anh em
4	<i>Bốn anh tài</i>	khỏe mạnh, chăm chỉ, tốt bụng, có tài năng	Ca ngợi sự đoàn kết và giúp đỡ nhau
5	<i>Bốn cô gái muốn lấy chồng hoàng tử</i>	xinh đẹp, tự tin, có khát vọng	Ca ngợi sự thông minh, tự tin và khát vọng hạnh phúc của phụ nữ
6	<i>Bốn linh hồn đau khổ</i>	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	Không nên lừa dối và bỏ bạn khi khó khăn
7	<i>Cây tre trăm đốt</i>	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	Nên giữ lời hứa
8	<i>Chàng đốn củi và con tinh</i>	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	Không nên tham lam, gian xảo

Stt	Truyện CTTKVN	GTNV và LTTM được đề cao	Bài học
9	<i>Con gà trống biến thành ma ác</i>	thông minh, gan dạ, chăm học	Đề cao sự sáng dạ, dũng cảm, biết tha thứ và tạo cơ hội sửa sai
10	<i>Cửa thiên giả địa</i>	chăm chỉ, tốt bụng, trung thực,	Không nên lừa dối, tráo trở với bạn bè
11	<i>Dã Tràng</i>	chăm chỉ, thiện lành, cả tin	Không nên phản bội người thân
12	<i>Duyên nợ tái sinh</i>	Chung thủy với người yêu. Hiếu nghĩa với cha mẹ	Ca ngợi sự thủy chung, hiếu nghĩa
13	<i>Đôi sam</i>	tình nghĩa vợ chồng	Ca ngợi sự thủy chung
14	<i>Hai anh em và cục vàng</i>	chăm chỉ, thiện lành, hiếu thuận	Đề cao sự hiếu thuận giữa hai anh em
15	<i>Hai cô gái và cục bướu</i>	hiếu thảo, tử tế, tốt bụng, khát vọng xinh đẹp	Nên sống chân thành và tử tế, yêu thương loài vật thật lòng
16	<i>Miếng trầu kì diệu</i>	Hiếu biết, thiện lành	Nên tự làm giàu bằng khả năng của mình
17	<i>Nàng tiên cóc</i>	Cần cù, chăm chỉ, đảm đang, tốt bụng, xinh đẹp	Nên sống nhân ái, yêu thương loài vật
18	<i>Nàng út</i>	hiền lành, ngoan ngoãn,	Nên sống nhân ái thiện

Stt	Truyện CTTKVN	GTNV và LTTM được đề cao	Bài học
		tài giỏi,	lành
19	<i>Người anh xấu xa bị trừng phạt</i>	chăm chỉ, thật thà	Đề cao sự hiếu thuận giữa hai anh em
20	<i>Người câu cá nghèo khổ</i>	chăm chỉ, tốt bụng, hiền lành, nhân nghĩa	Nên sống nhân ái, yêu thương loài vật
21	<i>Người cung trắng (cuội)</i>	chăm chỉ, tốt bụng	Ca ngợi sự biết ơn
22	<i>Người cưới ma</i>	chăm chỉ, chung thủy	Ca ngợi sự chung thủy
23	<i>Người đàn bà hóa thành con muỗi</i>	chung thủy, tình nghĩa	Không nên phản bội người thân
24	<i>Người đàn ông mua chó, mèo và rắn</i>	thiện lành, yêu thương, giúp đỡ loài vật	Nên yêu thương loài vật
25	<i>Người học trò trung thực</i>	học giỏi thật thà ngay thẳng, chăm chỉ, khát vọng đỗ Trạng	Ca ngợi sự trung thực
26	<i>Người thợ mộc Nam Hoa</i>	khéo tay, tài giỏi	Nên giữ lời hứa
27	<i>Tham thì thâm</i>	hiền lành, chăm chỉ, nhân ái, yêu quý loài vật	Đề cao sự hiếu thuận giữa hai anh em
28	<i>Những con quỷ</i>	tài giỏi, trừ ma, diệt quỷ	Đề cao sự dũng cảm,

Stt	Truyện CTTKVN	GTNV và LTTM được đề cao	Bài học
	<i>chó</i>		biết tha thứ và tạo cơ hội sửa sai
29	<i>Những người chết trẻ</i>	can đảm, dũng cảm, có khát vọng sống	Ca ngợi lòng can đảm
30	<i>Nợ duyên trong mộng</i>	tự trọng, chung tình, giỏi giang	Ca ngợi sự tình nghĩa, thủy chung
31	<i>Ông sư hóa thành bình vôi</i>	hướng thiện, giúp đỡ người khốn khổ (ăn xin)	Không nên sống gian ác
32	<i>Phượng hoàng đậu cây khế</i>	hiền lành tốt bụng, hiếu nghĩa, đối xử tốt với lời vật	Đề cao sự hiếu thuận giữa hai anh em
33	<i>Quả bầu kì lạ</i>	hiền lành tốt bụng, hiếu nghĩa, đối xử tốt với lời vật	Anh em trong gia đình cần yêu thương nhau
34	<i>Quan triều hay là chiếc áo tàng hình</i>	tốt bụng, chăm chỉ, nhân hậu, dũng cảm	Nên giúp đỡ người khác
35	<i>Sao Hôm và sao Mai (Á Chức chàng Ngưu)</i>	lương thiện, thủy chung	Ca ngợi tình nghĩa vợ chồng
36	<i>Sọ Dừa</i>	thông minh, nhanh nhẹn, tốt bụng, có phép màu	Ca ngợi sự dũng cảm, thông minh

Stt	Truyện CTTKVN	GTNV và LTTM được đề cao	Bài học
37	<i>Sự tích cây nêu ngày tết</i>	chăm chỉ tốt bụng	Không nên tham lam và phá hoại cuộc sống bình yên của người khác
38	<i>Sự tích con khỉ</i>	sống tình nghĩa, nét na, chăm chỉ, khát vọng xinh đẹp	Không nên quá tham lam
39	<i>Sự con thạch sùng</i>	người phụ nữ đảm đang xinh đẹp	Không nên quá tham lam, ham sắc đẹp
40	<i>Sự tích ông Táo</i>	tình nghĩa, thủy chung	Ca ngợi tình nghĩa vợ chồng
41	<i>Tại sao nước biển lại mặn</i>	tốt bụng, chăm chỉ, hiền lành	Đề cao sự hiếu thuận giữa hai anh em
42	<i>Thạch Sanh</i>	khỏe khoắn, tốt bụng, trung thực	Không nên đôi trá, cướp công của bạn bè
43	<i>Thần cây đa và người nông dân</i>	thẳng thắn, tốt bụng, dũng cảm	Không nên làm hại cuộc sống bình yên của người khác
44	<i>Từ Thức gặp tiên</i>	thích cái đẹp, thích ngao du thiên hạ	Nên giữ lời hứa
45	<i>Tinh con chuột</i>	vợ ngoan hiền, chồng hiếu học,	Không nên làm hại cuộc sống bình yên

Stt	Truyện CTTKVN	GTNV và LTTM được đề cao	Bài học
			của người khác
46	<i>Truyện bánh chung, bánh giầy</i>	hiếu thuận, chăm chỉ	Ca ngợi sự chăm chỉ, thành tâm, hiếu kính
47	<i>Truyện cây cau</i>	xinh đẹp, ngoan hiền, tài giỏi, chăm chỉ	Ca ngợi sự thủy chung, hiếu nghĩa
48	<i>Tám Cám</i>	xinh đẹp, nét na	Ca ngợi sự chăm chỉ, hiếu thuận
49	<i>Truyện dưa hấu</i>	trung thực, chăm chỉ, chịu khó	Ca ngợi sự chăm chỉ, trung thực
50	<i>Truyện thần núi Vọng Phu</i>	ngoan hiền	Ca ngợi sự thủy chung, hiếu nghĩa

2.1.2.1. Biểu hiện sự khác biệt của lí tưởng thẩm mĩ

Qua hình ảnh nhân vật trong các câu chuyện CTTK-VN, chúng ta dễ dàng nhận thấy lí tưởng thẩm mĩ của người Việt thiên về quan tâm đến vẻ đẹp hình thức và năng lực trí tuệ như sự trẻ trung, xinh đẹp, khỏe mạnh, tài năng; còn truyện CTTK-NB ít đề cao vẻ đẹp hình thức (sự trẻ trung, xinh đẹp...) mà thường đề cao yếu tố tính cách của những người già có dáng vẻ hiền lành, tốt bụng, nhân hậu...

Thật vậy, trong số các câu chuyện CTTK-VN được lựa chọn ngẫu nhiên thì hầu hết các nhân vật thiện trong số đó là các chàng trai, là những thanh niên trẻ trung, khỏe mạnh, với vẻ đẹp cường tráng của những chàng trai lực điền. Cho dù xuất phát điểm của họ có nghèo khó (*Cây tre trăm đốt*) hay xấu xí (*Sợ*

dừa) ... thì kết hình ảnh mang giá trị thẩm mỹ mà người đọc nhận thấy rõ nét nhất vẫn là sự khỏe mạnh, trẻ trung.... Trái lại, nhân vật chính trong các câu chuyện CTTK-NB lại là những người trung niên, những ông lão có hình dáng hiền lành, phúc hậu hiện diện trong hầu hết các câu chuyện (*Ông lão làm hoa nở, Chim sẻ đền ơn, Cái mũ rom...*)

Vẻ đẹp của nhân vật chính, bị yếu thế trong truyện CTTK-NB và VN cũng có nét khác biệt. Trong truyện CTTK-VN, nhân dân đều mong ước cho những nhân vật với hình dạng xấu xí (Tiên cóc, Sọ dừa ...) nhưng có tính cách hiền lành, chân thật, cao thượng và có một tâm hồn trong sáng, tình yêu chân thành đều trở thành chàng trai hay cô gái xinh đẹp tài năng, sống một cuộc đời sung sướng hạnh phúc. Truyện CTTK-VN thường xây dựng chi tiết những nhân vật xấu xí lấy cô gái đẹp con nhà giàu, thuộc tầng lớp trên hay những người có học thức, nho nhã, bởi dân gian đã gửi gắm ước mơ cuộc sống hạnh phúc không có sự phân biệt giàu nghèo và những người khi sinh ra phải mang hình dáng xấu xí sẽ có được sự đánh giá, nhìn nhận đúng về phẩm chất, đạo đức, tính cách và tài năng. Những nhân vật nam với hình thức xấu xí, quái lạ trong truyện CTTK VN thường bị mọi người xa lánh, phải sống trong sự miệt thị, coi khinh của mọi người; đặc biệt luôn bị các cô gái khinh thường, ghê sợ, và thường chỉ duy nhất có một người (thường là cô em út) yêu thương, có cách cảm nhận khác với các cô chị và chấp nhận hôn nhân, cùng chung sống và chia sẻ mọi khó khăn. Phải chăng, người Việt bên cạnh những suy nghĩ coi trọng bản chất hơn hình thức như: *“Tốt gỗ hơn tốt nước sơn / Xấu người đẹp nết còn hơn đẹp người”* thì vẫn có một bộ phận người Việt còn tỏ ra ưa chuộng hình thức. Chúng tôi cũng nhận thấy điều này ở trong một số câu ca dao Việt Nam. Nhiều câu ca dao đã thể hiện sự chế giễu, cười chê những người bất hạnh chẳng may tật nguyên, xấu xí như: *“Chồng còng lấy vợ cũng còng / Nằm phản thì chặt, nằm nông thì vira”*; *“Chồng hen lấy vợ cũng hen / Đêm nằm cò cữ như kèn thổi đôi”*. Thiết nghĩ, lời cái tật nguyên, bệnh tật của người khác ra để chế giễu là không nhân ái. Người Việt có lẽ cũng nên nhìn nhận và tự phê phán cách ứng xử ấy. Còn trong truyện

CTTK-NB, cho dù nhân vật có diện mạo không được thanh tú như *Cô gái Châu hoa*, hay nhân vật tí hon trong truyện Chú bé trái đào thì đều được tất cả mọi người trân quý, yêu thương chứ không có sự xa lánh như trong truyện CTTK VN. Có lẽ do người Nhật luôn coi trọng bản chất so với hình thức bề ngoài.

2.1.2.2. Biểu hiện sự khác biệt của giá trị nhân văn

Giá trị nhân văn theo quan niệm của người Việt và của người Nhật thông qua truyện CTTK cũng có nhiều điểm tương đồng nhưng cũng chứa không ít điểm khác biệt, cụ thể như sau:

Thứ nhất, nếu như truyện CTTK-NB quan tâm đến tín, nghĩa thì truyện CTTK-VN lại quan tâm đến nhân nghĩa. Trong truyện CTTK-VN, người vi phạm lời cấm kị, lời hứa vẫn có kết thúc tốt đẹp nhưng trong truyện CTTK-NB thì họ phải trả giá đắt. Cụ thể, trong truyện “*Cây tre trăm đốt*”, phú ông không giữ lời hứa thì bị dính tay vào cây tre. Sau khi ông nhận ra lỗi lầm của mình thì lại được trở lại cuộc sống bình an như trước. Hay như chàng Từ thức trong truyện “*Từ Thức gặp tiên*”, không giữ lời hứa thì cũng vẫn được trở lại nhân gian. Trong truyện CTTK-NB, một khi đã không giữ lời hứa thì sẽ nhận kết cục rất khắc nghiệt. Trong các truyện như: *Bà chúa Tuyết*, *Cô gái tuyết*, *Con cáo trắng*, *Câu chuyện về yêu tuyết nữ...* người chồng vì không làm theo lời vợ dặn, không giữ lời hứa và làm điều cấm kị nên đã vĩnh viễn không bao giờ được gặp lại vợ mình. Hay như vợ chồng ông bà lão trong chuyện *Sự đền ơn của con hạc* và *Chim sẻ bị cắt lưỡi*², do phạm vào điều cấm kị (mà các con vật thần kì ấy dặn trước) nên đã vĩnh viễn mất đi cuộc sống sung sướng, đủ đầy (của những con vật thần kì đó đã trả ơn cứu mạng).

Thứ hai, kết thúc TCTTK-VN thường có hậu nhưng kết thúc TCTTK-NB không phải lúc nào cũng có hậu. Có khá nhiều chuyện kết thúc bằng những cuộc chia ly vĩnh viễn hoặc kết thúc là sự tiếc nuối khôn cùng. Truyện “*Bà lão hài nhi*”² là một trong số đó. Do quá ham muốn sự trẻ đẹp nên bà lão đã uống quá nhiều nước thần để rồi có hình hài như một em bé sơ sinh bên bờ suối. Kết thúc câu chuyện là hình ảnh buồn bã của người chồng tay ôm vợ mình trong hình hài

một đứa trẻ sơ sinh thật buồn. Kết thúc đáng buồn trong truyện *Urashima Taro* cũng là một minh chứng. Hay kết thúc buồn thảm của bà lão trong chuyện *Núi Kachi kachi* do bị con lửng chỏ hại chết cũng là một hình ảnh buồn trong truyện CTTK-NB...

Một điểm khác biệt tương đối thú vị trong thế giới TCTTK của hai đất nước đó là các nhân vật ma, quỷ. Trong truyện CTTK-VN, ma quỷ thường rất ác nhưng ma quỷ trong truyện NB thì không phải lúc nào cũng ác, cũng có nhiều câu chuyện, ma quỷ có khi cũng biết trả ơn, biết làm điều tốt. Chẳng hạn như nhân vật quỷ Kapppa trong truyện “*Chàng câu cá Ichiemon*” cũng là con quỷ tốt bụng, thiện lành. Một hình ảnh ma quỷ thiện lành khác là “*Những con ma ở đền Kogenji*”. Hay lũ quỷ ham vui trong truyện “*Hai ông già và cục bưởi*” ... Nhưng thú vị nhất có lẽ là lũ quỷ Tanuki đáng sợ trong truyện *Những con Tanuki ở chùa Shoji*. Từ chỗ chúng phá phách gieo rắc nỗi sợ hãi cho mọi người xung quanh, nhưng dưới sự cảm hóa của một nhà sư thì chúng đã trở thành những con vật có ích, đem lại niềm vui cho mọi người, lấy lại sự bình yên cho ngôi chùa.

Cuối cùng khó có thể phủ nhận, các giá trị thẩm mỹ và nhân văn là những giá trị cốt lõi tạo nên giá trị đặc biệt của truyện CTTKNB-VN hay truyện cổ tích của bất cứ dân tộc nào trên thế giới. Chúng luôn được sản sinh trong sinh hoạt của mỗi dân tộc, có sự phát triển trường tồn và bền vững trong môi trường gần gũi với cuộc sống thực tiễn hàng ngày.

2.2. SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VỀ PHONG TỤC, TÔN GIÁO TÍN NGƯỠNG

2.2.1. Biểu hiện sự tương đồng về phong tục tập quán, tôn giáo tín ngưỡng

Việt Nam và Nhật Bản đều có Đạo Phật nên trong các truyện CTTK của hai nước, hình ảnh đức Phật, kinh Phật, niệm Phật, bùa chú, nhà sư, ngôi chùa, chuông chùa... xuất hiện nhiều. Truyện CTTK của cả hai nước đều tin rằng Hòa thượng, Pháp sư cao tay có thể chế ngự được yêu ma.

Cả hai nước đều quan niệm có thể giới ma quỷ, tin có linh hồn tồn tại, tin có sự đầu thai, tin vào những giấc mơ báo trước những gì sẽ xảy ra trong thực tế. Người chồng phụ bạc trong truyện CTTK *Giấc mơ* của NB đã bị chết như có ai bóp cổ vì người vợ nơi quê nhà đã gặp ác mộng khi thấy mình dùng tóc quấn chặt 2 vòng quanh cổ chồng. Truyện *Người cưới ma* của VN, cô gái đã chết báo mộng cho bố mẹ là sẽ trở về nhà cùng chồng và con. Nhân dân hai nước đều tin rằng: linh hồn người chết vẫn có thể trở về để báo ân hoặc báo oán như truyện: “con ma báo thù”, “*Người cưới ma*” ... (VN) hoặc truyện: “*Chàng Houichi không tai*”, “*Con ma của đền Kogenji*” ... (NB). Sự đầu thai được thể hiện rõ trong truyện CTTK “*Sự tích chùa Ishiteji*” (NB): viên quan địa phương gian ác đã được Phật tha thứ vì biết ăn năn, hối cải nên sau nhiều năm đã được đầu thai thành một đứa bé mà khi sinh ra đã nắm sẵn một viên đá trong lòng bàn tay. Truyện “*Thần cá*” (NB): vợ chồng cô gái trong truyện kiếp trước chính là con chó và con mèo trong nhà chàng Hachibe. Truyện “*Tám Cám*” (VN): cô Tám đã được đầu thai hóa kiếp 4 lần thành chim vàng anh, cây xoan đào, thành khung cửi, thành quả thị.

Formatted: Font: Italic

Qua truyện CTTK, chúng ta thấy VN và NB đều quan niệm rằng thế giới có ba cõi: Cõi Trời (Ngọc Hoàng), cõi Người và cõi âm (Diêm Vương) và đều có các hình tượng Long vương, Thủy thần. Nhật Bản và Việt Nam cũng đều có quan niệm “vạn vật hữu linh”, tín ngưỡng đa thần nên cỏ cây, động vật, núi non đều có thể là những vị thần linh. Việt Nam có thần cây đa (“*Thần cây đa và người nông dân*”). Truyện CTTK-NB có thần cây long não (“*Truyện cổ về cây long não*”),

Nếu như trong phong tục của người Việt có lễ *Lễ xá tội vong nhân* thì người Nhật có *Lễ Obon*. Obon là một trong những ngày hội lớn hàng năm ở Nhật Bản, là ngày hội tưởng nhớ tổ tiên và cầu cho các linh hồn siêu thoát. Nó cũng giống như lễ xá tội vong nhân ở VN nhưng tổ chức tưng bừng hơn. Các điệu múa và các bài dân ca được mọi người trình diễn vui vẻ ở nhiều nơi trên

đường phố. Lễ hội này đã được phản ánh trong truyện “Con ma của đền Kogenji”.

Truyện CTTK của VN và NB đều phản ánh quan niệm “cha mẹ đặt đâu con cái ngồi đấy”, uy quyền của người bố và người anh cả trong gia đình rất lớn. Trong “*Chuyện con rắn Tà Dằm*”, chàng Toyo sau khi nghe lời tỏ tình của cô gái giàu có, xinh đẹp đã “vui mừng không sao tả xiết. Thế nhưng anh nghĩ mình không có quyền định đoạt vì chưa được cha và anh cho phép” (tr. 81). Đến khi cô gái ngỏ ý muốn mời chàng ngủ lại qua đêm thì chàng đã nói: “Không được phép (bố) mà ngủ đêm lại đây, tôi sẽ bị thân phụ quở phạt...” (tr. 82). Truyện “*Con ma của đền Kogenji*” có chi tiết: chàng thợ bạc Fujiwara Kiyonaga “khi học nghề ở Kyoto, anh đã yêu một cô gái, nhưng anh phải chia tay cô để trở về Nagasaki một mình vì cha mẹ anh không muốn có một nàng dâu ở tận Kyoto xa xôi”. Còn truyện “Người cưới ma” (VN), phú ông đã ngăn cản con gái không cho yêu anh đồ họ Lê đến nỗi cô gái mắc bệnh tương tư mà chết.

Nhật Bản hay Việt Nam đều có ngày Thất Tịch 7/7 âm lịch là ngày dành cho những người yêu nhau. Sự tương đồng trong việc thể hiện tín ngưỡng văn hóa này ghi lại trong truyện “*Sao Hôm và Sao Mai*” (còn có tên truyện là “*ông Ngâu bà Ngâu*”) của Việt Nam và “*Tanabata*” của Nhật Bản.

Cách khâm liệm, chôn cất của VN và một số vùng ở NB (mai táng, thổ táng) khá giống nhau. Tức là người ta cho tiền hoặc vật dụng của người chết vào trong quan tài. Truyện CTTK *Người cưới ma* (VN) có chi tiết cô con gái phú ông chết: “Người ta bỏ vào áo quan tất cả các kỉ niệm của nàng. Để tưởng nhớ lâu dài, người ta đập tấm gương soi của nàng làm hai mảnh: một mảnh bỏ vào áo quan và một mảnh đem đặt ở giường thờ”. Còn cách khâm liệm của NB lại được thể hiện trong truyện “*Con ma của đền Kogenji*” với chi tiết: chàng thợ chạm bạc đã ân hận khi biết người yêu chết vì buồn đã chôn xác nàng theo nghi lễ trang trọng nhất: “Người ta đặt 6 đồng tiền chính vào trong quan tài chôn theo người chết để họ có tiền qua đò sang sông Sanzu, con sông đưa người sang thế giới bên kia theo quan niệm NB (con sông này giống như sông Styx trong thần

thoại Hy Lạp). Chi tiết này đã phản ánh phong tục mai táng ở vùng Nagasaki, quê hương của chàng thợ chạm).

Các yếu tố thần kì trong truyện CTTKVN - NB cũng có những điểm tương đồng. Yếu tố thần kì – nhân vật trợ giúp đặc lực cho nhân vật chính là yếu tố giữ vai trò chủ yếu trong truyện cổ tích thần kì cũng như trong phương thức sáng tạo nghệ thuật. Yếu tố thần kì trong truyện cổ tích thần kì ghi nhận sức tưởng tượng, trí sáng tạo nghệ thuật của tác giả dân gian, là sự kết hợp giữa nhu cầu tâm lí và tín ngưỡng tôn giáo. Yếu tố thần kì tham gia vào sự hình thành nội dung cốt truyện, là thủ pháp nghệ thuật xây dựng hình tượng nhân vật, là nội dung hay hình thức cấu tạo câu chuyện. Yếu tố thần kì thể hiện rất rõ phong tục tập quán hay biểu tượng văn hóa của mỗi đất nước

2.2.2. Biểu hiện sự khác biệt về phong tục tập quán, tôn giáo tín ngưỡng

Qua truyện CTTK, ta thấy người Việt Nam có *Tục ăn trâu* (*Sự tích trâu cau*²²); *Tục kết nghĩa anh em* (*Thạch Sanh*); *Tục trồng cây nêu ngày tết* (*Sự tích cây nêu ngày tết*); *Tục vợ chết, chồng tục huyền* (*Tám Cám*), v.v... *phong tục mẹ sẽ đi hỏi vợ cho con* (*Sợ dừa*) ...

Nhật Bản có *tục rót rượu sake và thả bánh xuống biển để mời Quỷ nước* (*Chàng đánh cá Ichimon*), hi vọng đánh được nhiều cá hơn và không bị quỷ nước ăn thịt. Truyện CTTK Nhật Bản có nhiều hình tượng ma, quỷ hơn người Việt. Quỷ biển là nhân vật xuất hiện nhiều vì Nhật Bản là một đảo quốc. Hình tượng quỷ nước chỉ xuất hiện khi nhà vệ sinh bẩn cũng cho thấy người Nhật rất coi trọng sự sạch sẽ.

Hai nước VN và NB đều quan niệm có thể giới ma quỷ nhưng Nhật Bản có *ma tuyết* (*Bà chúa tuyết*) và *phù thủy hai mồm* (*Người đàn bà không ăn gì*) còn VN lại có *ma chó, quỷ chó* (*Những con quỷ chó*). Đây là những loại ma quỷ đặc thù của 2 nước.

Trong tôn giáo, tín ngưỡng người Việt: thờ Phật chiếm đa số. Điều đó lí giải hình tượng Bụt xuất hiện trong nhiều truyện CTTKVN; Việt Nam cũng có

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Formatted: Font: Times New Roman, Italic

Tín ngưỡng đa thần (thờ Trăn tinh trong truyện Thạch Sanh, các hình tượng Long vương, Thủy thần, Diêm vương trong một số truyện khác; Thờ cây đa, Thần giếng, Thần núi...) nhưng so với NB thì số lượng các vị thần trong TCTTK ít hơn rất nhiều.

Nếu các nhân vật thần kì thể hiện tín ngưỡng trong truyện CTTK-VN thường là Bụt (Tâm Cáo) thì trong truyện CTTK-NB lực lượng thần kì thường là “ma”, “quỷ”, “tinh” hoặc là “thần” vì Thần đạo là tín ngưỡng chủ yếu của Nhật Bản. Đó là *Thần Myojin – vị thần hộ mệnh* (“Định mệnh của cuộc sống”, “Nàng công chúa và chàng thợ săn”), là *Thần đền Jizo* (“Cuộc đời một người hành khất”, “Cái mũ rom”), là *Thần Mùa màng Harvest, các thần Inari* (“Những vị thần không thể khuất phục”), là Thần cây Long não (“Truyện cổ về cây long não”) và rất nhiều nữ thần như: *Nữ thần May mắn Kannon* (“Cô gái châu hoa”), *Nữ thần Nhân từ* (“Con suối Tazama xinh đẹp”), *Nữ thần May mắn Mercy* (của tỉnh Yamashiro, phía nam Kyoto) trong—_truyện *Những con cua của đền Kanimanji* hay *Nữ thần Nhà trời*—trong truyện CTTK cùng tên...

Lễ hội, phong tục được phản ánh trong các TCTTK của NB nhiều hơn VN.

Ngày lễ 5/5 âm lịch là *ngày hội của các chàng trai NB* (“Người đàn bà không ăn gì”), nhưng ở VN lại là ngày “giết sâu bọ” (tuy nhiên nó không được phản ánh trong TCTTK-VN). Vào ngày 5/5 âm lịch hàng năm, các chàng trai Nhật Bản thường giắt vài ba lá cây diên vĩ cùng với vài cành lá ngải lên mái nhà và tắm các loại lá này để tránh chuyện rủi ro như của người đóng thùng trong truyện (lấy nhầm phải vợ là mụ phù thủy hai mồm). Ngày 16/7 âm lịch ở NB là *lễ Obon* (“Con ma của đền Kogenji”) còn ở VN là *lễ Xá tội vong nhân* (tuy nhiên nó cũng không được phản ánh trong TCTTK-VN). Ngày 3 tháng 3 hàng năm là *ngày hội búp bê* (Ngày hội của các bé gái) được phản ánh trong “*Truyện cổ về cây long não*” (VN coi ngày 3/3 âm là ngày lễ tảo mộ). Ở NB, *lễ hội ngắm hoa anh đào* được phản ánh trong truyện “*Cây anh đào của đền Ankokuji*”... Nếu như NB có *lễ hội xua đuổi tà ma* bằng cách—_tung những hạt đậu trước nhà vào

năm mới thì VN có sự tích *cây nêu* ngày tết cũng để xua đuổi tà ma... *Tục cấm sờ tay vào chuông chùa* lại được phản ánh trong truyện “Những con rồng Kitain” của NB. *Tục mừng tuổi năm mới* thể hiện qua chi tiết “Hàng năm khi tết đến, chàng (thợ săn trè) phải tặng một con lợn rừng cho vị lãnh chúa của tỉnh như là món quà mừng tuổi Người nhân năm mới” (“Truyện cổ về cây long não” – tr. 128).

Bên cạnh phong tục mai táng, thổ táng chôn cất người chết thì một số vùng ở NB lại dùng hình thức *hỏa táng* như truyện CTTK “*Giấc mơ*” đã phản ánh. Truyện kể rằng: người vợ hoảng hốt tỉnh dậy sau một giấc mơ khủng khiếp. Chị linh cảm chồng chị đang gặp điều gì đó không hay và đã quyết định đi đến Edo để tìm chồng. Trên đường đi, chị gặp một người phụ nữ (là người vợ mới của chồng) “ăn mặc như vẻ người du lịch đang từ hướng Edo lại, tay mang một bình *di cốt*, *đựng trong một cái hộp gỗ* theo phong tục thời ấy”. Đó chính là cái bình di cốt của chồng chị, đã chết do sự phản bội vợ cũ.

Nếu như truyện CTTK-VN chỉ có câu thần chú hay điều ước thì truyện Nhật Bản xuất hiện bùa chú khá nhiều. Tục đeo bùa và niệm thần chú xuất hiện trong nhiều truyện. –_Hiện nay, nếu chúng ta đi chùa ở Nhật thì vẫn có thể tìm mua được bùa chú. Trong thế giới tôn giáo tín ngưỡng của Nhật trong CTTK có sự hiện diện rất nhiều các hình ảnh như *ma*, *quỷ*, *đạo sĩ*... *Tục đeo bùa* và hình ảnh bùa chú xuất hiện trong truyện “Ba lá bùa may mắn” do ảnh hưởng của Thần giáo. Nhắc đến các vật mang lại may mắn ở Nhật Bản thì ngoài *mèo may mắn*, *cỏ 4 lá* hay *búp bê Daruma* thì bùa *Omamori* cũng có thể được coi như một vật may mắn rất phổ biến. Loại bùa này được người Nhật tin rằng nó tượng trưng cho thần Shinto và giúp người đeo nó được các vị thần phù hộ. Khi mong muốn điều gì đó, người ta thường mang *bùa may mắn Omamori* bên người;

Tóm lại, cho dù là sự tương đồng hay khác biệt về tôn giáo tín ngưỡng trong thế giới truyện CTTK thì chúng đều thể hiện những giá trị đặc sắc trong nền văn hóa của hai dân tộc. Để có thể hiểu rõ và có cơ sở khám phá các biểu tượng văn hóa trong truyện CTTK của hai đất nước chúng ta hãy cùng điểm qua

một lượt các yếu tố thần kì và biểu tượng văn hóa trong Bảng tổng hợp số 5 và 6 sau đây.

Bảng 2.4 Bảng tổng hợp BTVH và các YTYK trong truyện CTTKNB

Stt	Truyện CTTKNB	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
1	<i>Bà lão hài nhi</i>	Rượu sake, áo Kimono	suối nước thần kì
2	<i>Ba lá bùa</i>		ba lá bùa
3	<i>Bà chúa Tuyết</i>	chúa tuyết	hôn nhân người tiên
4	<i>Bức hình của người đẹp</i>		hạt đào
5	<i>Cái ấm trà Bunbuku (Chiếc ấm thần kì)</i>	lũng chó, ấm trà	lũng chó có phép màu
6	<i>Cái ấm trong chùa</i>	lũng chó	lũng chó có phép màu
7	<i>Cái mũ rom (Những chiếc nón lá tặng cho Jizo)</i>	mũ rom	điều kì diệu sau khi ông tặng mũ
8	<i>Câu chuyện về yêu nữ tuyết</i>	chúa tuyết	hôn nhân người- tiên
9	<i>Vịt yên ương</i>	KRR	con vịt báo oán
10	<i>Cây anh đào của đền Ankokuji</i>	hoa anh đào	cây anh đào nở hoa rất đẹp
11	<i>Chàng câu cá Ichiemon</i>	rượu sake	con quỷ biển
12	<i>Chim sẻ đền on trà oán (Chim sẻ bị cắt</i>	hạt dưa, gạo	chim sẻ

Stt	Truyện CTTKNB	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
	<i>lưỡi)</i>		
13	<i>Chú bé trái đào Momotaro</i>	quả đào	chú bé sinh ra từ quả đào
14	<i>Chuyện con rắn Tà Dầm</i>	Hòa thượng, Pháp sư, rắn trắng	Rắn thành tinh, cái khăn diệt yêu quái
15	<i>Chuột già bánh giấy</i>		chuột có phép màu
16	<i>Cô gái Chậu Hoa</i>	Tuyệt, đàn Koto, lãnh chúa Samurai	Nữ thần Kannon
17	<i>Cô gái tuyết</i>	Chúa tuyết	hôn nhân người- tiên
18	<i>Con cáo trắng Hachisuke (Người đàn ông lấy vợ cáo)</i>	con cáo	con cáo có phép thần
19	<i>Con cáo và ông lão (Sự trả ơn của con cáo)</i>	con cáo, ấm trà	con cáo có phép thần
20	<i>Con gái tiên hoàng (Nàng công chúa Tamatsu)</i>	X	vị thần có phép màu
21	<i>Con chó trắng</i>	con chó	con chó biết điều thần kì
22	<i>Con ma của đèn Kogenji</i>	Áo kimono trắng, sư trưởng	con ma tốt bụng

Stt	Truyện CTTKNB	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
		(Hòa thượng)	
23	<i>Cối xay đá muối</i>	X	cối xay đá
24	<i>Công chúa Kaguya (ông lão đón tre)</i>	cây tre, dũng sĩ samurai	cô bé trong cây tre, thuốc trường sinh bất lão
25	<i>Cộng rơm triệu phú (Điền chủ rơm)</i>	rơm	con ngựa biết nói
26	<i>Cuộc hôn nhân cáo</i>	con cáo	hôn nhân người cáo
27	<i>Diệt trừ quỷ dữ</i>	Quỷ	quỷ biến thành người
28	<i>Duyên phú quý</i>	Quỷ	chiếc hộp bí mật chứa kho báu
29	<i>Kintaro</i>	Samurai	Kintaro có sức khỏe phi thường
30	<i>Hai anh em</i>		cái bình kì ảo đồ ra tiền
31	<i>Hai ông già và cục bướu (Hai ông già và lũ quỷ)</i>	chùa	quỷ có thể lấy bướu ra khỏi người này và chuyển sang người khác
32	<i>Issun Boushi, anh chàng Samurai tí hon</i>	Samurai, đèn	Issun Boushi có sức khỏe phi thường và gan dạ
33	<i>Người đàn bà không ăn gì</i>	Cây diên vĩ, lá ngải	Phù thủy hai mồm
34	<i>Miminashi Houichi</i>	đàn Biwa, chùa,	con ma của võ sĩ có lấy tai của nhà sư Houichi (Tỳ bà

Stt	Truyện CTTKNB	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
	<i>(Houichi không tai)</i>	nhà sư	pháp sư
35	<i>Ngôi nhà rắn</i>	con rắn	rắn báo oán
36	<i>Nắm cơm trong hang chuột</i>	cơm	chuột có phép màu
37	<i>Núi Kachi Kachi</i>	lũng chó, thỏ	thuốc mỡ làm bỏng_ thêm
38	<i>Những con Tanuki ở chùa Shojoji</i>	lễ hội Tanuki, trống bưng	nhà sư cảm hóa được bầy Tanuki
39	<i>Ông lão hoa anh đào (Ông lão làm hoa nở)</i>	hoa anh đào	cây anh đào nở hoa rất đẹp
40	<i>Sự đền ơn của con hạc (Tiên hạc đền ơn)</i>	con hạc	phép màu của con hạc
41	<i>Sự tích chùa_ Ishiteji</i>	chùa, Phật	điều ước tái sinh
42	<i>Tanabata (Sự tích dải ngân hà)</i>	ngày 7 tháng 7	có thể gặp nhau 1 lần 1 năm
43	<i>Thần Cá</i>	Thần Daisuke	sự tái sinh của chó, mèo
44	<i>Truyện cổ về cây long não</i>	Cây long não, số 7, 88	Thần cây
45	<i>Truyện người vợ cá</i>	Long Vương	hôn nhân người tiên
46	<i>Thợ săn và yêu quái núi</i>		yêu quái núi_ biến hình để trả thù
47	<i>Thuốc mỡ của quỷ</i>	quỷ nước Kappa	thuốc mỡ trị vết thương

Stt	Truyện CTTKNB	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
	<i>nước</i>		cửa quỷ nước
48	<i>Urashimataro</i>	con rùa	chiếc hộp thần kì
49	<i>Vì sao nước biển lại mặn</i>	lũ quỷ, chiếc nồi	chiếc nồi đá
50	<i>Vua của các loài chim</i>	Thần Mặt trời, chim Tiêu liê	chim Tiêu liêu có thể hạ chết gấu

Bảng 2.5 Bảng tổng hợp BTVH và các YTYK trong truyện CTTKVN

Stt	Truyện CTTKVN	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
1	<i>Ai mua hành tôi</i>	củ hành	lọ nước thần
2	<i>Bảy điều ước</i>	trăng, cuội	7 điều ước
3	<i>Bính và Đình</i>	cái gạo	ông lão biển chầu máu thành vàng
4	<i>Bốn anh tài</i>	Biển, voi	tài năng và sức khỏe siêu phàm. Tát được biển, thổi ngã cây, gánh được voi, ăn cực khỏe
5	<i>Bốn cô gái muốn lấy chồng hoàng tử</i>	con gà, vại gạo	vại gạo cứ hết lại đầy, cái gậy của yêu tinh, chén nước và vìm đưng mắt
6	<i>Bốn linh hồn đau khổ</i>	trống, -chùa, giếng	đá thần
7	<i>Cây tre trăm đốt</i>	cây tre	câu thần chú
8	<i>Chàng đón củi và con tinh</i>	cái rìu, cái mâm, con tinh	cái mâm thần
9	<i>Con gà trống biến thành ma ác</i>	con gà, bụi tre	phép thuật của gà ma ác
10	<i>Cửa thiên giả địa</i>	bụi, nàng tiên	phép màu của nàng tiên, hôn nhân người tiên
11	<i>Dã Tràng</i>	mãng xà	ngọc quý có phép màu

Stt	Truyện CTTKVN	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
12	<i>Duyên nợ tái sinh</i>	con người có thể tái sinh	đầu thai, tái sinh
13	<i>Đôi sam</i>	thần cây	phép màu của viên ngọc
14	<i>Hai anh em và cục vàng</i>	con thuyền, tấm lưới	cục vàng
15	<i>Hai cô gái và cục bấu</i>	tiếng gà gáy, quỷ	lấy được cục bấu trên lưng người này chuyển sang lưng người khác
16	<i>Miếng trầu kì diệu</i>	miếng trầu	trải nghiệm cuộc sống trong giấc mơ khi nhai trầu
17	<i>Nàng tiên cóc</i>	tiên cóc	hôn nhân người tiên
18	<i>Nàng út</i>	cầu kinh, niệm Phật	mong ước có con thành sự thật
19	<i>Người anh xấu xa bị trừng phạt (hà rằm hà rạc)</i>	cái chum, con trâu	hầm vàng, hầm bạc
20	<i>Người câu cá nghèo khổ (cứu vật vật trả ân, cứu nhân nhân trả oán)</i>	con rắn, Diêm vương, đàn thần	cây đàn thần dẹp giặc và viên ngọc thần chữa bệnh
21	<i>Người cung trắng (cuội)</i>	cây đa, cung trắng, chú cuội	cải tử hoàn sinh

Stt	Truyện CTTKVN	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
22	<i>Người cưới ma</i>	chiếc gương, trầu cau cưới hỏi	hôn nhân người - ma
23	<i>Người đàn bà hóa thành con muỗi</i>	Đức Phật	phép màu biến người thành muỗi
24	<i>Người đàn ông mua chó, mèo và rắn</i>	con chó, con mèo, con rắn	phép màu của viên ngọc
25	<i>Người học trò trung thực</i>	Thần miếu, Thần giếng	phép màu giúp người học trò đỗ trạng
26	<i>Người thợ mộc Nam Hoa</i>	Long vương	lá rêu và ngọc minh châu
27	<i>Tham thì thâm</i>	cây lúa	chim đại bàng đưa đến đảo vàng ngọc châu báu
28	<i>Những con quỷ chó</i>	ma quỷ, quỷ chó, giếng nước	chế ngự được ma quỷ, ma quỷ
29	<i>Những người chết trẻ</i>	Diêm vương, quỷ	Lữ Vọng sống được 300 năm, người nói chuyện được với Diêm vương
30	<i>Nợ duyên trong mộng</i>	Con bướm	viên ngọc, người hóa bướm...
31	<i>Ông sư hóa thành bình vôi</i>	bình vôi, chùa	người tốt hóa—thành Phật, sư ác biến thành bình vôi
32	<i>Phượng hoàng đậu</i>	cây khế	chim trả ơn hoa bạc quả

Stt	Truyện CTTKVN	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
	<i>cây khế</i>		vàng
33	<i>Quả bầu kì lạ</i>	quả bầu	quả bầu chứa đầy của cải
34	<i>Quan triều hay là chiếc áo tàng hình</i>	Phật	chiếc áo tàng hình
35	<i>Sao Hôm và sao Mai (Á Chức chàng Ngừu)</i>	cầu Ô thước	mối tình người tiên
36	<i>Sọ Dừa</i>	quả dừa	phép thuật và sự thông minh của sọ dừa
37	<i>Sự tích cây nêu ngày tết</i>	Cây nêu, cây tre, Phật, quỷ	cây nêu xua đuổi được ma quỷ
38	<i>Sự tích con khỉ</i>	giếng nước	phép thuật của ông tiên biến cô gái trở nên xinh đẹp
39	<i>Sự con thạch sùng</i>	trời, tiên nữ	cô gái xấu xí trở nên xinh đẹp
40	<i>Sự tích ông Táo</i>	ba ông đầu rau	ba người biến thành 3 ông đầu rau
41	<i>Tại sao nước biển lại mặn</i>	x	chiếc hũ thần ước gì được nấy
42	<i>Thạch Sanh</i>	nồi cơm thạch sanh	phép thuật của nồi cơm, cây đàn
43	<i>Thần cây đa và</i>	thần cây đa	viên ngọc của thần cây đa

Stt	Truyện CTTKVN	Biểu tượng VH	Yếu tố thần kì
	<i>người nông dân</i>		và phép thuật của nó
44	<i>Từ Thức gặp tiên</i>	tiên, trời	Tiên giới
45	<i>Tinh con chuột</i>	Chuột thành tinh	đạo bùa diệt tinh chuột
46	<i>Truyện bánh chưng, bánh giầy</i>	bánh chưng bánh dày	Thần báo mộng
47	<i>Truyện cây cau</i>	trầu, cau	hóa thành trầu cau, đá vôi
48	<i>Tám Cám</i>	quả thị, miếng trầu	phép thần
49	<i>Truyện dưa hấu</i>	x	giống dưa mát ngọt thơm ngon
50	<i>Truyện thần núi Vọng Phu</i>	hòn vọng phu	hóa đá

Xem qua bảng tổng hợp trên, chúng ta sẽ có cái nhìn tổng thể về hệ thống các biểu tượng văn hóa cũng như hệ thống các yếu tố thần kì được thể hiện rõ qua chuyện CTTK của hai dân tộc.

2.3. TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VỀ BIỂU TƯỢNG VĂN HÓA

2.3.1 Biểu hiện của sự tương đồng về các biểu tượng văn hóa

Mỗi đất nước đều có những hình ảnh đặc trưng cho nền văn hóa của quốc gia, dân tộc mình. Vì cùng là các quốc gia trong khu vực châu Á và mang ảnh hưởng sâu đậm của nền văn hóa Á Đông nên biểu tượng văn hóa trong truyện CTTK-VN và NB cũng có những nét tương đồng.

Nếu như truyện CTTK-VN nhắc đến cây tre (“Cây tre trăm đốt”) thì CTTK-NB cũng nhắc đến cây tre (“Nàng tiên trong ống tre”, ...). Truyện CTTK VN và NB đều nói tới bánh giầy như “Chuột già bánh giầy” (NB) và “Truyện

bánh chưng, bánh giầy” (VN). Chỉ có điều bánh giầy của NB phong phú hơn VN và sẽ nói ở phần khác biệt.

Truyện CTTK của VN và NB đều có hình tượng trăn, rắn khổng lồ ăn thịt người. Chẳng hạn như truyện: “*Những con cua của đền Kanimanji*”, “*Sự mạo hiểm của người thợ săn Gembei*”, “*Con yêu tinh mũi dài thích rượu*” (NB) và “*Thạch Sanh*” (VN). Truyện CTTK của cả hai nước đều có sự xuất hiện của Đức Phật, Long vương, Diêm vương; đều có sự xuất hiện của các ngôi chùa, các vị sư, các câu thần chú... Các con vật gắn bó với con người như chó, mèo, gà, chuột cũng xuất hiện trong thế giới truyện CTTK của VN và NB.

Truyện CTTK của hai nước đều xuất hiện một loại nhạc cụ truyền thống. Ở VN là cây đàn bầu trong truyện “*Thạch Sanh*” còn ở NB là cây đàn Biwa (giống như đàn tì bà: là một loại nhạc cụ truyền thống của Nhật Bản) có hình dạng giống quả lê bỏ đôi, cổ đàn ngắn có 4 dây 5 phím, dành cho những người mù hát rong, họ chơi đàn kể về câu chuyện bi kịch, những bài anh hùng ca thời chiến, thường lấy nước mắt của người nghe, được xuất hiện trong truyện “*Chàng Houichi không tai*”.

2.3.2 Biểu hiện của sự khác biệt về các biểu tượng văn hóa

Do hai dân tộc có điều kiện khí hậu và thổ nhưỡng khác nhau nên các biểu tượng văn hóa của hai nước cũng có sự khác biệt. Nhật Bản còn có tên gọi là đất nước hoa anh đào nên biểu tượng hoa anh đào có mặt ở nhiều truyện như: “Ông lão hoa anh đào”, “Cây anh đào ở đền Ankokuji” Ngoài ra cây long não xuất hiện trong truyện: “Truyện cổ về cây long não”. Truyện CTTK Việt Nam lại xuất hiện những hình ảnh cây cối quen thuộc như: *cây đa* (*Thân cây đa và người nông dân*), *cây khế* (*Phượng hoàng đậu cây khế*), *quả bầu* (*Quả bầu kì lạ*), *quả bí* (*Quả bí vàng*), *quả dứa* (*Sọ Dừa*), *trầu cau* (*Cây cau*)...—Truyện CTTKVN có hình ảnh *thóc, tấm, cám, bánh chưng*, (Tấm Cám, Bánh chưng, bánh giầy), còn truyện cổ tích NB nói nhiều đến hình ảnh *hạt kê, hạt đậu* (“*Ba lá bùa*”, “*Con cáo và ông lão*”), *tương miso* (“*Người đàn bà không ăn gì*”), *bánh bột gạo* (“*Định mệnh cuộc sống*”, “*Ba chàng trai ngựa*”), *bánh bột kê*,

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

bánh bột kiều mạch, bánh nhân đậu đỏ (“Vì sao nước biển lại mặn”). Riêng truyện “Chuột già bánh giầy” còn cho thấy các chủng loại bánh vô cùng phong phú của NB: “*Bánh giầy đậu đỏ, bánh giầy phủ bột đậu xanh, bánh giầy phủ vừng, bánh giầy nấu canh, loại nào cũng có*” mà lũ chuột mời đãi vợ chồng cụ già tốt bụng.

Rượu Sake và cá là những biểu tượng quen thuộc của ẩm thực truyền thống NB được xuất hiện trong nhiều truyện CTTK như: “Chàng câu cá Ichiemon”, “Thần cá”, “Con yêu tinh mũi dài thích rượu” ...

Nếu *trang phục truyền thống* đặc biệt của nữ giới Việt Nam là quần áo mớ ba mớ bảy với yếm lụa điều, khăn nhiễu, đôi hài thêu (cô Tấm đi dự hội) thì của Nhật Bản là bộ Kimono xuất hiện trong các truyện: “Nàng công chúa Tamatsu”, “Con ma của đền Kogenji”, “Con chim sẻ bị cắt lưỡi” ...

Các biểu tượng văn hóa trong CTTKVN còn là *hòn đá Vọng phu* (thể hiện sự chung thủy của người phụ nữ đứng chờ mong chồng trở về); *hòn Trống Mái* (biểu tượng cho sự chung thủy mãi mãi bên nhau); là *trầu cau* (biểu tượng cho sự hiếu thuận của vợ chồng anh em); là biểu tượng *nồi cơm ăn hết lại đầy* (thể hiện cho ước mơ có cuộc sống no đủ hạnh phúc) ...

Truyện CTTKNB xuất hiện nhiều biểu tượng văn hóa như *con cáo, con lửng chó, con hạc* và *ấm trà* vì cáo, lửng chó, hạc được thờ nhiều ở các ngôi đền Thần đạo và trà đạo là một nét văn hóa đặc trưng của Nhật. Hình ảnh *con cáo* trong truyện cổ tích Nhật thường là vai thiện thì với người Việt, con cáo thường là nhân vật gian xảo.

Tầng lớp võ sĩ *Samurai* rất được coi trọng ở Nhật Bản thể hiện qua truyện “Issun Boushi - anh chàng samurai tí hon” đã diệt trừ những con quỷ khổng lồ để cứu sống tiểu thư Haru con của lãnh chúa Sanjo nổi tiếng.

Ở VN, *biểu tượng số 7* ở VN thường mang ý nghĩa xấu còn *số 9* thường mang ý nghĩa tốt. Nhưng ở NB số 7 lại mang ý nghĩa tốt đẹp và số 99, 999 lại được coi

là những con số không may mắn. Có thể đưa ra một vài dẫn chứng sau: Trong “Truyện cổ về cây long nhãn”, đứa bé 7 tuổi đáng lẽ bị quỷ nước ăn thịt nhưng vì con quỷ đã ăn hết 7 hộp thức ăn mà đứa bé mang theo nên nó quá đã tha chết cho đứa bé và còn “gia hạn cho sống đến năm thứ 88”. Trong truyện “Những con rồng của Kita-in” có hai con rồng thành tinh biến hình thành hai cô gái xinh đẹp. Một cô yêu cầu nhà sư hãy ngừng đánh chuông trong một 100 ngày, một cô lại yêu cầu nhà sư hãy đánh chuông. Nhà sư hứa sẽ ngừng đánh chuông trong 100 ngày nhưng đến ngày thứ 99 ông đã vi phạm lời hứa. Khi tiếng chuông vang lên, lập tức một trận cuồng phong ập đến tàn phá tan nát vườn chùa. Tên các truyện CTTK Nhật Bản không có số 4 vì gần âm với “tử” (chết) nhưng truyện của VN lại có: “Bốn anh tài”, “Bốn linh hồn đau khổ”, “Bốn cô gái muốn lấy chồng hoàng tử” ...Con số 8 cũng là con số bí ẩn của người Nhật. Chẳng hạn, truyện “Sự tích chùa Ishiteji” có chi tiết một nhà sư đến khát thực ở nhà viên quan Emonsaburo liên tục 8 ngày liền, đến ngày thứ 8 thì viên quan đã tức giận dùng chổi đánh vào đầu nhà sư túi bụi. Nhà sư hà hơi vào cái bát sắt của mình và che lên đầu. Khi chiếc cán chổi đập vào chiếc bát sắt, cái bát ngân lên 8 tiếng rồi biến mất trên không trung. Một thời gian sau bỗng nhiên cả 8 đứa con của tên quan bị chết bất đắc kì tử...

Có thể nói các biểu tượng văn hóa của hai dân tộc VN và NB xuất hiện trong truyện CTTK khá nhiều. Hi vọng trong tương lai, nếu người viết có điều kiện học tập nghiên cứu sâu hơn về vấn đề này thì chắc chắn sẽ có những khám phá thú vị và mới mẻ.

Tiểu kết chương 2:

Qua so sánh truyện CTTK của hai nước, chúng ta thấy lí tưởng thẩm mỹ của người Việt thiên về quan tâm đến vẻ đẹp hình thức và năng lực trí tuệ còn người Nhật lại thường đề cao các yếu tố tính cách, coi trọng bản chất hơn hình

thức bề ngoài. Kết thúc truyện CTTK-VN thường có hậu còn của NB thì không phải lúc nào cũng có hậu. Nhiều truyện của NB có kết thúc bằng những cuộc chia li vĩnh viễn hoặc tiếc nuối khôn cùng. Người Nhật trọng chữ *tín*, người Việt trọng chữ *nhân*. Truyện CTTK hai nước đều thể hiện yếu tố nhân văn: ca ngợi lòng nhân ái, trí thông minh, sự hiếu thảo; ca ngợi sự dũng cảm, sự chung thủy, giữ lời hứa, sống theo triết lí “ở hiền gặp lành”, “ác giả ác báo” ...

Truyện CTTK của hai nước cũng có nhiều điểm tương đồng và khác biệt về phong tục, tôn giáo tín ngưỡng. Cả hai nước đều có tục khâm liệm, tục “cha mẹ đặt đâu con ngồi đấy”; quan niệm về thế giới có 3 cõi, có ma quỷ, có linh hồn, có sự đầu thai... Tuy nhiên, các ngày lễ hội, phong tục dân gian được phản ánh trong TVTTK NB nhiều hơn VN. Cả hai nước đều có đạo Phật và tín ngưỡng đa thần nhưng số lượng các vị thần của Nhật nhiều hơn. Thế giới ma quỷ của NB cũng phong phú hơn VN. Nhật Bản có *ma tuyết* mà không có ma chó, Việt Nam có *ma chó* mà không có ma tuyết.

Truyện CTTK của hai nước cũng NB cũng có sự tương đồng và khác biệt về biểu tượng văn hóa liên quan đến ẩm thực, trang phục, con vật, cây cối, hoa quả, con số tâm linh...

CHƯƠNG 3: LÍ GIẢI SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VĂN HÓA TRONG TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KÌ VIỆT NAM - NHẬT BẢN VÀ ỨNG DỤNG CỦA NGHIÊN CỨU

3.1. LÍ GIẢI SỰ TƯƠNG ĐỒNG VÀ KHÁC BIỆT VĂN HÓA

3.1.1. Lí giải về sự tương đồng về văn hóa

Sở dĩ Việt Nam và Nhật Bản có nhiều nét tương đồng về văn hóa bởi hai đất nước cùng chịu sự ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc, về tư tưởng Nho giáo, Phật giáo, Đạo giáo. Truyện CTTK kể lại những sự việc xảy ra trong đời sống gia đình và xã hội của con người. Đó có thể là những mâu thuẫn giữa các thành viên trong gia đình phụ quyền, vấn đề tình yêu hôn nhân, những quan hệ xã hội. Nói cách khác, nội dung chính của truyện cổ tích thần kì là đời sống xã hội và số phận con người. Đối tượng chính của sự miêu tả, phản ánh là con người. Nhân vật thần kì không phải và không thể là đối tượng chính. Do xã hội NB và VN cũng có một vài nét tương đồng nên câu chuyện trong thế giới CTTKVN - NB cũng thể hiện sự tương đồng đó chẳng hạn như: quan niệm “vạn vật hữu linh”, sùng bái tự nhiên

Cả NB và VN đều là nước có nguồn gốc nông nghiệp nên những hình ảnh liên quan đến văn hóa ẩm thực, cây và hoa xuất hiện nhiều. Việt Nam và Nhật Bản đều có ảnh hưởng đạo Phật sâu sắc nhưng NB còn ảnh hưởng Thần đạo. Nhật Bản có khoảng 3 triệu vị thần nên truyện CTTK của NB có rất nhiều các vị thần. Hình ảnh ngôi đền, chùa và vị pháp sư, sư trưởng, sư thầy xuất hiện nhiều trong truyện cổ tích NB do đặc điểm đa tôn giáo ở Nhật.

3.1.2. Lí giải về sự khác biệt về văn hóa

Truyện CTTK của VN và NB có sự khác biệt là do địa văn hóa, môi trường sống (khí hậu lạnh nên Nhật Bản có nhân vật Bà chúa Tuyết, ma

Tuyệt...). Nhật Bản có suối nước nóng có tác dụng chữa bệnh ngoài da, có nhiều cá hồi (sự tích hồ Tamaza) nên đã được phản ánh vào trong truyện; Con cáo, ẩm trà, xuất hiện nhiều trong TCTTK Nhật vì người Nhật có văn hóa trà đạo và thờ cáo trong các ngôi đền. Bên cạnh đó, hình ảnh trâu cau trong truyện Việt xuất hiện nhiều do người Việt có tục ăn trâu...

Tiếp đó, do tính cách dân tộc, người Nhật trọng chữ *tín*, tôn trọng thực tế. Người Việt trọng chữ *nhân* nên kết thúc truyện VN thường có hậu theo triết lí “ở hiền gặp lành”, “đánh kẻ chạy đi chứ không đánh người chạy lại”. Còn truyện CTTK Nhật Bản đôi khi kết thúc không có hậu. Trong hầu hết mọi trường hợp qua truyện CTTK, họ luôn cố gắng để giữ được lòng tin của người khác đối với mình và luôn luôn cố gắng thể hiện những điều họ cho là đúng. Đó chính là vì dân tộc Nhật rất có ý thức về chữ tín, mọi người đều ý thức gìn giữ chữ tín của mình. Trong hầu hết các truyện cổ tích Nhật mà chúng tôi khảo sát, nếu nhân vật đã hứa, mà không thực hiện lời hứa, không thực hiện bổn phận của mình thì kết cục khó có thể tốt đẹp được (*Hikoboshi và Orihime, Urashima Taro...*). Điều đó cho thấy rằng, đối với người Nhật, việc chữ tín bị đánh mất chẳng khác nào điềm báo của hậu quả xấu. Mọi người Nhật đều cố gắng rất lớn để thực hiện lời hứa của mình, họ chỉ hứa khi họ có thể làm được. Tính cách này đem lại cho họ tính kỷ luật cao trong cuộc sống và công việc. Thậm chí, tính trọng kỷ luật đã trở thành văn hóa, nếp sống, tính cách của người Nhật. Nó lí giải cho hiện tượng trong trận động đất – sóng thần và sự đe dọa từ những cơn dư chấn liên miên vừa qua, người Nhật vẫn có thể bình tĩnh đến như thế. Hình ảnh thật xúc động khi người Nhật vẫn trật tự xếp hàng lần lượt nhận cứu trợ, mọi người hành xử rất có trật tự, dù sợ hãi nhưng không tranh giành, giẫm đạp, cướp bóc hay bạo lực. [người Nhật](#) Họ biết vượt qua cảm giác sợ sệt để đối phó với hoàn cảnh và cách ứng xử đó đã được ngợi ca trên khắp thế giới. Sự bình tĩnh đó là mặt tích cực của tinh thần võ sĩ đạo, là lòng tự trọng được hình thành từ bề dày văn hóa, làm nên tính cách tốt đẹp của người Nhật.

Hầu như phần mở đầu của mỗi câu chuyện đều có tên địa chỉ khá rõ ràng, cụ thể khác phần mở đầu trong truyện cổ tích VN. Truyện cổ tích NB thường nói đến lãnh chúa, điền chủ còn truyện cổ tích VN thì nói thường nói đến vua. Đây là sự phản ánh chế độ chính trị khác nhau của hai nước trong thời xa xưa.

Không thể không kể đến tinh thần đền ơn nghĩa cũng rất phổ biến trong truyện cổ tích Nhật. Ân oán rất rõ ràng. Các nhân vật trong truyện thường trực tiếp đứng ra đền ơn trả oán. Để trả ơn cho ông chủ cửa hàng bánh kẹo đã giúp đỡ mình, con ma của đền Kogenji đã giúp cho vùng đất ông sống không còn tình trạng thiếu nước vào mùa hè (*Con ma của đền Kogenji*)... Trong truyện cổ tích Nhật Bản, nhân vật mang ơn đã phải cố gắng rất nhiều và trải qua những thử thách cam go, có khi hy sinh cả mạng sống của mình để trả ơn (*Con cáo trắng Hachisuke, Con cáo và ông lão, Sự đền ơn của con Hạc...*). Tuy nhiên, nếu gây ra tội ác nhất định phải đền tội và một số truyện đã thể hiện sự báo oán rất quyết liệt (*Vịt uyên ương, Ngôi nhà rắn...*)

Một khía cạnh khác, trong giao tiếp, phương châm của người Nhật là hiếu chiến không bằng hiếu hòa, đối đầu không bằng đối thoại. Người Nhật [Nguy](#) trọng nguyên tắc, nhiều lúc đến độ cứng rắn, nhưng mặt khác họ cũng dễ xúc động trước nhân tình thế thái. Điều này thể hiện khá rõ qua truyện cổ tích. Bằng cách giấu gươm trong người giả làm phụ nữ, chàng trai Jutaro đã chặt đứt cánh tay của quỷ nước Kappa – kẻ chuyên đi bắt phụ nữ và trẻ em để hãm hại – sự khéo léo và mềm dẻo của chàng đã hoàn toàn quy phục được quỷ nước. Trước những lời cầu xin được tha thứ rất chân thật của nó, Jutaro đã chấp nhận tha thứ, được quỷ hứa sẽ không tiếp tục hại người và tặng thứ thuốc mỡ thần kì có thể chữa lành mọi vết thương (*Thuốc mỡ của quỷ nước*).

Kết cục của truyện CTTKVN thường có hậu, còn hết thúc truyện CTTK của Nhật Bản có thể có hậu hoặc không có hậu. Do Việt Nam có ảnh hưởng của triết lý [lý](#) nê tình, dễ tha thứ, vị tha... luôn tạo cơ hội cho những người muốn quay đầu. Bởi người Việt có câu: “Đánh kẻ chạy đi không ai đánh người chạy lại”, ý muốn nói cần phải cho mọi người cơ hội thứ hai để có thể làm lại cuộc

đời, đây cũng là một trong những tư tưởng nhân đạo xuyên suốt các tác phẩm cổ tích. Dẫu thể hiện sự căm phẫn trước cái ác, khát khao công bằng công lí, là tiếng thét đòi quyền sống cơ bản của con người, song truyện cổ tích vẫn đề cao tính giáo dục, thể hiện mong muốn cái ác quay đầu. Bởi vậy mà ở kết thúc nhiều câu chuyện, kẻ ác vẫn có cơ hội sửa sai ăn năn và hối cải. Bởi theo người Việt, cái ác không bao giờ được đẩy lùi chỉ bằng hình phạt. Đôi lúc hình phạt chỉ khiến mâu thuẫn giữa các bên trở nên nặng nề hơn, nó cần phải được cảm hóa bởi chính sự thứ tha của cái thiện. Hành trình cảm hóa đó không đơn giản, song là cách lâu dài để có thể thanh lọc cuộc sống theo cách tốt nhất. *Cây tre trăm đốt* dạy ta về sự bao dung độ lượng, và là một lời khẳng định chỉ cần nỗ lực và cố gắng, bất cứ ai cũng có cơ hội thứ hai là sửa chữa những lỗi lầm. Nhưng với người Nhật, họ coi trọng chữ tín và đề cao tinh thần trách nhiệm. Nếu một người đã làm sai thì họ phải trả giá cho sai lầm của mình và chịu trách nhiệm cho sai lầm đó một cách triệt để, không khoan nhượng. Đó là tinh thần võ sĩ đạo Samurai nổi tiếng của Nhật và có lẽ đó cũng là nguyên nhân lí giải về sự hùng cường của đất nước Nhật Bản sau này. Bởi mỗi người dân họ vô cùng tự giác và có ý thức trách nhiệm sâu sắc với hành động của mình.

3.2. ỨNG DỤNG NGHIÊN CỨU TRUYỆN CỔ TÍCH THẦN KÌ NHẬT BẢN TRONG DẠY ĐỌC HIỂU TIẾNG NHẬT VÀ THIẾT KẾ TOUR DU LỊCH

Sau khi tìm hiểu về truyện CTTK của hai nước Việt Nam và Nhật Bản, tác giả luận văn đã học hỏi được rất nhiều điều thú vị và bổ ích. Với tất cả những sự đam mê và trân quý những giá trị nhân văn mà các truyện CTTKVN&NB mang lại, bản thân tôi đặt ra nhiệm vụ tiếp tục phát huy và vận dụng những gì đã thu nhận được. Tôi rất mong muốn đưa ra được ít nhất hai hướng ứng dụng có thể thực hành ngay sau những nghiên cứu của luận văn về truyện CTTK của hai đất nước Việt Nam và Nhật Bản. Thứ nhất là đề xuất xây dựng bài giảng về Ngôn ngữ và văn hóa Nhật Bản thông qua truyện CTTKNB cho học viên Việt Nam và thứ hai là đưa nội dung các truyện CTTKNB (có tích gắn với địa danh

nổi tiếng) lồng ghép vào lời giới thiệu một số địa danh nổi tiếng của NB trong việc hướng dẫn và quảng bá du lịch NB cho du khách nước ngoài.

3.2.1. Đề xuất xây dựng bài giảng tiếng Nhật và văn hóa Nhật Bản thông qua truyện cổ tích thần kì cho học viên Việt Nam

Các bước chuẩn bị học liệu trước khi xây dựng kế hoạch dạy học:

Bước 1: Dịch truyện từ tiếng Nhật sang tiếng Việt (song ngữ)

Bước 2: Tóm tắt lại câu truyện sao cho ngắn gọn (khoảng 300 từ) và đảm bảo tiêu chí dễ hiểu nhất, phù hợp với văn hóa Việt Nam và Nhật Bản (song ngữ)

Bước 3: Tìm từ quan trọng và thiết kế thoại. Tìm một vài từ 10-15 chìa khóa và thiết kế 5 câu thoại phù hợp với trình độ học tiếng của học viên.

3.2.1.1. Giới thiệu về học liệu và các nội dung triển khai xây dựng học liệu

Câu chuyện CTTK Nhật Bản mà luận văn chọn dịch sang tiếng Việt đó là truyện Komefuku Nukafuku (Gạo Phúc và Túc Phúc giống như Truyện Tấm Cám ở Việt Nam). Ở Nhật có khá nhiều các phiên bản có tên khác nhau có nội dung tương tự như truyện Tấm Cám của Việt Nam, nhưng luận văn chọn dịch truyện *Komefuku Nukafuku* trong tuyển tập Truyện cổ tích Nhật Bản Phần 11 (日本昔話集成 第11部) của tác giả Seki Keigo (関 敬吾), truyện trích trong phần chuyện xưa đích thực 2 (本格昔話 2), Phát hành bởi hiệu sách Kadokawa (角川書店)

(Trong trường hợp có bản dịch rồi, chúng ta cũng có thể dùng chính bản dịch đó để biên soạn lại tư liệu truyện CTTK Nhật Bản chuyển dịch song ngữ sang tiếng Việt dạng tóm tắt)

Các bước cụ thể được thực hiện như sau:

Bước 1: Dịch truyện từ tiếng Nhật sang tiếng Việt (song ngữ)

Lần dịch tóm lược đầu tiên, bản dịch về câu chuyện *Komefuku Nukafuku* (Gạo Phúc và Túc Phúc) thu về có độ dài 736 từ như dưới đây:

Ngày xưa ngày xưa, có hai chị em tên là Komebuki (Gạo Phức) và Awabuki (Túc Phức). Komebuki là con của người vợ đầu tiên và Awabuki là con của người vợ thứ hai.

Một hôm, dì ghẻ sai chị em đi hái hạt dẻ trên núi, nhưng người vợ lại đưa Komebuki (Gạo phức) một cái túi rách và đưa cho Awabuki một cái túi lành. Các túi hạt dẻ nhanh chóng đầy lên, nhưng túi của Komebuki (Gạo phức) không đầy được bao lâu vì bị rách. Người em Awabuki khuyên chị Komebuki rằng vì túi của chị bị thủng, chị nên nên nhờ ông già trong đền vá lại. Và thế là hạt dẻ trong túi của chị Komebuki cứ thế mà đầy lên.

Trời đã tối và trên đường từ núi hạt dẻ về hai chị em đã bị lạc. Rồi hai chị em tìm thấy một ngôi nhà nhỏ, trong nhà có một bà lão và. Hai chị em xin bà cưu cho họ ở lại đó đến sáng hôm sau. Bà lão đồng ý, nhưng đổi lại bà lão yêu cầu hai chị em bắt chấy trên đầu cho bà.

Awabuki rất sợ những con chấy lớn như con thạch sùng và không thể tiêu diệt nó. Nhưng chị Komebuki đã bắt hết chúng và giết chết chúng bằng ngọn đuốc lửa. Sau đó, bà lão thưởng cho Komebuki một chiếc rương nhỏ và tặng hạt đậu rang cho Awabuki.

Trên đường về, hai con quỷ Jiro và Taro đã nhìn thấy hai chị em Komebuki và Awabuki, Jiro và Taro cố bắt và muốn ăn thịt hai chị em. Awabuki đã ném những hạt đậu rang về phía hai con quỷ. Những hạt đậu rang đã biến thành một ngọn núi và dòng sông lớn. Thế là họ trốn thoát khỏi Jiro và Taro. Cuối cùng hai chị em đã được bình an về nhà.

Khi hai chị em trở về nhà, dì ghẻ luộc hạt dẻ, nhưng để cho Awabuki ăn hạt dẻ ngon và chỉ cho Komebuki ăn hạt dẻ bị sâu. Nhưng nhân lúc dì ghẻ không để ý, Awabuki đã cho chị Komebuki một ít hạt dẻ ngon.

Một ngày kia, có một lễ hội trong thị trấn, dì ghẻ giao việc cho Komebuki. Bà ta đổ đầy nước vào bồn tắm, rồi đưa cô một cái rổ lưới và một túi kê. Bà ta bắt cô phải múc nước trong bồn tắm bằng rổ lưới và đập vỡ hết túi hạt kê thì

mới được đi dự hội. Rồi bà ta và Awabuki đi dự lễ hội. Với sự giúp đỡ của một linh mục đang đi ngang qua và một đàn chim sẻ, Komebuki may mắn đã làm xong việc di ghe giao

Cô gái hàng xóm đến mời Komebuki đi dự lễ hội. Komebuki mặc bộ quần áo đẹp nhất trong chiếc rương nhỏ mà bà lão đưa cho Komebuki và đi tham dự lễ hội. Awabuki phát hiện ra chị Komebuki trong lễ hội và nói với mẹ cô về điều đó, nhưng mẹ cô không tin. Vì chị Komebuki đã đưa manju (bánh bao) cho Awabuki trong lễ hội, nên Awabuki nói, "chị ấy đã cho con manju, vì vậy chị ấy là chị gái của con!"—nhưng mẹ nói rằng Awabuki đã nhầm.

Kết thúc lễ hội, Komebuki trở về nhà trước và tiếp tục làm việc, Awabuki cũng đã trở về từ lễ hội, Awabuki nói với chị gái rằng có một người trông rất giống chị đã đến tham dự và đưa manju cho cô ấy. Trong khi Awabuki đang nói chuyện với chị, thì một chàng trai xuất hiện và nói rằng muốn lấy Komebuki làm vợ. Người mẹ kể mong mọi người đàn ông đồng ý để Awabuki làm cô dâu nhưng người chàng trai đã từ chối yêu cầu của bà ta. Cuối cùng, chàng trai vẫn quyết định sẽ cưới Komebuki.

Komebuki lại mở chiếc rương. Trong rương lại có một bộ đồ cô dâu rất đẹp. Komebuki mặc bộ đồ cô dâu vào và lên kiệu cùng với chú rể của mình. Awabuki và mẹ ghen tị với Komebuki, và mẹ đã đặt Awabuki lên một cái cối và kéo nó dọc theo sườn ruộng lúa. Cối lăn qua, hai người ngã xuống ruộng, rơi xuống nước, biến thành ốc ao. (738 từ)

Bước 2: Rút ngắn độ dài câu chuyện ngắn gọn (khoảng 400 từ)

Ngày xưa, có hai chị em cùng cha khác mẹ Komebuki (Gạo Phức) và Awabuki (Tức Phức).

Một hôm, đi ghe sai hai chị em đi hái hạt dẻ trên núi, nhưng bà lại đưa Komebuki một cái túi rách và cho Awabuki một túi lành. Hạt dẻ của Komebuki bị rơi hết vì túi rách. Awabuki khuyên chị Komebuki nhờ ông già trong đền vá lại.

Trời tối nên hai chị em đã bị lạc. Rồi hai chị em xin được bà cụ trong ngôi nhà cho ở nhờ đến sáng hôm sau. Bà lão đồng ý, nhưng bà lão yêu cầu hai chị em bắt chấy trên đầu cho bà.

Awabuki rất sợ những con chấy như con thạch sùng nhưng Komebuki đã bắt và giết hết chúng. Bà lão thưởng cho Komebuki một chiếc rương nhỏ và tặng hạt đậu cho Awabuki.

Trên đường về, hai con quỷ Jiro và Taro muốn bắt và ăn thịt hai chị em. Awabuki đã ném hạt đậu rang. Những hạt đậu rang đã biến thành một ngọn núi và dòng sông lớn. Cuối cùng, hai chị em bình an về nhà.

Ở nhà, dì ghẻ luộc hạt dẻ, bà cho Awabuki ăn hạt dẻ ngon và cho Komebuki ăn hạt dẻ bị sâu. Nhưng Awabuki thỉnh thoảng lên cho Komebuki hạt dẻ ngon.

Một ngày kia, có một lễ hội trong thị trấn, dì ghẻ bắt Komebuki phải múc nước trong bồn tắm bằng rổ lưới và đập vỡ hết túi hạt kê thì mới được đi dự hội. Một linh mục và đàn chim sẻ đã giúp Komebuki hoàn thành công việc.

Komebuki mặc bộ quần áo đẹp nhất trong chiếc rương nhỏ đi dự hội. Ở lễ hội, Komebuki đã đưa manju (bánh bao) cho Awabuki nên cô nhận ra chị gái nhưng mẹ cô không tin dù cô đã nói "chị ấy đã cho con manju!"

Kết thúc lễ hội, khi Awabuki đang nói chuyện với chị rằng có một người rất giống chị đã cho bánh manju, thì một chàng trai xuất hiện và nói rằng muốn lấy Komebuki làm vợ. Người mẹ kể muốn anh ta đồng ý cho Awabuki làm cô dâu nhưng chàng trai đã từ chối yêu cầu. Cuối cùng, chàng trai quyết định sẽ cưới Komebuki.

Komebuki mặc bộ đồ cô dâu rất đẹp trong rương và lên kiệu cùng với chú rể. Awabuki và mẹ ghen tị với Komebuki đuổi theo nhưng đã bị ngã xuống ruộng nước sâu và biến thành ốc.

3.2.1.2. Giải thích sơ lược về lí do lựa chọn học liệu và thông điệp khi thiết kế bài giảng

Trong phạm vi hạn hẹp của mình, luận văn đã đề cập đến mối quan hệ giữa văn hóa và ngôn ngữ nói chung cũng như nêu lên tầm quan trọng của yếu tố văn hóa trong quá trình dạy và học tiếng Nhật. Qua đó, luận văn mạnh dạn đề xuất gợi ý lồng ghép truyện CTTK đưa vào các giờ dạy tiếng Nhật để giúp học viên có thể tiếp cận được các giá trị văn hóa của ngôn ngữ mình theo học một cách hiệu quả nhất. Và như vậy miễn cảm về ngôn ngữ Nhật ở người học sẽ ngày càng đa dạng hơn và các em sẽ có thể sớm trở thành người nói tiếng Nhật gần như người bản địa.

Truyện *Komefuku Nukafuku* được chọn để làm học liệu dạy cho học viên Việt Nam học tiếng Nhật. Các học viên sẽ không học toàn bộ câu chuyện một cách chi tiết, mà mục đích của việc lựa chọn câu chuyện này nhằm giúp các em hiểu thêm về văn hóa Việt Nhật có những nét tương đồng và khác biệt. Thông điệp của câu chuyện cũng là lời nhắn nhủ với học viên Việt Nam về sự song hành của thiện và ác trong mỗi truyện CTTK ở mỗi đất nước. Cụ thể ở từng bước giảng dạy chúng tôi sẽ có sự phân tích rõ ràng sau. Bài giảng sẽ từng bước tiếp cận câu chuyện một cách tự nhiên nhất và sẽ giúp học viên đạt được những mục tiêu nhỏ trong từng bước thiết kế bài giảng.

Chúng tôi tóm tắt lại truyện bằng cả tiếng Nhật và tiếng Việt để học viên có thể tự tra cứu lời nói một số câu cơ bản của người bản ngữ (qua bản gốc tiếng Nhật); và nhận diện được sự tương đồng và khác biệt qua các hình ảnh và nút thắt trong truyện (qua bản dịch tiếng Việt). Ví dụ tên truyện CTTKVN là Tấm Cám, và Gạo Túc trong truyện CTTKNB. Tương đồng văn hóa ở tên gọi *tấm* và *gạo* nhưng sự khác biệt văn hóa thể hiện ở tên gọi *cám* và *túc*. Ở Việt Nam, *cám* là loại nguyên liệu mà nay người ta chỉ dùng cho gia súc như: gà, lợn ... Còn ở Nhật, *Túc* (*túc* là từ tiếng Hán, còn tiếng Việt gọi là hạt kê, một loại hạt mà người Nhật trước kia cũng ăn, nhưng nay cũng là nguyên liệu làm thức ăn cho gia súc, gia cầm. Ngay từ nhan đề truyện, chúng ta đã cảm nhận được rõ nét sự tương đồng và khác biệt qua biểu tượng văn hóa giữa hai đất nước trong quá trình tiếp nhận ngôn ngữ.

3.2.1.3. Nội dung bài giảng

BÀI GIẢNG DẠY TIẾNG NHẬT

THÔNG QUA TRUYỆN CỔ TÍCH THÂN KÌ NHẬT BẢN

- *Đối tượng*: Sinh viên trình độ cơ sở, đã học được khoảng 100 tiết tiếng Nhật (Biết đọc theo)
- *Nội dung*: Truyện Komefuku Nukafuku (Gạo Phúc và Túc Phúc) bản tóm tắt 400 từ
- *Giáo trình*: Tài liệu giáo viên chuẩn bị; Bài tập triển khai bài đọc; Bài ghi âm số 1: Bản tóm tắt 400 từ truyện (ghi âm bài đọc bằng giọng đọc của người Nhật... Bài ghi âm số 2 (10 từ mới tiếng Nhật); Bài ghi âm số 3 (5 mẫu câu tiếng Nhật)
- *Thời gian*: 3 tiết
- *Kỹ năng*: Tổng hợp: Nghe- đọc theo- nói- viết
- *Mục tiêu*: Sau 3 tiết học, sinh viên có thể đạt được những mục tiêu sau:
 - + Có hứng thú trong giờ học tiếng Nhật qua truyện CTTK;
 - + Luyện đọc theo (đọc thành tiếng bài đọc trôi chảy);
 - + Luyện 5 mẫu câu trong bài đọc. Có thể nói thuần thục đúng ngữ cảnh;
 - + Nhớ từ vựng về gia đình, một số cặp tính từ trái nghĩa;
 - + Có thể tự viết được một số cặp thoại dựa theo câu chuyện đã học bằng tiếng Nhật.

- Từ mới: (10 từ)

(anh chị em) cùng cha khác mẹ: 異母兄 (Ibokyoudai)

dì ghê: 継母 (Mamahaha)

hạt đậu rang: 煎豆 (Irimame)

hạt kê: 粟 (Awa)

cái rương: 宝箱 (Takarabako)

túi rách và túi lành: 破れた袋と良い袋 (Yabureta fukuro to Yoi fukuro)

hạt dẻ ngon và hạt dẻ bị sâu: 美味しい栗と虫食いの栗 (Oishii kuri to Mushikui no kuri)

cô dâu với chú rể: 花嫁と花婿 (Hanayome to Hanamuko)

ông già và bà lão: お爺さんとお婆さん (Ojiisan to Obaasan)

đi xem hội: お祭りに行く (Omatsuri ni iku)

5 mẫu câu

Mẫu câu 1: CHỦ NGỮ + YÊU CẦU + AI ĐÓ + LÀM GÌ (主語 + 命令 + 目的語 + 動詞)

VD: Bà lão yêu cầu hai chị em bắt chấy trên đầu cho bà.

(おばあさんは姉妹たちに頭のシラミを捕まえるように頼みます。)

Mẫu câu 2: CHỦ NGỮ + CHO + AI ĐÓ + CÁI GÌ (主語 + ~に + 目的語 + 動詞)

VD: Awabuki thỉnh thoảng cho Komebuki hạt dẻ ngon.

(あわぶきは時々、米ぶきに美味しい栗をくれます。)

Mẫu câu 3: CHỦ NGỮ + GIÚP + AI ĐÓ + LÀM GÌ (主語 + 手伝う・助ける + 目的語 + 動詞)

VD: Đàn chim sẻ đã giúp Komebuki hoàn thành công việc.

(スズメは米ぶきが仕事を終えるのを手伝った)

Mẫu câu 4: CHỦ NGỮ + MUỐN + LÀM GÌ (主語 + ~したい + 動詞)

VD: Chàng trai muốn lấy Komebuki làm vợ. (男の子は米ぶきと結婚したい。)

Mẫu câu 5: CHỦ NGỮ + MUỐN + AI ĐÓ + LÀM GÌ (主語 + ~したい + 動詞 + 動詞)

VD: Di ghẻ muốn Komebuki đập hạt kê. (おばさんが米ぶきに粟を割ってほしい)

Bước 1: Dạy từ vựng, dạy ngữ pháp

- + Cho SV nghe từ mới và đọc theo
- + Cho SV nghe mẫu câu và đọc theo
- + Sửa lỗi phát âm (nếu có)

Bước 2: Dạy ngữ pháp

- + Dạy kỹ lần lượt từng mẫu câu ở trên
- + Cho SV luyện tập

Bước 3: Luyện đọc theo

Sau khi sinh viên nghe truyện qua file ghi âm. GV có thể cho SV đọc theo để luyện phát âm.

Bước 4: Luyện nói

Giáo viên đặt câu hỏi và yêu cầu SV trả lời theo trình tự câu chuyện như sau:

1. Komebuki và Awabuki sống ở đâu? (米吹と栗ぶきはどこに住んでいますか?)
2. Họ có phải là chị em ruột không? (彼らは実の姉妹ですか?)
3. Dì ghẻ muốn họ làm gì? (継母は何をしてほしいと思っていますか?)
4. Họ gặp khó khăn gì trong rừng? (彼らは森でどんな困難に直面しますか?)
5. Họ đã gặp ai trong rừng? (森で出会ったのは誰ですか?)
6. Họ qua đêm ở đâu? (彼らはどこで夜を過ごしますか?)
7. Bà lão yêu cầu họ làm gì? (おばあさんは彼らに何をするように頼みましたか?)
8. Họ có làm được không? (彼らはそれを行うことができますか?)

9. Họ đã được nhận phần thưởng gì?
(彼らはどのような報酬を受け取りましたか?)

10. Sau đó họ đã gặp khó khăn gì? (その後、彼らはどのような困難に直面しましたか?)

11. Tại sao họ có thể thoát chết? (なぜ彼らは死を免れることができるのですか?)

12. Về nhà dì ghê đã làm gì? (継母は家で何をしましたか?)

13. Sau đó, có một lễ hội phải không? (そのあと、お祭りがありませんか?)

14. Cả hai chị em cùng đi xem hội phải không?

(二人とも一緒にお祭りに行きましたか?)

15. Komebuki phải làm gì? (米ぶきはなにをすべきですか?)

16. Ai đã giúp Komebuki làm xong việc?

(米ぶきが仕事を終えるのを手伝ったのは誰ですか?)

17. Komebuki có gặp Awabuki ở lễ hội không?

(米吹はお祭りで粟ぶきに会いましたか?)

18. Chàng trai muốn cưới ai? (男は誰と結婚したいですか?)

19. Awabuki và dì ghê cảm thấy thế nào khi Komebuki đi lấy chồng? (米ぶきが結婚したとき、粟ぶきと継母はどんな気持ちでしたか?)

20. Kết thúc câu chuyện thế nào? (物語の結末はどうですか?)

Bước 5: *Củng cố và giao bài tập về nhà*

Tùy theo trình độ sinh viên, giáo viên có thể xây dựng các hoạt động học tập và hệ thống bài tập củng cố phù hợp.

Lưu ý: Trên đây là các bước giảng dạy được thiết kế cho đối tượng học viên là người lớn, ở trình độ cơ sở. Tùy thuộc vào thời gian trên lớp cũng như năng lực tiếp nhận của sinh viên, giáo viên có thể đưa ra các hoạt động cụ thể và chi tiết trong khoảng thời gian phù hợp, để đảm bảo tối đa mục tiêu đạt được trong giờ dạy đọc hiểu.

Nếu đối tượng là học sinh phổ thông thì sẽ không áp dụng thiết kế bài giảng theo phương pháp giảng dạy này. Các hoạt động học tập và triển khai bài đọc sẽ được thiết kế phù hợp với tâm lí và lứa tuổi của các em. Và lượng từ mới sẽ ít hơn. Các câu thoại có trong bài sẽ thường chỉ dừng lại ở câu hỏi ngắn và các ngữ danh từ, ngữ động từ và ngữ tính từ... Trong khuôn khổ luận văn này, vì nhiều lí do chúng tôi không thể trình bày được hết, xin phép sẽ đi sâu trong các nghiên cứu tiếp theo có liên quan.

Có thể nói, tiếng Nhật cũng như các ngôn ngữ khác cũng có sự biến không ngừng theo thời gian và không gian, và với mỗi cộng đồng nói các ngôn ngữ mẹ đẻ khác nhau thì họ lại tiếp nhận tiếng Nhật như một ngoại ngữ một cách khác nhau. Bởi để việc học tiếng Nhật đạt kết quả tốt, rất cần có những thay đổi để tạo ra động lực hứng thú cho học viên. Những thay đổi đó có thể là tài liệu hỗ trợ giảng dạy, cách thức thực hành và đánh giá giảng dạy hay sự đổi mới phương pháp giảng dạy... Vì thế để kết hợp giữa dạy ngôn ngữ học thông qua các yếu tố đa dạng về văn hóa (cụ thể ở đây là học tiếng Nhật và văn hóa Nhật qua truyện CTTK), nhằm mục đích nâng cao sự nhận thức về văn hóa của người học ngôn ngữ nền văn hóa Nhật là một trong những vấn đề đang dành được sự quan tâm hàng đầu của những người có tâm huyết.

3.2.2. Giới thiệu địa danh nổi tiếng của Nhật Bản thông qua truyện CTTK

Khi nghiên cứu về truyện CTTK, ngoài mong muốn có thể xây dựng được những bài giảng cho học viên cơ sở học tiếng Nhật thông qua truyện CTTK, bản thân em còn muốn dùng chính nội dung những câu truyện này để quảng bá, giới thiệu cho bạn bè quốc tế hiểu và thêm yêu những cảnh đẹp của đất nước Nhật

Bản qua những câu chuyện CTTK có gắn với những địa danh cụ thể. Xin minh chứng về một địa danh cụ thể ở NB như sau.

Câu chuyện về *Cây anh đào của đền Ankokuji* là một câu chuyện rất hay và phổ biến đối với người dân Nhật nói riêng và người dân yêu thích văn hóa Nhật nói chung. Trước khi làm luận văn này, tôi chưa từng để ý đến sự liên quan mật thiết giữa những câu chuyện CTTK với những địa danh nổi tiếng của Nhật hay những biểu tượng văn hóa của Nhật. Nhưng sau một thời gian tìm hiểu trong thế giới các câu truyện cổ tích, tôi nghĩ rằng, chính sự hiểu biết về các câu chuyện CTTK này sẽ giúp cho bản thân những người Nhật bản địa như chúng tôi thêm hiểu về những giá trị văn hóa phi vật thể gắn liền với những địa danh nổi tiếng của quê hương mình, cụ thể trong ví dụ là ngôi đền Ankokuji. Giờ đây, cá nhân tôi cảm thấy khá tự tin khi chia sẻ và giới thiệu với bạn bè về nguồn gốc của một số các địa danh xuất hiện trong truyện CTTKNB và những điều thú vị liên quan đến những địa danh nổi tiếng đó.

Như vậy, truyện CTTK không chỉ giúp cho cá nhân mỗi người tiếp nhận được những bài học về văn hóa, về đạo đức làm người, về đối nhân xử thế theo phương pháp vô cùng dễ hiểu và hiệu quả. Truyện CTTK còn có thể giúp bạn tự nâng cao năng lực học tập của bản thân trong các lĩnh vực công việc có liên quan đến văn hóa như: du lịch, bảo tàng, văn hóa, văn học...

Đặc biệt một hướng dẫn viên du lịch nếu tìm hiểu thêm một chút về địa danh là một trong những điểm đến trong hành trình tour mình dẫn khách, thì chắc chắn sẽ có sự tự tin và có rất nhiều điều thú vị để chia sẻ, giới thiệu cho khách du lịch khi đến thăm địa danh này. Hình ảnh hoa anh đào là một trong những hình ảnh biểu trưng của nền văn hóa Nhật. Lễ hội hoa anh đào là một trong những sự kiện thu hút một lượng đông đảo du khách đến thăm đảo quốc mặt trời mọc này. Nhưng ít khách du lịch nào đến Nhật lại biết đến một câu chuyện vô cùng thú vị có liên quan đến cây anh đào ở ngôi đền nổi tiếng Ankokuji này. Câu chuyện sẽ giúp cho khách du lịch hiểu rõ tại sao cây anh đào trong đền này lại nở hoa nhiều và đẹp rực rỡ đến như vậy. Câu chuyện được tóm

lược như sau: “Một ngày nọ, một người trồng cây đến ngôi đền Ankokuji này và cho những người ở đây xem một cây anh đào quý hiếm. Anh ta đã bán nó cho một nhà sư thích cây anh đào với giá gấp năm lần giá gốc. Khi anh ta cố gắng giao những cây anh đào, rễ bắt đầu mọc ra từ những cây anh đào và quấn quanh chân người trồng. Vì lòng tham, người làm vườn đã lừa gạt, bắt kính với nhà sư, sự trừng phạt đã xảy ra ngay lập tức. Sau đó, người làm vườn đã hối hận, chuộc lỗi bằng cách tặng không cây anh đào cho đền Ankokuji để cầu xin sự khoan dung, tha thứ. Kì lạ thay, ngay khi người trồng cây nói rằng anh ta không cần tiền, rễ của cây đã bật ra. Và đó là lí do tại sao những cây anh đào được trồng ở Ankokuji và tạo ra những bông hoa anh đào tuyệt đẹp.”

Câu chuyện được tóm lược vô cùng ngắn gọn, nhưng trong lúc chia sẻ với khách du lịch, người hướng dẫn viên phải biết cách làm cho câu chuyện trở nên thu hút và hấp dẫn đối với người nghe. Tùy vào đối tượng khách du lịch có phong nền văn hóa như thế nào, đến từ quốc gia nào, lứa tuổi chủ yếu là bao nhiêu, hướng dẫn viên sẽ có cách sử dụng ngôn từ phù hợp để kể lại câu chuyện bằng ngôn ngữ thật dễ hiểu và đầy nhân văn. Như vậy qua mỗi điểm du lịch, du khách sẽ vừa được khám phá điểm đến tuyệt vời gắn với những tích truyện hay. Đây là điều mà các hướng dẫn viên du lịch đều ít nhiều biết đến, nhưng để tìm hiểu về truyện CTTK một cách nghiêm túc thì không phải bất kì hướng dẫn viên nào cũng có thể làm được. Và đây là điều chúng tôi biết và cảm nhận được rất rõ sau khi nghiên cứu và tìm hiểu về truyện CTTK Nhật Bản.

Tóm lại, việc hiểu biết sâu sắc về ngôn ngữ và văn hóa Nhật Bản qua truyện CTTK với tâm thế cởi mở và khả năng giao tiếp nhạy bén linh hoạt sẽ giúp các học viên Việt Nam sẽ nắm bắt bài giảng vô cùng hiệu quả và dễ nhớ. Và đề xuất trên đây cũng có thể được coi là một trong những phương pháp dạy học đổi mới hướng tới người học. Dù đề xuất cũng chưa được chĩn chu và triển khai thực hiện rộng rãi, nhưng luận văn cũng hi vọng góp một ý kiến nhỏ trong hành trình giúp cho người nước ngoài tìm hiểu khám phá ngôn ngữ Nhật Bản hiệu quả hơn và đầy thú vị hơn qua truyện CTTK. Mặt khác, với tư cách là một

người bản địa, luận văn cũng mong muốn rằng, mỗi khách du lịch Việt Nam nói riêng và bạn bè quốc tế nói chung sẽ lưu lại những ấn tượng tốt đẹp khi họ khám phá những vẻ đẹp tuyệt vời của một số địa danh Nhật Bản qua truyện CTTK, mà gợi ý cách tiếp cận câu chuyện “*Cây anh đào của đền Ankokuji*” trong hành trình khám phá điểm du lịch của Nhật Bản như đã trình bày ở trên là một trong những minh chứng rõ ràng nhất.

Tiểu kết chương 3

Truyện CTTK của VN và NB vừa có nét tương đồng vừa có nét khác biệt về văn hóa. Có sự tương đồng bởi hai nước cùng chịu sự ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc về tư tưởng Nho giáo, Phật giáo, Đạo giáo. Còn khác biệt là do địa văn hóa, do môi trường sống, do hệ thống chính trị kéo theo sự khác biệt về hệ thống biểu tượng văn hóa và tính cách dân tộc. Nhật Bản là nước có khí hậu lạnh nên truyện CTTK có nhân vật Bà chúa Tuyết, ma Tuyết.... Nhật Bản có nhiều suối nước nóng có tác dụng chữa bệnh ngoài da, có nhiều cá hồi nên đã được phản ánh vào trong truyện như “Sự tích hồ Tamaza”. Vì rượu sake, cá, bánh bột kiều mạch, bánh giầy ... là những món ẩm thực truyền thống nên đã sản sinh ra phong tục rót rượu sake và làm bánh mời quý biển ăn để hi vọng đánh được nhiều cá và an toàn tính mạng được phản ánh trong truyện CTTK. Hình ảnh con cáo, ẩm trà, xuất hiện nhiều trong TCTTK Nhật vì người Nhật có văn hóa trà đạo và thờ cáo trong các ngôi đền. Bên cạnh đó, hình ảnh trâu cau trong truyện CTTKVN xuất hiện nhiều vì người Việt có tục ăn trâu. Việt Nam có ma chó, quỷ chó vì người Việt vừa yêu vừa ghét chó, những gì xấu xa thường ví với chó.

Cũng do tính cách dân tộc, người Nhật luôn tôn trọng thực tế nên trọng chữ *tín*, trọng kỉ luật, trọng lời hứa. Vì vậy, nhiều truyện CTTK của NB kết thúc không có hậu, ân oán rất rõ ràng và không có sự tha thứ khi vi phạm lời hứa. Ma quỷ ở NB cũng biết giữ lời hứa và không phải lúc nào cũng ác. Người Việt trọng chữ *nhân*, dễ bao dung, dễ tha thứ nên kết thúc truyện CTTK của VN thường có hậu theo triết lí “ở hiền gặp lành”, “đánh kẻ chạy đi chứ không đánh người chạy lại”.

Truyện cổ tích NB thường nói đến lãnh chúa, điều chủ còn truyện cổ tích VN thì nói thường nói đến vua. Điều đó đã phản ánh chế độ chính trị khác nhau của hai nước trong thời xa xưa.

Vẻ đẹp của Nhật Bản đã để lại dấu ấn trong nhiều truyện CTTK đã khiến chúng tôi nghĩ tới việc gợi ý thiết kế những tour du lịch gắn liền với những địa danh hoặc biểu tượng có trong truyện CTTK của NB.

Nền văn hóa bản sắc của Nhật Bản là một trong những yếu tố chính thu hút người nước ngoài học tiếng Nhật. Chính vì thế, trong chương 3, chúng tôi cũng đã đề xuất thiết kế một mẫu bài giảng tìm hiểu về văn hóa Nhật Bản thông qua truyện CTTK. Đó là một điều độc đáo chưa có trong các cuốn giáo trình truyền thống.

KẾT LUẬN

Sự tương đồng và khác biệt văn hóa Việt Nam – Nhật Bản qua truyện CTTK đã được chúng tôi giải quyết trong 3 chương.

Trong chương 1, chúng tôi đã tổng quan tình hình nghiên cứu truyện CTTK, điểm diện một số tác giả nước ngoài và Việt Nam và những đóng góp của họ trong các công trình nghiên cứu. Đồng thời, đã làm rõ những vấn đề lí luận chung liên quan trực tiếp đến đề tài như: khái niệm và đặc điểm của truyện cổ tích và truyện CTTK; khái niệm lí tưởng thẩm mĩ và giá trị nhân văn; khái niệm phong tục, tôn giáo, tín ngưỡng; khái niệm biểu tượng văn hóa. Để phân biệt, nhận diện thể loại truyện cổ tích và truyện CTTK, chúng tôi đã dựa vào những công trình nghiên cứu và phân loại của các tác giả có uy tín. Tiếp đó chúng tôi đã làm bảng thống kê tư liệu gồm 100 truyện CTTK (50 truyện CTTKVN và 50 truyện CTTKNB). Chúng tôi chọn ngẫu nhiên 50 truyện CTTKVN trong “*Tổng tập văn học dân gian người Việt, tập VI, Truyện cổ tích thần kì*” (Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 2004). Chúng tôi cũng tiến hành lọc ra các truyện thuộc thể loại truyện CTTKNB dựa trên nguồn tư liệu gồm 7 cuốn truyện cổ tích Nhật Bản, trong đó có những cuốn chưa được dịch tại Việt Nam. Bước tiếp theo, chúng tôi cũng lựa chọn 50 truyện CTTKNB một cách ngẫu nhiên trong số các truyện CTTK đã được lọc ra đó. Việc làm kĩ tư liệu sẽ là bước giúp chúng tôi tiến hành viết chương 2 và 3 được đúng hướng và đúng mục tiêu.

Trong chương 2, chúng tôi đã nhận diện được những nét tương đồng và dị biệt văn hóa về lí tưởng thẩm mĩ, giá trị nhân văn cũng như phong tục, tôn giáo tín ngưỡng và các biểu tượng văn hóa. Lí tưởng thẩm mĩ của người Việt thiên về quan tâm đến vẻ đẹp hình thức và năng lực trí tuệ còn người Nhật lại thường đề cao các yếu tố tính cách, coi trọng bản chất hơn hình thức bề ngoài. Kết thúc truyện CTTKVN thường có hậu còn của NB thì không phải lúc nào cũng có hậu. Nhiều truyện của NB có kết thúc bằng những cuộc chia li vĩnh viễn hoặc

tiệc nuôi khôn cùng. Người Nhật trọng chữ *tín*, người Việt trọng chữ *nhân*. Truyện CTTK hai nước đều thể hiện yếu tố nhân văn: ca ngợi lòng nhân ái, trí thông minh, sự hiếu thảo; ca ngợi sự dũng cảm, sự chung thủy, giữ lời hứa, sống theo triết lý “ở hiền gặp lành”, “ác giả ác báo”... Truyện CTTK của hai nước cũng có nhiều điểm tương đồng về phong tục, tôn giáo tín ngưỡng, quan niệm như: Cả hai nước đều có lễ 5/ 5 và thất tịch 7/7 âm lịch; đều có tục khâm liệm, chôn cùng người chết một số vật dụng; đều quan niệm thế giới có 3 cõi, có ma quỷ, có linh hồn, có sự đầu thai; đều có đạo Phật và tín ngưỡng đa thần. Tuy nhiên số lượng các ngày lễ hội, các vị thần linh, các loài ma quỷ được phản ánh trong TCTTK của NB phong phú hơn VN nhiều. Truyện CTTK của hai nước cũng có sự tương đồng và khác biệt về—biểu tượng văn hóa liên quan đến ẩm thực, trang phục, con vật, cây cối, hoa quả, con số tâm linh ... Nếu trang phục truyền thống phụ nữ VN là áo mớ ba mớ bảy thì ở—NB là áo kimono; nếu VN có thần cây đa thì NB có thần cây long não, nếu VN có bánh chưng thì NB có bánh hạt kê, bánh kiêu mạch; NB còn có biểu tượng văn hóa như hoa anh đào, rượu sake, con cáo, ẩm trà rất rõ nét; quan niệm về biểu tượng số 7, số 8, 88 và số 9, 99 ở VN rất khác với NB...

Trong chương 3, chúng tôi đã lí giải nguyên nhân của sự tương đồng, khác biệt văn hóa đồng thời có đề xuất hướng ứng dụng nghiên cứu truyện CTTK vào việc giảng dạy văn hóa Nhật và hướng dẫn du lịch. Chúng tôi nhận thấy rằng truyện CTTK của VN và NB có sự tương đồng vì cùng chịu sự ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc về tư tưởng Nho giáo, Phật giáo, Đạo giáo. Còn sự khác biệt là do địa văn hóa, do môi trường sống, do hệ thống chính trị kéo theo sự khác biệt về hệ thống biểu tượng văn hóa và tính cách dân tộc. Nhật Bản là nước có khí hậu lạnh nên truyện CTTK có nhân vật Bà chúa Tuyết, ma Tuyết.... Nhật Bản có nhiều suối nước nóng có tác dụng chữa bệnh ngoài da, có nhiều cá hồi nên đã được phản ánh vào trong truyện như “Sự tích hồ Tamaza”. Vì rượu sake, cá, bánh bột kiều mạch, bánh giầy ... là những món ẩm thực truyền thống nên đã sản sinh ra phong tục rót rượu sake và làm bánh mời quý

biển ăn để hi vọng đánh được nhiều cá và an toàn tính mạng được phản ánh trong truyện CTTK. Hình ảnh con cá, ẩm trà, xuất hiện nhiều trong TCTTK Nhật vì người Nhật có văn hóa trà đạo và thờ cá trong các ngôi đền. Bên cạnh đó, hình ảnh trâu cau trong truyện CTTKVN xuất hiện nhiều vì người Việt có tục ăn trâu. Việt Nam có ma chó, quỷ chó vì người Việt vừa yêu vừa ghét chó, những gì xấu xa thường ví với chó. Tính cách dân tộc của hai nước cũng có sự khác nhau, người Nhật luôn tôn trọng thực tế nên trọng chữ *tín*, trọng kỉ luật, trọng lời hứa. Vì vậy, nhiều truyện CTTK của NB kết thúc không có hậu, ân oán rất rõ ràng và không có sự tha thứ khi vi phạm lời hứa. Ma quỷ ở NB cũng biết giữ lời hứa và không phải lúc nào cũng ác. Người Việt trọng chữ *nhân*, dễ bao dung, dễ tha thứ nên kết thúc truyện CTTK của VN thường có hậu theo triết lí “ở hiền gặp lành”, “đánh kẻ chạy đi chứ không đánh người chạy lại”. Truyện cổ tích NB thường nói đến lãnh chúa, điền chủ còn truyện cổ tích VN thì nói thường nói đến vua, quan. Điều đó đã phản ánh chế độ chính trị khác nhau của hai nước trong thời xa xưa.

Vẻ đẹp của Nhật Bản đã để lại dấu ấn trong nhiều truyện CTTK đã khiến chúng tôi nghĩ tới việc gợi ý thiết kế những tour du lịch gắn liền với những địa danh hoặc biểu tượng có trong truyện CTTK của NB. Nền văn hóa đậm đà bản sắc của Nhật Bản là một trong những yếu tố chính thu hút người nước ngoài học tiếng Nhật. Chính vì thế, trong chương 3, chúng tôi cũng đã đề xuất thiết kế một mẫu bài giảng tìm hiểu về văn hóa Nhật Bản thông qua truyện CTTK. Đó là một điều độc đáo chưa có trong các cuốn giáo trình truyền thống./.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

TÀI LIỆU TIẾNG VIỆT

1. Trần Thị An (2008), *Nghiên cứu Văn học dân gian từ góc độ tít và motif – những khả thủ và bất cập*, Tạp chí Nghiên cứu Văn học (số 7), tr. 86 – 104
2. Jean Chavalier – Alain Gheerbrant (Phạm Vĩnh Cư – Nguyễn Xuân Giao dịch) (1997), *Từ điển biểu tượng văn hóa thế giới*, Nxb Đà Nẵng
3. Jean Chavalier – Alain Gheerbrant (Phạm Vĩnh Cư chủ biên dịch giả) (2002), *Từ điển biểu tượng văn hóa thế giới*, Nxb Đà Nẵng, Trường Viết văn Nguyễn Du, Tp HCM
4. Jean Chavalier – Alain Gheerbrant (Phạm Vĩnh Cư chủ biên dịch giả) (2015), *Từ điển biểu tượng văn hóa thế giới*, Nxb Đà Nẵng
5. Eiichi Aoki, Nhật Bản, đất nước và con người, Nxb văn học, Hà Nội, 2006.
6. Nguyễn Từ Chi (1996), *Góp phần nghiên cứu văn hóa và tộc người*, Nxb Văn hóa – Thông tin, Hà Nội
7. Chu Xuân Diên (9/1997), *Về phương pháp so sánh trong nghiên cứu văn học dân gian*, Tạp chí Văn học
8. Chu Xuân Diên (2004), *Mấy vấn đề văn hóa và văn học dân gian Việt Nam*, Nxb Văn nghệ Tp. HCM
9. Nguyễn Văn Dân: *Phương pháp nghiên cứu văn học*, Nxb KHXH, Hà Nội, 2004.
10. Chu Xuân Diên, *Truyện cổ tích dưới mắt các nhà khoa học*, Trường Đại học Tổng hợp, Tp. HCM, 1987.
11. Dương Ngọc Dũng, *Chuyên luận Nhật Bản học*, Nxb Tổng hợp, Tp HCM, 2008
12. Phạm Đức Dương (2004) *Từ văn hóa đến văn hóa học*, Nxb Văn hóa – Thông tin Hà Nội
13. Phạm Đức Dương (2004), *Thế giới biểu tượng tiếp cận từ văn hóa học*, Tập san Khoa học xã hội, số 2

14. Nguyễn Tấn Đắc (2001), *Truyện kể dân gian đọc bằng tí và motif*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội
15. La Mai Thi Gia (2014), *Motif trong nghiên cứu truyện kể dân gian: lý thuyết và ứng dụng – trường hợp motif tái sinh*, Luận án Tiến sĩ Ngữ văn, Trường ĐHKHXH và NV, Đại học Quốc gia, Tp, HCM
16. Lại Phi Hùng (2004), *Những tương đồng và khác biệt trong một số kiểu truyện cổ dân gian ở Lào và Việt Nam*, Viện KHXH Việt Nam, Viện Nghiên cứu Đông Nam Á
17. Phạm Khiêm Ích (1999), *Mở rộng và giao lưu quốc tế, tiếp thu tinh hoa văn hóa thế giới*, Tạp chí Văn học nghệ thuật, số 2.
18. Hà Văn Lưỡng, *Sự tiếp nhận văn học Nhật Bản ở Việt Nam*, Tạp chí Nghiên cứu Đông Bắc Á, số 2 (96), 2009.
19. E.M Meletinsky (Nguyễn Văn Dao, Phan Hồng Giang dịch), *Nhân vật trong truyện cổ tích hoang đường. Xuất xứ và hình tượng*, Tư liệu đánh máy, Đại học Sư phạm Hà Nội
20. Bùi Văn Ngân, *Ngược dòng lịch sử, tìm hiểu cội nguồn, bản lĩnh, bản sắc dân tộc Nhật qua thư tịch và truyện cổ dân gian*, Tạp chí Văn học số 1, 1999, tr. 4-6.
21. Nguyễn Thị Nguyệt, *Bảng mục lục tra cứu type và motif truyện cổ dân gian Nhật Bản của Keikoseiki và Hiroko Ikeda*, Tạp chí Văn hóa nghệ thuật, số 3 (165), 1998, tr. 61 - 63.
22. Bùi Mạnh Nhị, *Phân tích tác phẩm văn học dân gian*, Sở Giáo dục An Giang, 1988.
23. Tăng Kim Ngân (1994), *Cổ tích thần kì người Việt đặc điểm cấu tạo cốt truyện*, Nxb Khoa học xã hội
24. Nguyễn Thị Nguyệt (2000), *Khảo sát và so sánh một số motif truyện cổ tích dân gian Việt Nam – Nhật Bản*, Luận án Tiến sĩ Ngữ văn, Trường ĐHKHXH và NV, Hà Nội

25. Nguyễn Minh Nguyên (2008), *Sự tương đồng và dị biệt giữa một số truyện cổ tích Việt Nam – Nhật Bản*, Luận văn Thạc sĩ Châu Á, Trường Đại học KHXH và NV, Hà Nội
26. Phan Ánh Nguyễn (2012), *Motif hôn nhân giữa người và thần linh trong truyện cổ tích Việt Nam*, Luận văn Thạc sĩ Văn học, Trường Đại học Sư phạm Tp. HCM
27. Lê Hồng Phong, *Về sự vận động của văn học dân gian*, Văn học Việt Nam thế kỷ XX (nhiều tác giả), Nxb Văn hóa Dân tộc, 2002.
28. Lê Phong, *Truyện cổ Tây Nguyên và truyện cổ Đông Nam Á – một số motif chung*, Lang Bian, (36), 2002.
29. Lê Phong, *Về nhân vật tôn giáo trong truyện cổ tích*, Tạp chí Văn học, (1), 1993.
30. Đặng Đức Siêu, *Tinh hoa văn hóa phương Đông*, Nxb Giáo dục, 2007
31. Lại Văn Toàn (Chủ tịch Ban biên tập), *Văn học Nhật Bản*, Viện Thông tin Khoa học Xã hội, Hà Nội, 1998
32. Trần Ngọc Thêm, *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb VHTT, 2012
33. Nguyễn Minh Thúy (2020), *Kiểu truyện người tiên trong truyện cổ Việt Nam và Đông Nam Á*, Luận án Tiến sĩ Ngữ văn, Đại học Sư phạm Hà Nội
34. Nguyễn Thị Thu Trang (2021), *Một số tipe truyện cổ tích thần kì Việt Nam và Ấn Độ dưới góc nhìn so sánh*
35. Phạm Thu Yến (2002), *Kiểu nhân vật “chàng ngốc” trong truyện cổ tích các dân tộc Việt Nam*, Tạp chí Văn học số 4, tr 68 – 72, Hà Nội
36. Phạm Thu Yến (2019), *Không gian nước trong kiểu truyện hôn nhân Người – Tiên Việt Nam và Đông Nam Á – biểu tượng thẩm mỹ cùng giá trị du lịch đương đại*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc tế Văn hóa sông nước ở Đông Nam Á bảo tồn và phát triển, Nxb Đại học Cần Thơ tr. 439 - 450
37. Dương Nguyệt Vân (2016), *Chủ đề hôn nhân và sự phản ánh phong tục hôn nhân trong truyện cổ tích dân tộc Việt Nam*, Luận án Viện Hàn lâm Viện KHXH và NV

38. Trần Quốc Vượng (1998), *Việt Nam cái nhìn địa văn hóa*, Nxb Văn hóa Dân tộc, Hà Nội.
39. Trần Quốc Vượng (2005), *Môi trường, con người và văn hóa*, Nxb Văn hóa- Thông tin và Viện Văn hóa Hà Nội, tr. 133.
40. Vũ Anh Tuấn (2016), *Giáo trình văn học dân gian*, Nxb giáo dục Việt Nam.
41. Nguyễn Minh Thu (2020), *Kiểu truyện hôn nhân người - tiên trong truyện cổ Việt Nam và Đông Nam Á*, Luận án Tiến sĩ Ngữ văn, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.
42. Nhật Chiêu (2003), *Nhật Bản trong chiếc gương soi*, Nxb Giáo dục Việt Nam.
43. Nguyễn Thị Huệ (2012), *Từ điển Type truyện dân gian Việt Nam*, Nxb Lao động
44. Hà Thị Thu Hương (2020), *Mối quan hệ văn hóa Tày – Việt dưới góc độ thẩm mỹ qua một số kiểu truyện kể dân gian*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
45. Nguyễn Thị Dung (2017), *Thế giới nhân vật kì ảo trong truyện cổ tích thần kì các dân tộc Việt Nam*, Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam, Nxb Hội Nhà văn.
46. Nguyễn Xuân Đức (2011), *Thi pháp truyện cổ tích thần kì người Việt*, Hội văn nghệ dân gian Việt Nam, Nxb Hội Nhà văn.
47. Hoàng Kim Ngọc (2022), *Từ dân gian đến nhân gian*, Nxb Khoa học xã hội
48. Hoàng Kim Ngọc (2022), *Hình tượng ma, quỷ trong truyện cổ tích thần kì Nhật Bản*, Tạp chí Nghiên cứu văn hóa Việt Nam, số 3, tr 73 – 79, Hà Nội.
49. Nguyễn Thị Minh Phương (2020), *Cẩm Nang Phương Pháp Sư Phạm*, Nxb Tổng hợp TP.HCM.
50. Lê Đình Trung (2016), *Dạy học theo định hướng hình thành và phát triển năng lực người học ở trường phổ thông*, Nxb Đại học Sư phạm.
51. Bernd Meier, Nguyễn Văn Cường (2014), *Lí luận dạy học hiện đại: Cơ sở đổi mới mục tiêu, nội dung và phương pháp dạy học*, Nxb Đại học Sư phạm.

52. Barbara Oakley, Beth Rogowsky, Terrence J. Sejnowski (2022), *Dạy học không theo lối mòn*, Nxb Thế Giới.
53. Barbara Oakley, Terrence Sejnowski, Alistair Mcconville, Liên Hương (2019), *Học Cách Học*, Nxb Thế Giới.
54. Jim Kwik (2021), *Phương Pháp Học Tập Không Giới Hạn*, Nxb Thế giới.
55. Nguyễn Thị Thống Nhất (2016), *Phát triển du lịch trên cơ sở khai thác hợp lý giá trị di sản văn hóa thế giới vật thể*, Nxb Đà Nẵng.
56. Thu Giang (1957), *Văn minh Đông Phương và Tây Phương*, Nxb Trẻ.
57. Tama Duy Ngọc (2019), *Nhật Bản: Hoa anh đào, Kimono & gì nữa?* Nxb Trẻ.
58. Doãn Kế Thiện (2020), *Cổ tích và thắng cảnh Hà Nội*, Nxb Kim Đồng.
59. Leopold Cadiere, Đỗ Trinh Huệ (2010), *Văn hóa, tín ngưỡng và thực hành tôn giáo Người Việt*, Nxb Thuận Hóa.

TÀI LIỆU TIẾNG NHẬT

60. 稲田浩二 (1994), *日本昔話事典* [Bách khoa toàn thư về truyện dân gian Nhật Bản], 弘文堂.
61. 河合隼雄 (2017) *昔話と日本人の心* [Truyện dân gian và trái tim của Nhật Bản], 岩波現代文庫.
62. 関敬吾 (1955), *民話* [truyện dân gian], 岩波書店.
63. 関敬吾、小澤俊夫 (2013), *日本昔話の型* [Các loại truyện dân gian Nhật Bản], 三角商事 小澤昔ばなし研究所地方・小出版流通センター.
64. 関敬吾、小澤俊夫 (2013), *日本昔話の型* [Các loại truyện dân gian Nhật Bản], 三角商事 小澤昔ばなし研究所地方・小出版流通センター.
65. 関敬吾 (1980), *関敬吾著作集 4 日本昔話の比較研究* [Bộ sưu tập Seki Keigo 4 Nghiên cứu so sánh truyện dân gian Nhật Bản], 同朋舎.
66. 関敬吾 (1981), *関敬吾著作集 5 昔話の構造* [Bộ sưu tập Seki Keigo 5 kết cấu truyện cổ tích], 同朋舎

67. 稲田浩二、稲田和子 (2010), *日本昔話ハンドブック 新版* [*Sổ tay truyện cổ tích Nhật Bản ấn bản mới*], 三省堂.
68. 柳田国男、関敬吾 (2001), *日本民俗学入門 新版 特装版* [*Nhập môn về văn hóa dân gian Nhật Bản Phiên bản mới phiên bản đặc biệt*], 名著出版.
69. 小澤俊夫 (2009), *昔話とは何か* [*truyện cổ tích là gì*], 小澤昔ばなし研究所 地方・小出版流通センター.
70. 徳田和夫 (1988), *お伽草子研究* [*Nghiên cứu về Otogi zoshi*], 三弥井書店.
71. スティス・トンプソン、荒木博之、石原綏代 (2013), *民間説話 世界の昔話とその分類 The folk tale* , 八坂書房
72. 安藤 則夫 (2009), *昔話から見た日本的自我のとらえ方: 日本昔話を持つ教育的効果に関する一考察* [*Nhận thức của người Nhật Bản về bản thân qua truyện cổ tích: Một nghiên cứu về tác động giáo dục của truyện dân gian Nhật Bản*], 植草学園大学研究紀要 1 巻 p. 77-86
73. 千野美和子 (2010), *日本昔話「米ぶき粟ぶき」にみる関係性* [*A Relationship in Japanese Fairy Tale "Komebuki Awabuki"*], 京都光華女子大学研究紀要 48 巻
74. 近藤良樹 (2012), *昔話・神話にみる蛇の役柄: 知恵・生命・異性の象徴となる蛇 <研究論文>* [*Roles of Snakes in Folktales and Myths : Snakes as Symbols of Wisdom, Life, and the Sex*], 西日本応用倫理学研究会 HABITUS 16 巻

TRUYỆN CỔ TÍCH

75. Viện Khoa học Xã hội Việt Nam (2004), *Tổng tập văn học dân gian người Việt – Tập VI – Truyện cổ tích thần kì*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội
76. Félician Challaye, *Truyện cổ Nhật Bản*, Nxb Trẻ, Tp. HCM, 2004.
77. Nhật Chiêu, *Truyện cười Nhật Bản*, Nxb Mũi Cà Mau, 1987.
78. Chu Xuân Diên, Lê Chí Quế (1998), *Tuyển tập truyện cổ tích Việt Nam*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội
79. Hoàng Bích Hà, *Truyện cổ tích Nhật Bản*, Nxb Thanh niên, 2005
80. Nguyễn Bích Hà, *Tuyển tập truyện cổ tích Nhật Bản*, Nxb Đại học Quốc gia, Hà Nội, 1999.
81. Nguyễn Đồng Chi, *20 Truyện cổ tích Việt Nam chọn lọc (sách sông ngừ Việt Nhật)*, Nxb Đại học Quốc gia, Hà Nội, 2022
82. Nguyễn Trọng Định (2007), *Truyện cổ Nhật Bản*, Nxb Kim Đồng
83. Nguyễn Đức Diệu (1992), *Truyện cổ Nhật Bản*, Xưởng in Trung tâm Thông tin hóa chất.

PHỤ LỤC 01 – TÓM TẮT 50 TCTK NHẬT BẢN

<i>Sst</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
1	<p>Bà lão hài nhi</p> <p>Đây là một trong những truyện cổ dân gian được mọi người kể đi kể lại ở miền Tây của tỉnh Totomi mà bây giờ là tỉnh Shizuoka. Ngày xưa, có một người đàn ông sống hiền lành bên người vợ ở một nơi hẻo lánh trên núi cao. Hai vợ chồng đã rất già, lại không có con cái. Nhưng họ rất yêu thương nhau. Một hôm, ông lão vào rừng đốn củi và nhặt nấm và bị lạc trong rừng. Ông khát nước quá và tìm thấy con suối nhỏ khuất giữa những bụi cây rậm rạp. Sau khi uống nước suối, ông cảm thấy mình khỏe hơn hẳn. Ông nhìn xuống suối, mặt ông bây giờ là gương mặt của một chàng trai trẻ. Những nếp nhăn trên mặt đã biến mất, mái tóc bạc đã trở lại đen bóng. Sau ngum nước cuối cùng, ông lão – chàng trai trẻ đứng dậy tìm đường trở về nhà. Lúc này ông tìm đường rất nhanh và đi bằng băng. Ở nhà, người vợ chờ mãi mà không thấy ông về và vô cùng ngạc nhiên khi nhìn thấy chồng trẻ lại. Sau khi nghe ông thuật lại chuyện kì diệu bên bờ suối, bà lão cũng muốn trở nên trẻ trung như ông. Thế là sáng hôm sau, bà lão vào núi thật. Bà tìm đến dòng suối mùa xuân có thể làm người ta trẻ lại. Người chồng hôm đó tất nhiên phải ở nhà làm việc thay cho bà. Đêm đã xuống nhưng không thấy bà về nhà. Người chồng bắt đầu lo lắng. Ông đứng ở cửa mặc cho đêm xuống lạnh buốt, chờ mãi không thấy bà trở về. Đến sáng hôm sau, ông quyết định đi vào núi tìm vợ. Đến bên co suối, ông tìm mãi không thấy bóng dáng bà đâu. Ông tìm xung quanh dòng suối thì bỗng thấy có tiếng thì thầm yếu ớt ở gần đó. Ông thận trọng đi theo tiếng động và tìm đến nơi. Ông nhìn thấy một đứa trẻ quần mình trong một cái kimono lớn đang giãy giụa và khóc ngất. Ông nhìn và chột hiểu hết: Người vợ đáng thương của ông đã trẻ lại, quá trẻ. Đứa trẻ yếu ớt, thì thào “Nước suối ngọt quá, mà tôi thì khát. Tôi đã uống quá nhiều. Và bây giờ ông xem, tôi đã trở thành thế này”. Người đàn ông buồn rầu quần chặt đứa trẻ vào cái áo kimono rồi ôm nó về nhà. Từ nay trở đi, ông nghĩ: Ta phải chăm sóc bà vợ ‘hài nhi’ của ta thế nào đây???</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
2	<p>Ba lá bùa</p> <p>Có một nhà sư và một chú tiểu sống trong một ngôi chùa nọ trên núi. Chú tiểu rất nghịch ngợm và không nghe lời. Một hôm, chú đòi lên núi lấy hạt dẻ mà không sợ bị mụ phù thủy ăn thịt. Ngăn cản không được, sư phụ đưa cho cậu bé ba lá bùa và dặn cậu sử dụng khi cần thiết. Cậu bé nhặt hạt dẻ và bị mụ phù thủy lừa đến nhà mụ, cho ăn tối rồi ngủ thiếp đi. Khi tỉnh dậy cậu bé nhanh trí đòi đi vệ sinh và sử dụng ba lá bùa để thoát thân từ nhà xí. Mụ phù thủy đều hóa giải được lần lượt từng lá bùa. Mụ đã đuổi kịp cậu bé vào tận trong chùa. Sư phụ đã lừa mụ phù thủy biến thành hạt đậu nhỏ xíu rồi cho vào hân bánh nướng vào bụng. Từ đó, mụ phù thủy độc ác đã biến mất, ngọn núi đã bình yên, xinh đẹp. Chú tiểu trở nên ngoan ngoãn hơn và biết nghe lời sư phụ.</p>
3	<p>Bà chúa Tuyết</p> <p>Ngày xưa, có hai người tiểu phụ là Minokichi và Mosaku. Minokichi còn trẻ, còn Mosaku đã rất già rồi. Một ngày mùa đông, họ không thể về nhà vì mắc một trận bão tuyết. Nửa đêm, Minokichi tỉnh dậy và nhìn thấy một cô gái tuyết đẹp trong bộ trang phục trắng toát. Nàng hà hơi lên mặt người đàn ông già Mosaku và ông đã bị lạnh cóng cho tới chết. Người con gái tiếp tục tiến đến gần Minokichi, chuẩn bị hà hơi vào người anh. Nhưng cô ngừng lại, nhìn chăm chăm vào mặt anh và nói: “Ta nghĩ sẽ giết ngươi như đã giết người đàn ông kia, nhưng ta sẽ không làm thế, ngươi không được kể với bất cứ ai. Nếu dám hé lời với ai về ta, ta sẽ giết ngươi”. Vài năm sau, Minokichi gặp một cô gái trẻ xinh đẹp tên là Oyuki (Yuki có nghĩa là “tuyết”) và cưới nàng. Oyuki là một người vợ rất đảm đang. Minokichi và Oyuki sống với nhau rất hạnh phúc và sinh ra hai đứa con. Nhưng có một điều khó hiểu là nàng không bao giờ già đi. Một đêm, sau khi các con đã ngủ say, Minokichi nói với Oyuki về điều kì bí đã xảy ra trước đây. Nghe thấy chồng nói vậy, Oyuki đột ngột đứng dậy và nói: “Đáng lẽ chàng sẽ phải chết nhưng ta không thể giết chàng vì bọn trẻ. Hãy thay ta chăm sóc cho chúng...”. Rồi nàng hóa mình thành những bông tuyết sau đó biến mất.</p>
4	<p>Bức hình của người đẹp</p> <p>Truyện Bức hình của người đẹp nói về một lãnh chúa tham lam, háo sắc, cậy quyền thế cướp đoạt vợ người, cuối cùng phải trả giá cho hành động của mình.</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	Ông bị trừng phạt trở thành một kẻ nghèo khó, không quyền chức, phải sống cuộc đời của một người bán đào tầm thường. Đây là nhân vật đại diện cho những kẻ mũ áo xênh xang mà nhân cách hèn hạ, giả dối, dốt nát, tham lam, háo sắc, vì đồng tiền và quyền lực, vì lợi ích cá nhân mà sẵn sàng chà đạp lên lương tâm, đạo đức và nhân phẩm con người.
5	<p>Cái ấm trà Bunbuku (Chiếc ấm thần kì)</p> <p>Jinbei là một người chuyên thu mua đồ cũ. Một ngày, trên đường trở về từ thị trấn khi đã thu mua được khá nhiều đồ, Jinbei thấy đám nhóc nọ đang bắt nạt một cô gái nhỏ. Khi lũ trẻ bỏ đi thì Jinbei cũng không thấy cô bé. Trên đường về, anh đi ngang qua một ngôi chùa trên ngọn đồi gần đó, Jinbei gặp một nhà sư, ông cất tiếng: “Này Jinbei, ta cần một ấm trà.” Về đến nhà, Jinbei bắt đầu phân loại những thứ anh thu mua được và phát hiện có cái ấm trà rất đẹp nằm ở góc nhà. Nhớ lại lời vị sư già ban nãy, Jinbei định bụng sẽ quay lại chùa và mang theo cái ấm cho nhà sư. Jinbei cố nhắc cái ấm lên. “Gần được rồi, cố lên, cố lên” – một giọng nói lạ vang lên từ trong chiếc ấm. Ngạc nhiên, Jinbei nhìn kỹ lại thì hóa ra là một vật... nửa mang hình dạng Tanuki (con lửng chó Nhật Bản), nửa mang hình dạng ấm trà. Tanuki nói mình chính là cô bé được anh cứu. Vậy là Jinbei mang cái ấm trà – Tanuki đến chùa. Vừa nhìn thấy, nhà sư đã rất hài lòng. Ông đặt ấm lên bếp lò hừng hực lửa để pha trà. Con Tanuki nhỏ không chịu được, đành hiện nguyên hình. Vị sư già bị một phen hú vía, vừa hoảng sợ vừa tức giận. Khi Jinbei đang lo lắng cho tanuki thì nó chạy về nước mắt ràn rụa ôm chầm lấy Jinbei với vết bỏng lớn trên lưng. Jinbei lấy thuốc trị thương cho con vật tội nghiệp thì nhà sư cũng vừa vào tới lộ rõ vẻ giận dữ đòi Jinbei trả cho nhà sư còn nhiều hơn số anh bán cái ấm. Tanuki nằm trên giường không ngớt lời xin lỗi nhưng Jinbei nói đừng lo vì anh có kế hoạch của mình. Nhờ sự chăm sóc tận tình của Jinbei, chẳng mấy chốc mà vết bỏng của Tanuki nay đã lành hẳn. Mong muốn nhanh chóng báo ơn, Tanuki vồn vã hỏi về kế hoạch của anh. Jinbei đáp: “Em thấy sao nếu chúng ta cùng biểu diễn trên phố. Ta sẽ đánh trống thổi kèn, em thì nhảy múa trên dây, thỉnh thoảng lại biến thành thứ nọ thứ kia, chắc chắn sẽ thu hút rất nhiều người.” Chẳng cần suy nghĩ, Tanuki đồng ý ngay, nhưng nó nói: Để thành thạo biến hình, em cần phải luyện tập trước. Sau đó, cả hai đều luyện tập rất chăm chỉ. Một thời gian ngắn</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	sau, Jinbei cùng Tanuki nổi tiếng khắp nơi. Họ thu hút đám đông bất cứ đâu họ đến. Tanuki không những đền ơn được cho ân nhân, nó còn có được cuộc sống hạnh phúc mãi mãi về sau cùng chàng trai tốt bụng.
6	<p>Cái ấm trong chùa Morinji</p> <p>Chùa Morinji được tạo nên năm 1426 bởi người thầy tu Dairin Shōtsū. Khi ông ấy hành hương qua các quốc gia khác nhau, ông làm quen với một nhà sư khác tên Shukaku và cả hai cùng nhau tiếp tục chuyến hành hương. Sau khi chùa Morinji được xây dựng, Shukaku làm sư trụ trì ở đó nhiều năm liền. Vào năm 1570, thầy tu từ khắp đất nước tới Morinji để họp. Khi tới lúc dâng trà, những người thầy tu nhận ra rằng họ không có đủ ấm trà để phục vụ cho một cuộc gặp mặt lớn như vậy. Shukaku, vẫn ở trong chùa 144 năm sau khi được mời tới, chúng tôi ấm trà yêu thích của mình ra cho các thầy tu khác. Chiếc ấm trà này là một chiếc ấm trà kì diệu, không quan trọng bao nhiêu lần nhúng muối vào trong bình, nó luôn tràn đầy nước nóng đủ để làm trà. Và nó vẫn nóng như vậy sau khi đun nhiều ngày. Chiếc ấm được đặt tên “bunbuku chagama” – chagama là từ chỉ ấm trà, còn “bunbuku” mang nghĩa “ban phát vận may.” Cái tên cũng mang ý nghĩa đặc biệt, vì trong tiếng Nhật tiếng của nước sôi là “bukubuku” nghe rất giống “bunbuku”. Nhờ vào chiếc ấm trà kì diệu của Shukaku, cuộc gặp mặt là một sự thành công lớn. Bunbuku chagama tiếp tục được sử dụng cùng với sự phụng sự của Shukaku ở Morinji nhiều năm tiếp theo. Theo ghi chép của chùa Morinji, vào ngày 28 tháng 8 năm 1587, một thầy bước vào căn phòng mà Shukaku đang ngủ trưa, người thầy tu ấy để ý thấy Shukaku có một chiếc đuôi Tanuki. Và bởi thế, bí mật lớn nhất của Shukaku đã bị phát hiện: Shukaku không phải là một người thầy tu, mà là một con Tanuki giả trang. Nó đã sống giữa loài người mấy ngàn năm và khi đang chu du khắp Ấn Độ, Trung Quốc, nó đã gặp và làm bạn với Dairin Shōtsū, đến chùa Morinji và dùng phép thuật để giúp ích cho chùa. Sau khi bí mật bị lộ, Shukaku quyết định rời khỏi Morinji. Để tỏ sự biết ơn với những thứ Shukaku đã làm, những người thầy tu xây dựng một đền thờ Shukaku, nơi nó được thờ như vị thần địa phương. Còn ấm Bunbuku chagama mà Shukaku để lại thì được trưng bày ở đền thờ tại chùa Morinji.</p>
7	Cái mũ rơm (Những chiếc nón lá tặng cho Jizo)

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>Ngày xưa ngày xưa, vào khoảng cuối năm sắp đến Tết, có một ông lão già bán mũ rơm nhưng hôm đó ông không bán được một chiếc mũ nào cả. Ông tình cờ nhìn thấy một số tượng Jizo (Địa tạng bồ tát) bị tuyết rơi phủ kín đầu. Ông đã phủi tuyết và đội những chiếc mũ bên rơm lên đầu các tượng jizo. Mặc dù ông về nhà tay trắng nhưng vợ ông vẫn vui vẻ và bảo ông đã làm được một điều tốt. Đúng là như vậy, vào ngày hôm sau, đôi vợ chồng già đã tìm thấy thức ăn, tiền và quần áo ở ngay cửa nhà mình.</p>
8	<p>Câu chuyện về yêu nữ tuyết</p> <p>Truyện kể rằng, Yuki – Onna là một cô gái rất xinh đẹp, cô đã gặp và cưới một người đàn ông vào một đêm bão tuyết. Họ rất yêu thương nhau và sống một cuộc sống hạnh phúc. Nhưng khi mùa xuân tới, thời tiết ấm dần lên và Yuki – Onna ngày càng héo hon. Đến một ngày, khi chồng gọi thì không còn nghe thấy tiếng nàng trả lời. Không thấy nàng đâu người chồng đã rong ruổi đi tìm nàng khắp nơi và cuối cùng phát hiện ra bộ kimono nàng thường mặc được để lại bên một hồ. Yuki Onna được truyền là linh hồn của một cô gái chết cồng trong tuyết. Yuki Onna xuất hiện vào những đêm có tuyết trong hình ảnh một cô gái xinh đẹp với mái tóc đen dài và đôi môi đỏ với một vẻ đẹp rất huyền bí. Yuki Onna như một bóng ma, làn da trong suốt hoà cùng với màu tuyết. Nàng thường mặc một bộ kimono màu trắng. Nàng dù xinh đẹp tuyệt trần, nhưng đôi mắt của nàng luôn chứa sự u buồn và cô độc. Đôi mắt ấy có thể gieo rắc sự kinh hoàng và chết chóc. Yuki Onna thường xuất hiện và khiến du khách bị mắc kẹt trong cơn bão, sử dụng hơi thở băng giá của mình khiến họ chết lạnh. Nhưng một vài truyền thuyết khác lại cho rằng Yuki Onna chỉ khiến họ lạc đường, để họ chết do không tìm được đường về mà thôi.</p>
9	<p>Câu chuyện của chàng thợ săn Tatsuko</p> <p>Có một người thợ săn giỏi trên núi. Một ngày nọ, anh ta đi săn một mình, nhưng hôm đó anh ta không tìm thấy một con thỏ con nào, chứ đừng nói đến một con thú lớn, và anh ta đã mệt mỏi và đi xuống núi. Sau đó, một đôi vịt đang bơi lội thoải mái trong một cái ao nhỏ ở ngoại ô làng. Vì không có con mồi, thợ săn đã bắn một con vịt đực. Người thợ săn chỉ mang về con đực và đặt nó trong một cái nôi. Đêm đó, người thợ săn có một giấc mơ bí ẩn. Một người phụ nữ xinh đẹp xuất hiện bên giường bệnh và nói: "Tại sao anh lại giết chồng tôi? Tôi</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	và chồng tôi đã sống yên bình trong một cái ao yên tĩnh mà không làm phiền ai. Sau đó, cô gái rất đau buồn và khóc. "Tôi không muốn sống nếu chồng tôi bị giết. Sáng mai anh ra cái ao ở ngoại ô. Tôi buồn biết bao. Hãy chỉ cho tôi biết tôi sẽ phải làm gì khi mất chồng." Khi phụ nữ nói vậy rồi biến mất. Sáng hôm sau, người thợ săn xuống ao vì bị một thể lực bí ẩn nào đó lôi kéo. Giữa cái ao mờ mịt sương sớm có một kiếm nữ, nàng sẽ không chạy trốn. Con vịt cái bắt ngờ thò mỏ vào người. Anh ta đánh liên tục và con vịt chết trước mặt thợ săn. Sau đó, người thợ săn không bao giờ dùng súng đi săn nữa.
10	Cây anh đào của đền Ankokuji Một ngày nọ, một người trồng cây đến ngôi đền này và cho chúng tôi xem một cây anh đào quý hiếm. Anh ta đã bán nó cho một nhà sư thích cây anh đào với giá gấp năm lần giá gốc. Khi anh ta cố gắng giao những cây anh đào, rễ bắt đầu mọc ra từ những cây anh đào và quấn quanh chân người trồng. Vì lòng tham, người làm vườn đã lừa gạt, bắt kính với nhà sư, sự trừng phạt đã xảy ra ngay lập tức. Sau đó, người làm vườn đã hối hận, chuộc lỗi bằng cách tặng không cây anh đào cho đền Ankokuji để cầu xin sự khoan dung, tha thứ. Khi người trồng cây nói rằng anh ta không cần tiền, rễ của cây đã bật ra. Đó là lí do tại sao những cây anh đào được trồng ở Ankokuji và tạo ra những bông hoa anh đào tuyệt đẹp.
11	Chàng câu cá Ichiemon Có một người đánh cá tên là Ichiuemon ở một nơi tên là Ohama ở Hakata. Ichiuemon là một người nghiện rượu lớn và uống rượu trên thuyền. Một ngày mùa hè, Ichiuemon đi câu cá vào ban đêm và chờ đợi con cá trong khi uống rượu sake. Tuy nhiên, không hiểu sao cả đêm đó Ichiuemon không bắt được con cá nào. Nhưng Ichiuemon không quan tâm đến điều đó, và khi uống nhiều hơn, Ichiuemon cảm thấy tốt hơn và ngủ quên trên thuyền. Một con quỷ Kappa với lấy một chai rượu. Kappa yêu cầu có một đồ nhắm, nhưng vì sợ Ichiuemon tức giận, Kappa quay trở lại biển. Còn anh chàng Ichiuemon lại tiếp tục uống rượu, say xỉn và ngủ thiếp đi. Vào lúc bình minh, khi Ichiuemon thức dậy, Kappa đang ngủ với một chai rượu rỗng. Anh đòi Kappa mua một ít rượu sake và trả lại anh, nhưng Kappa chỉ xin lỗi, "Tôi không thể đứng nhìn anh uống thoải mái, và tôi cũng muốn uống sake." Mọi người đều có cảm giác thích uống rượu giống

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	nhau, và chàng đánh cá Ichiuemon không thấy tức giận nữa, anh cầu xin Kappa tha thứ cho anh ta và nói: "Hãy ném cá vào thuyền mỗi khi chúng ta đi câu cá." Sau đó, khi Ichiemon đi câu cá, bất kể thời tiết thuận lợi hay mưa bão, nhờ Kappa để câu được rất nhiều cá. Và mỗi lần đi câu cá, Ichiemon tặng rượu sake cho Kappa.
12	<p>Chim sẻ đền ơn trả oán (Chim sẻ bị cắt lưỡi)</p> <p>Có một ông già và một bà già. Người ông hiền lành có con chim sẻ. Một ngày nọ, con chim sẻ ăn bánh gạo mà bà cụ làm. Bà cụ tức giận dùng kéo cắt lưỡi con chim sẻ. Con chim sẻ bỏ chạy vào bụi rậm, kêu gào. Chẳng mấy chốc ông già đi làm về, nhưng ông không thấy con chim sẻ đâu. Ông già đi tìm con chim sẻ. Sau đó, từ bóng tre, ông nghe thấy tiếng chim sẻ kêu. Nhiều con chim sẻ xuất hiện từ trong bụi tre. Một trong số đó là con chim sẻ bị cắt lưỡi. Chim sẻ đưa ông lão đến nhà chim sẻ. Và mọi người đã nhảy múa và phục vụ rất nhiều món ngon trong bữa tiệc. Ông lão vui mừng khôn xiết. Khi ông lão cố gắng cảm ơn và đi về nhà, bầy chim sẻ mang một hộp lớn và một hộp nhỏ. "Ông hãy lấy cái hộp mình thích làm kỷ niệm." Những con chim sẻ nói. Ông cụ không thể mang theo một chiếc hộp lớn, vì vậy ông chỉ nhận một chiếc hộp nhỏ làm kỷ niệm, ông đã đeo nó trên lưng và đi về nhà. Sau đó, khi ông về nhà và mở hộp quà lưu niệm của con chim sẻ, ông thấy có rất nhiều báu vật đẹp như châu báu và san hô lớn nhỏ. Nhìn thấy những món quà lưu niệm của chim sẻ, bà lão không khỏi ghen tị. Bà cũng tìm đến nhà chim sẻ. Sau đó, khi bà vào nhà của con chim sẻ, bà già nhận ngay một chiếc hộp lớn và vội vã về nhà. Trên đường về nhà, bà cụ đang hồi hã xem có gì trong hộp. Bà cụ hạ chiếc hộp bên đường và cố gắng mở nó ra. Có rất nhiều ong, rắn và những con ma có khuôn mặt đáng sợ trong hộp.</p>
13	<p>Chú bé trái đào Momotaro</p> <p>Đây là câu chuyện cổ tích kể về một anh hùng nhỏ tuổi tên là Momotaro. Momotaro sinh ra từ bên trong một quả đào to khổng lồ. Khi quả đào đang trôi trên sông thì được một bà cụ vớt lên, bà cụ mang quả đào về nhà, bà cụ định sẽ ăn cùng ông. Nhưng kì lạ thay, khi bà bỏ quả đào thì thấy một cậu bé nằm trong đó. Ông bà đã lớn tuổi nhưng chưa có con nên vô cùng ngạc nhiên và hạnh phúc khi nhìn thấy cậu bé. Cậu bé nói với ông bà rằng nó là món quà của</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>ông Trời tặng hai ông bà. Ông bà đặt tên cậu là Momotaro. Lớn lên, Momotarō đi chiến đấu chống lại bọn cướp bóc ở nơi xa xôi. Trên đường đi, Momotarō kết bạn với một chú chó, một con khỉ và một con gà lôi, chúng biết nói tiếng người đồng ý giúp cậu tiêu diệt kẻ xấu. Khi đến được hòn đảo nơi bọn quỷ sống, Momotaro và những người bạn của mình đã đánh cho bọn chúng một trận tơi bời. Momotarō và những người bạn của cậu trở về nhà với chiến lợi phẩm từ hang ổ của quỷ và bắt sống được chúa quỷ. Từ đó, Momotaro và gia đình cậu bé sống hạnh phúc mãi mãi về sau.</p>
14	<p>Chuột già bánh gạo</p> <p>Cách đây rất lâu, có một ông già thả đậu vào lỗ chuột trong vườn. Như một lời cảm ơn, ông ta được mời đến già bánh gạo, và nhận được một kho báu làm quà tặng trên đường về nhà. Bà già hàng xóm biết điều đó khiến ông già trở nên giàu có nên cô ấy bắt chước theo. Khi nghe những con chuột hát, "Tôi không muốn nghe giọng nói của con mèo", vì vậy bà lão đã bắt chước tiếng kêu của con mèo để giữ kho báu cho riêng mình. Và thế là bà lão bị cái cuốc mọi người dùng để đào khi đi tìm ông lão bị lọt hố chuột, mắc vào trán của bà làm cho bà bị thương và trán bê bết máu.</p>
15	<p>Cô gái Chậu Hoa</p> <p>Truyện kể về một cô gái đã luôn phải đội chậu hoa trên đầu. Hai vợ chồng nhà nọ rất giàu, họ có một cô con gái rất xinh. Nhưng khi con gái vừa tròn 13 tuổi thì mẹ cô đã bị bệnh nặng. Mẹ cô đã đội chậu hoa cho con gái, sau đó mẹ qua đời. Một thời gian sau, bố lấy vợ hai, người mẹ kế với trái tim lạnh lùng, tàn nhẫn đã đuổi cô gái Chậu Hoa tội nghiệp ra khỏi nhà, đẩy cô vào cuộc sống lang thang, khốn khổ và luôn bị bắt nạt, chế giễu. Trong vài năm sau đó, cô ấy đã sống một mình cô đơn khốn khổ. Cuối cùng sau những đớn đau, tủi cực. Cuối cùng, một ngày kia, chiếc chậu hoa trên đầu cũng rơi xuống với đầy vàng bạc châu báu bên trong. Chậu Hoa trở nên vô cùng xinh đẹp đã tìm được hạnh phúc bên người chồng giàu có và hết mực thương yêu cô.</p>
16	<p>Cô gái tuyết</p> <p>Hai cha con lên núi tuyết. người Nhật ở trong một túp lều trên núi vì tuyết rơi nhiều quá. Sau đó, một người phụ nữ xuất hiện và hà hơi vào anh ta. Bố bị</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	đóng băng. Người phụ nữ nói với con trai "Đừng nói gì với ai." Con trai đã khôn lớn và anh may mắn có một người vợ xinh đẹp và những đứa con ngoan ngoãn. Vào một ngày tuyết rơi, người đàn ông kể cho vợ nghe về một câu chuyện đã xảy ra. Sau đó, người vợ nói: " Lẽ ra, tôi phải lấy mạng anh, nhưng tôi cảm thấy tội nghiệp cho đứa trẻ", và người vợ biến mất trong tuyết.
17	<p>Con cáo trắng Hachisuke (Người đàn ông lấy vợ cáo)</p> <p>Có một gia đình ba người ở trên núi. Cáo bị lũ trẻ đánh khi trên đường khi người bố đang vào làng mua dầu. Bố nhìn thấy và đã giúp con cáo. Sau đó, khi người bố mua dầu và về nhà, khu vực này bỗng tối sầm lại và một đám cưới lộng lẫy xuất hiện. Bố đã đến dự đám cưới vì được mời và quyết định ở lại nhà cô dâu vào đêm đó. Cô dâu chuẩn bị giường đã nhắc nhở ông: “Đừng bao giờ nhìn vào bên trong chiếc hộp này”. Tuy nhiên, khi người bố thực sự tò mò về chiếc hộp, bí mật mở chiếc hộp ra, có một chiếc gương bên trong và khuôn mặt của con cáo được phản chiếu ở đó. Bố ngủ thiếp đi lúc nào không biết, nhưng sáng hôm sau tỉnh dậy thì thấy mình có mặt mũi cáo. Thế này thì không về được nên người bố ở rě. Cô dâu rất hài lòng và tiếp đãi mỗi ngày. Sau ba năm vui vẻ mỗi ngày, người bố bắt đầu lo lắng cho hai mẹ con ở nhà và anh đã bỏ nhà đi. Chia tay cô dâu khóc lóc rất nhiều, người bố về nhà, giấu mặt. Tuy nhiên, khuôn mặt của người cha trở về nhà không phải là một con hồ ly mà là một khuôn mặt người, và thực tế ngày tháng người bố ở với cáo không phải như ông nghĩ là ba năm thực ra chỉ có ba ngày.</p>
18	<p>Con cáo và ông lão (Sự trả ơn của con cáo)</p> <p>Cách đây rất lâu, có một ông già làm nghề mài dao. Vào một ngày mưa, một con cáo đi lang thang lạc vào túp lều. Ông lão quyết định để con cáo nghỉ ngơi cho đến khi tạnh mưa. Khi tạnh mưa, cáo trở về núi. Kể từ đó, con cáo hầu như ngày nào cũng về thăm ông lão. Ông già thỉnh thoảng ra ngoài thị trấn. Lúc đó, con cáo đang đợi anh trở về dưới những hàng thông bên đường. Ông lão mua một món quà nhà, nhưng trên đường về thì bị sốt vì mưa ướt và ngủ thiếp đi một lúc, Cáo lo lắng chăm sóc. Vài ngày sau, nhờ được chăm sóc, ông lão mới khỏe lại được. Người ông cảm ơn con cáo đã chăm sóc ông. Một ngày nọ, ông lão đi ra thị trấn. Ông lão đi ra ngoài thị trấn, yêu cầu cáo đợi dưới cây thông vì nó sẽ mua đồ chiên. Đến chiều tối, khi ông lão trở về, một con cáo con và một con</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	cáo mẹ đang đợi ông trở về dưới gốc thông. Ngay sau khi cáo mẹ nhìn thấy ông, nó đã đặt chiếc hộp mà nó có trong miệng xuống. Không hiểu vì sao, cáo nhìn chăm chăm vào người ông bằng ánh mắt cô đơn rồi cùng cáo mẹ trở về núi. Người ông cũng tiễn cha con Cáo mà lòng thấy cô đơn. Đó là một bữa tiệc cưới với rất nhiều cá mòi, cá mòi, và cơm hộp. Sau này già mới biết, có một đám cưới lớn ở một làng cách đèo chừng một km, nhưng không có đủ thức ăn để đãi khách.
19	<p>Con gái tiên hoàng (Nàng công chúa Tamatsu)</p> <p>Vào thời điểm đó, có một công chúa tên là công chúa Tamatsu ở kinh đô Nara. Công chúa Tamatsu có một vết bầm đen khắp khuôn mặt ở độ tuổi của cô ấy, điều này khiến cô ấy không thể kết hôn. Một vị thần xuất hiện trong giấc mơ và nói: "Có một chàng trai trẻ tên là Sumiyaki Kogoro. Nếu bạn kết hôn với người này, cuối cùng bạn sẽ trở thành một cao thủ." Vào mùa xuân năm 16 tuổi, công chúa Tamatsu bí mật trốn khỏi thành phố, xuống Bungo và bắt đầu đi bộ từ cảng Usuki về phía Mie no Sato, nhưng khi cô đến Mie thì trời đã chạng vạng. Khi cô đang lúng túng vì không biết đường, một ông già xuất hiện và nói: "Tôi biết rõ về Kogoro, nhưng nhà tôi vẫn còn xa. Hãy ở nhà tôi tối nay". Ngày hôm sau, ông lão tỉnh dậy đã gửi công chúa Tamatsu đến ngôi nhà nghèo của Kogoro và ngay lập tức biến mất. Không có ai ở nhà, nhưng ngay sau đó một nam thanh niên mặt mũi đen nhem, chân tay quay lại. Công chúa Tamatsu xác nhận rằng cô ấy là Kogoro, và nói với cô ấy rằng cô ấy đã đến từ thủ đô để trở thành một cặp theo lệnh của Miwa Myojin. Kogoro từ chối, "Tôi không có gì để nuôi bạn, ngay cả khi bạn chỉ có một mình. Công chúa Tamatsu cho xem số vàng mà cô ấy mang từ thủ đô, nói rằng cô ấy sẽ không gặp khó khăn gì khi sống với nó, nhưng Kogoro không biết giá trị của vàng. Kogoro đi mua đồ ăn bằng vàng. Kogoro đã trở lại sau một thời gian, nhưng anh ấy về tay không. Nghe nói anh ném vàng trúng vịt. Công chúa Tamatsu vô cùng kinh ngạc và nói: "Nếu có thứ đó thì trên đời này có thể lấy được gì." Kogoro nói, "Nếu thứ như vậy là một kho báu, dưới lò than và dưới rìa rừng có rất nhiều. Công chúa Tamatsu đã rất ngạc nhiên, và khi họ đi xem vực thẳm, đó là một vực thẳm mà chắc chắn là vàng đang sôi sùng sục. Lúc đó, một con rùa vàng nổi lên từ đáy nước và biến mất khi cô kể về tương lai của hai vợ chồng. Ngay sau khi Công chúa Tamatsu</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	rửa mặt, vết bầm đen của cô ấy giảm đi và khuôn mặt của cô ấy trở nên sáng bừng. Kogoro cũng biến thành một chàng trai trẻ đẹp khi tắm rửa sạch sẽ cơ thể mình bằng cách này. Hai người trở nên xinh đẹp, họ đã nhặt được vàng và trở nên giàu có, xây 10.000 kho hàng tứ phía và được gọi là tù trưởng.
20	<p>Con chó trắng</p> <p>Ngày xưa ngày xưa, có một ông lão tốt bụng, ông đã bắt gặp một con chó trắng bị lạc và phá tung cánh đồng của người hàng xóm. Ông lão tốt bụng đã nhận nuôi chú chó. Một ngày, con chó ra hiệu cho ông lão đào một phần của khu vườn. Khi làm theo, ông tìm được rất nhiều vàng. Người hàng xóm xấu tính thấy thế liền mượn con chó và đào khu vườn của mình lên khi thấy chó sủa nhưng không tìm được gì cả. Trong cơn giận dữ, lão hàng xóm xấu tính đã giết chết con chó. Ông lão tốt bụng rất đau lòng trước cái chết của chú chó và đã đem tro của chú chó rắc vào một gốc cây chết, không ngờ sau đó, cây chết đó nở hoa anh đào rực rỡ.</p>
21	<p>Con ma của đền Kogenji</p> <p>Có một người đàn ông rất giàu lòng nhân ái. Ông luôn sẵn lòng giúp đỡ mọi người khi họ gặp khó khăn. Để trả ơn cho ông chủ của hàng bánh kẹo đã giúp đỡ mình, con ma của đền Kogenji đã giúp cho vùng đất ông sống không còn tình trạng thiếu nước vào mùa hè.</p>
22	<p>Cối xay đá muối</p> <p>Có 2 anh em nông dân. Người anh tham lam, sống đại gia, còn người em lương thiện nhưng nghèo khó. Cuối năm, em trai đến nhà anh trai để mượn gạo và tương, nhưng anh trai tham lam không cho em trai vay. Rồi một ông già cất tiếng gọi. Ông lão bảo em trai mình đi đến hang động phía trước và mang theo một vật thể chuyển động làm bằng đá. Như ông ấy đã kể, khi em trai vào hang tối gần miếu, có một cối xay đá, nên người em đã mang theo nó. Ông già biến</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>mất, nói: "Đó là một cối xay đá cho bạn bất cứ điều gì bạn muốn. Xoay nó sang phải để có được những gì bạn muốn, và xoay nó sang trái để dừng lại." em trai đã nghĩ là đang bị trêu chọc, em trai cầm cối đá về nhà và nói ngay: "gạo, ra đi."—Bằng cách này, em trai đã trở thành một trưởng lão giàu có, chia sẻ những gì thu được từ cối xay đá với những người nghèo khác. anh trai nghe em trai đã trở nên giàu có, anh ta quyết định lén lút đánh cắp cối xay đá rồi lên tàu vượt biển và trở thành triệu phú ở nước kia. Sau khi anh trai ăn bún mang từ nhà em trai, anh trai cần muối, nên anh trai quay ngay cối xay đá để lấy muối ra, nhưng anh trai không biết làm thế nào để ngăn chặn nó, nên con tàu chìm dưới sức nặng của muối. Người ta nói rằng cối xay đá vẫn tiếp tục sản xuất muối dưới đáy biển.</p>
23	<p>Công chúa Kaguya (ông lão đồn tre)</p> <p>Khi ông già đang hái tre trên núi, ông nhìn thấy một cây tre sáng vàng. Khi tới chặt tre, một cô bé đang ngồi bên trong. Người ông nói rằng đây chắc hẳn là một món quà của Chúa nên đã đưa cô về nhà và quyết định nuôi cô dưới cái tên Kaguya Hime. Kể từ ngày đó, khi ông lão lên núi hái tre, lúc nào cũng có một cây tre vàng. Có rất nhiều vàng trong đó và ông lão trở nên giàu có. Trong khoảng ba tháng, cô bé (công chúa Kaguya) lớn lên thành một cô gái xinh đẹp. Tin đồn lan rộng và tràn ngập đơn người mong kết hôn, nhưng Công chúa Kaguya cố gắng từ bỏ bằng cách đưa ra một mệnh lệnh vô lí. Cuối cùng, khi đêm thứ mười lăm đến gần, Công chúa Kaguya nói với ông rằng cô đến từ mặt trăng và cô sẽ được đón về mặt trăng vào đêm ngày 15 tháng 8. Ông già đã thuê nhiều samurai vào đêm mười lăm để bảo vệ công chúa Kaguya. Tuy nhiên, khi sứ giả của mặt trăng đến, các samurai hoàn toàn bị mắc kẹt. Công chúa Kaguya đưa cho ông lão một chiếc túi trường sinh bất lão, chào tạm biệt và cùng những người hầu của ông trở lại mặt trăng. Ông lão đặt thứ thuốc nhận được từ Công chúa Kaguya vào đồng lửa, nói: "Sống lâu mà không có con cũng chẳng có ý nghĩa gì".</p>
24	<p>Cộng rơm triệu phú (Điền chủ rơm)</p> <p>Một người đàn ông nghèo, anh cảm thấy mình là người không may mắn với bất kể việc gì anh đã làm. Ông thỉnh cầu Kannon cho anh ta may mắn. Sau đó Kannon xuất hiện và được bảo rằng hãy trân trọng những gì anh ấy có được lần</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>đầu tiên khi anh ấy rời đi về phía tây. Ngay sau khi người đàn ông rời bước, anh ta ngã xuống và nhặt được một cọng rom. Khi anh đi bộ về phía tây với nó, có một con chồn chuồn to đã bay theo, vì vậy anh đặt nó lên cọng rom và tiếp tục bước đi. Đang đi anh lại thấy một đứa bé đang khóc trên đường, vì vậy anh đã cho nó con chuồn chuồn trên cọng rom. Sau đó, mẹ cậu bé đưa cho anh một quả quýt để cảm ơn. Khi anh đang nghỉ ngơi dưới gốc cây và cố gắng ăn quýt, một bà lão đang đau khổ vì khát nước và muốn uống nước. Anh liền đưa cho bà ấy quả quýt của mình. Thay vào đó, bà lão liền cho anh một mảnh lụa tốt. Khi người đàn ông đang đi trong tâm trạng vui vẻ, anh ta được yêu cầu đổi con ngựa bị ngã lấy hành lý của mình, và thế là con ngựa sắp chết được thuộc về anh. Người đàn ông hiền lành chăm ngựa, chẳng bao lâu, ngựa bình phục, ngựa nói với anh. Nếu anh dắt ngựa của anh đến cung điện, người chủ lâu đài sẽ thích con ngựa sẽ mua nó với giá một nghìn đồng vàng. Người đàn ông ngạc nhiên vì số tiền lớn quá mà ngất xỉu, và anh đã được cô con gái lớn của ông chủ lâu đài chăm sóc. Nhưng đây chính là người con gái đã cho anh quả quýt trước đây. Người chủ lâu đài đã yêu cầu người đàn ông kết hôn với con gái mình, và người đàn ông đã thay đổi từ người có một cọng rom thành một người giàu trong xóm.</p>
25	<p>Cuộc hôn nhân cáo</p> <p>Có một người đàn ông đi xuống một con đường núi, trời bắt đầu đổ mưa mặc dù trời nắng. Sau đó một cô gái xinh đẹp xuất hiện và mỉm cười với người đàn ông. Khi cô gái cài một cành cây lên tóc, nó đã biến thành một vật trang trí tóc tuyệt đẹp. Ngoài ra, khi cô gái đi vòng quanh cái cây, nó biến thành một chiếc váy cô dâu xinh đẹp. Sau đó, những người bạn mặt cáo tụ tập xung quanh cô gái và xếp thành hàng. Người đàn ông vui mừng khi thấy đám cưới, vì vậy anh ta đi theo đoàn rước và tìm vào nhà ở nơi tổ chức đám cưới. Đó là một đám cưới hoành tráng không khác gì con người. Một lúc sau, người đàn ông hút một điếu thuốc, cảnh vật trong nháy mắt thay đổi. Lúc đó, người đàn ông biết cô gái là một con cáo, nhưng anh ta vẫn chấp nhận bị con cáo lừa.</p>
26	<p>Diệt trừ quỷ dữ</p> <p>Ngày xưa có một chàng trai sống trong ngôi làng nọ. Bỗng dưng chàng thấy không có ai đến thăm ngôi làng của mình nữa, chàng trai quyết định lên đường</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>diệt trừ yêu quái. Chàng trai gặp một ông lão cản đường. Sau đó ông cho chàng cơ hội lấy một trong 3 cô con gái. Chàng trai chọn cô con gái út. Buổi tối, ông đưa cho chàng trai chiếc chăn có hình ngôi sao màu trắng và đưa cho cô con gái chiếc chăn có hình ngôi sao màu đỏ. Nhưng anh chàng đã đổi chăn cho cô gái. Buổi tối ông lão biến thành con quỷ và đâm chết người đắp chăn trắng. Chàng trai chạy thoát, nhưng con quỷ biết đã đi nhầm con gái nên tức tối đuổi theo. Chàng trai băng qua cây sasaki chạy thoát còn con quỷ vấp vào cây Sasaki và rơi xuống vực thẳm.</p>
27	<p>Duyên phú quý</p> <p>Ngày xưa có một chàng trai không bao giờ làm trái ý người khác. Một ngày cuối năm, người vợ nói với chàng hãy làm cho em hai đôi giày cỏ thật tốt để đi mãi không rách. Người chồng thắc mắc nhưng vẫn làm cho vợ. Sau đó người vợ bảo chồng đi ra đồng quốc đất với mình. Họ đào được một cái hộp và người vợ bảo người chồng đây là món quà của em từ khi 15 tuổi và anh không được mở ra. Chàng trai nghe lời vợ và mang chiếc hộp nặng trĩu về nhà. Có một con quỷ cứ đi theo chàng nhưng chàng trai vẫn giữ cái hộp và nghe lời vợ mang về nhà. Sáng hôm sau mừng một tết, người vợ bảo anh mở hộp ra và anh mở ra thì thấy đầy một núi vàng bạc châu báu trước cửa nhà mình. Người vợ nói với chồng đã làm vợ của sáu người nhưng do họ không nghe lời và làm giày cho nàng nên duyên bị chia cắt và không được hưởng hưởng phú quý. Và chỉ có anh hết mực nghe lời nên đã được sống cuộc sống giàu có bên người vợ của mình.</p>
28	<p>Kintaro</p> <p>Trong truyện Kintaro, Kintaro được mô tả như sau: “Ngay khi còn ẵm ngửa, nó đã khỏe không thể tưởng tượng được. Khi đứa bé biết bò, nó đã thật sự có sức khỏe của một người đàn ông trưởng thành”. Cậu bé Kintaro thường chơi và đua tài với các bạn bè thú rừng, “thỉnh thoảng chúng đấu vật, nhưng tất nhiên là Kitaro luôn luôn chiến thắng”. “Khi mùa đông đến, tất cả các con vật đều chui vào hang và run cầm cập. Nhưng thời tiết băng giá dường như không ảnh hưởng tới thân thể Kintaro. Chú có thể chạy băng qua rừng hoặc té nước thỏa thích và vui vẻ ở sông. Trong những cơn bão tuyết mùa đông, chú có thể đứng ngoài trời cả đêm để giữ cho cái nhà của mẹ chú khỏi bay đi”. Và chỉ bằng sức</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>mình, cậu bé Kintaro đã nhổ một cây cổ thụ bắc ngang qua hẻm núi tạo thành một cái cầu hoàn hảo. Gặp gấu khổng lồ, hung dữ, Kintaro đã dũng cảm giao chiến và “với sức mạnh kì lạ, nó nâng con vật khổng lồ lên quá đầu. Con gấu cào chân một cách vô vọng ở trên không”. Hành động của Kintaro khiến cho các bác thợ săn và những người hái củi từ mấy dặm xung quanh trầm trồ, thán phục, trở về làng với câu chuyện không thể tin được mà họ vừa chứng kiến: “Một thằng nhóc mặc một chiếc áo đỏ thêu vàng, với chiếc rìu trên vai, đã giơ cao một con gấu khổng lồ lên khỏi mặt đất và bắt nó phải hàng phục”. Kintaro đã lớn lên “cao lớn và khỏe mạnh không ai sánh nổi. Khi chú trở thành một chàng trai thật sự, chú đã nổi danh vĩnh viễn, trở thành một Samurai dũng cảm và vô địch”.</p>
29	<p>Hai anh em</p> <p>Truyện <i>Hai anh em</i> là một truyện cổ tích điển hình đề cao giá trị của sự thông thái. Gia tài kếch xù của người cha cuối cùng không thuộc về người em mãi mê buôn bán kiếm lời, mà thuộc về người anh, vì người anh sau khi lang thang tới nhiều vùng miền khác nhau của đất nước, tiêu hết số tiền mà người cha đã đưa, anh đã tiếp xúc với nhiều người và học được nhiều điều hay trong thế giới này. Anh trở thành một người khác trước với nhiều hiểu biết phong phú, nhất là sự từng trải đã khiến cho anh có khả năng làm điều tốt và tránh khỏi những điều xấu. Anh đã chứng minh được cho người cha thấy kiến thức của anh là vô giá. Và người cha đã tin tưởng, ký thác toàn bộ sản nghiệp cho anh.</p>
30	<p>Hai ông già và cục bướu (Hai ông già và lũ quỷ)</p> <p>Có một ông già tốt bụng với một cái bướu to bên má phải. Ông lão lo lắng không biết bằng cách nào để ông có thể thoát khỏi cái bướu của mình. Vì vậy, ông đã cố gắng lấy đi tìm cách bỏ cái bướu ở ngôi chùa trên núi. Người ông hiền lành mời ông cụ xấu tính cũng đang bị bướu như mình đi cùng, nhưng ông cụ xấu tính từ chối. Khi ông già hiền lành đến một nơi đang tổ chức lễ hội, vì ông quá mệt mỏi và buồn ngủ nên đã ngủ thiếp đi. Khi tỉnh dậy, ông nghe thấy tiếng nhạc du dương từ bên ngoài. Khi ông già hiền lành nhìn ra, thì thấy lũ quỷ đang mở tiệc. Ông già cũng đi ra ngoài và bắt đầu khiêu vũ. Những con quỷ rất thích thú với điệu nhảy của ông. Tiệc tàn, lũ quỷ lấy cái bướu của ông lão để tạ ơn. Người ông thích thú cũng bày cách cho ông lão xấu tính. Ông già xấu tính</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	cũng đi chùa. Tuy nhiên, ông đã không chịu ở chùa và chờ đợi những con quỷ trong khi ngủ. Cuối cùng, một bữa tiệc của quỷ bắt đầu bên ngoài. Lũ quỷ nhìn thấy cái bươu của ông già xấu tính và bảo ông hãy nhảy nếu ông muốn chúng ta lấy nó. Ông già xấu tính nhảy ngay khi nghe được điều đó, nhưng ông không giỏi nhảy và lũ quỷ nổi giận. Chúng lập tức dán thêm một cái bươu của người ông hiền lành vào má đối diện của người ông xấu tính. Vậy là, ông già xấu tính có hai cái bươu lớn ở hai bên má.
31	<p>Issun Boushi, anh chàng Samurai tí hon</p> <p>Tên của chàng trai là Issun Boushi nghĩa là thầy tu tí hon. Mặc dù chú chỉ bé bằng ngón tay út nhưng lại là một chàng trai có nhiều hoài bão và dũng cảm, trái tim chàng luôn hướng về mục đích trở thành một samurai vĩ đại. Chàng xin đến học tập trong nhà một lãnh chúa Samurai nổi tiếng. Tiểu thư Haru và Boushi trở thành đôi bạn thân. Một ngày nọ, con quỷ đỏ khổng lồ đã bắt tiểu thư. Boushi đã tuyên chiến với con quỷ và bị bỏ vào mồ nấu sống. Nhưng ở trong bụng quỷ Boushi cầm thanh kiếm to bằng cái kim khâu của mình đâm tứ bề vào bụng quỷ. Con quỷ đau quá xin tha chết, hứa sẽ đối xử tốt với chàng và nó đã há miệng cho chàng nhảy ra rồi nó co cổ chạy thẳng. Con quỷ bỏ quên cái búa thần. Nhờ gõ búa thần mà Boushi cao lên như người bình thường và trở thành một chàng trai khỏe mạnh đẹp trai. Chàng kết hôn với tiểu thư Haru - con gái lãnh chúa và sống rất hạnh phúc, chàng còn đón cả bố mẹ lên kinh đô để phụng dưỡng. Câu chuyện nói lên nhiều điều: ca ngợi sức mạnh của những võ sĩ samurai; ước mơ trở thay đổi hình hài đẹp đẽ hơn; quỷ Nhật Bản cũng biết giữ lời hứa (mặc dù quỷ cũng có thể trở mặt bóp chết Boushi khi chàng nhảy ra khỏi miệng nó)</p>
32	<p>Miminashi Houichi (Houichi không tai)</p> <p>Ngày xưa ngày xưa, có một nhà sư bị mù có tên là Houichi rất nổi tiếng với việc kể chuyện bằng cây đàn samishen truyền thống Nhật Bản. Một ngày nọ, nhà sư được mời kể chuyện một cách bí mật ở nghĩa trang. Vị trụ trì đã phát hiện ra có một con ma đã yêu cầu điều này và ông đã chép một bài kinh lên toàn bộ người của mình trừ đôi tai. Và con ma đã lấy đôi tai của Houichi đi. Đó là lý do tại sao sau này vị sư này có tên là Miminashi Houichi (Houichi không tai)</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
33	<p>Ngôi nhà rắn</p> <p>Ngày xưa, ở một làng nọ, có một chàng trai tên là Yahee. Một hôm anh vào rừng cắt cỏ thì nhìn thấy một con rắn. Anh đã đánh nó túi bụi. Sau đó, con rắn bò đi và anh trở về nhà. Anh cảm thấy rất mệt mỏi và không nói được gì. Vợ anh thấy vậy liền bảo anh đi tắm suối nước nóng cho đỡ mệt. Anh nghe lời vợ và đi ra suối nước nóng tắm. Anh gặp một người đàn ông quần khăn kín người. Anh hỏi tại sao thì người đàn ông đó trả lời đã bị đánh hôm qua. Anh chợt cảm thấy rất lo sợ. Về đến nhà, anh nhìn đâu cũng thấy vẩy rắn, và vết chân rắn trong khi mọi người đều không nhìn thấy gì. Anh sợ hãi rồi dần dần yếu và chết đi. Mọi người thân trong nhà anh cũng lần lượt qua đời. Từ đó, mọi người gọi ngôi nhà của anh là ngôi nhà rắn.</p>
34	<p>Người đàn bà không ăn gì</p> <p>Người đàn ông đóng thùng mong muốn lấy được một người vợ không ăn gì chỉ chăm chỉ làm việc. Và rồi anh ta được một cô gái đến xin làm vợ và đáp ứng yêu cầu của chàng là không ăn gì, chỉ làm. Nhưng rồi anh ta phát hiện ra người vợ này chính là một mụ phù thủy hai mồm và đòi chia tay chấp nhận đền bù. Mụ ta đẩy chồng vào một cái thùng to và đội lên đầu đi về hang núi. Trên đường đi anh ta đã tìm cách thoát ra được và trốn sau bụi cây diên vĩ và cây ngải. Khi mụ tìm thấy nơi anh ẩn nấp thì bị những lá cây diên vĩ chọc mù mắt và lăn xuống vực chết. Từ đó vào ngày mùng 5 tháng 5 âm lịch, các chàng trai Nhật Bản thường giắt vài ba lá cây diên vĩ và cành ngải trên mái nhà và tắm nước của hai loại lá này để tránh gặp chuyện không hay như anh chàng đóng thùng kia. Câu chuyện đã phản ánh một loại quỷ đặc biệt chỉ có ở Nhật là quỷ hai mồm và phong tục trong ngày 5/5 âm lịch.</p>
35	<p>Nắm cơm trong hang chuột</p> <p>Một ông già và một bà già thân thiện sống trong một ngôi làng. Một ngày nọ, một ông già đang đốt một cành cây trên núi như thường lệ. Bữa trưa, ông mở gói cơm nắm do bà lão nắm cho ông ăn trưa. Bỗng nhiên, nắm cơm rơi xuống lỗ dưới gốc cây. Khi ông già nhìn thoáng qua cái lỗ, ông ta nghe thấy một giọng nói. Ông già cũng vô tình rơi xuống hố. Có rất nhiều chuột bạch trong lỗ, và như một lời cảm ơn của bầy chuột, chúng đã dâng một câu thần chú lớn và một câu thần chú nhỏ và để ông lão chọn. Ông lão chọn một câu thần chú nhỏ và</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	mang nó về nhà. Khi ông mở câu thần chú mang về nhà, ông nhìn thấy rất nhiều vàng bạc châu báu. Ông già sống ở nhà bên cạnh, nghe vậy cũng tham lam, liền đá nắm cơm rồi ném vào lỗ. Ông già tự chui đầu vào lỗ và hét lên để lấy câu thần chú. Ông cũng được bày chuột cho lựa chọn giữa câu thần chú lớn và câu thần chú nhỏ, nhưng ông lão nhà bên cạnh đã đe dọa bày chuột bằng cách bắt chước tiếng mèo kêu và cố gắng mang cả hai phép thuật về nhà. Tuy nhiên, con chuột đã cắn vào người ông nên ông lão tham lam phải đầu hàng và từ bỏ phép thuật. Từ đó, ông lão tham lam đã nhận được bài học và bớt xấu tính hơn.
36	<p>Núi kachi kachi</p> <p>Ngày xưa ngày xưa, có một đôi vợ chồng già bắt được một con lửng chó đang phá hoại đồng ruộng của họ nên đã bắt lấy nó và trói nó trong nhà. Trong lúc người chồng chưa về nhà, con lửng lừa người vợ thả nó ra và thế là nó giết chết người vợ. Ngày hôm sau, con lửng này gặp một con thỏ. Con thỏ lừa con lửng vác một đám củi khô trên lưng rồi châm lửa đốt làm con lửng bị bỏng nặng. Sau đó, thỏ lừa con lửng bôi thuốc mỡ khiến cho vết bỏng trở nên trầm trọng hơn. Và ở cuối cùng, con thỏ đã cho con lửng lên một con thuyền và sau đó gặp bão lớn nên nó đã bị chìm xuống biển. Sau khi thấy con lửng chó đã phải chịu đựng đủ đau đớn, con thỏ báo với ông lão về tất cả sự trả thù của mình. Cuối cùng, ông lão và con thỏ cùng cầu nguyện cho bà lão được yên nghỉ ở tại ngôi mộ của bà.</p>
37	<p>Những con Tanuki ở chùa Shojoji</p> <p>Ngày xưa, chùa Shojo-ji ở tỉnh Chiba không có ai làm trụ trì. Lí do là vào ban đêm, những chú Tanuki lại đến khuôn viên chùa và biến thành những con ma đáng sợ. Chúng quậy phá và đuổi đánh người trụ trì, sau đó con Tanuki cầm đầu sẽ đánh vào bụng nó tạo thành tiếng trống và những con Tanuki con hát và nhảy múa xung quanh tạo nên một buổi tiệc mừng chiến thắng. Một ngày nọ, có một nhà sư đến làm trụ trì tại chùa Shojo-ji. Ngay lập tức, các chú Tanuki lại biến thành ma và cố gắng đuổi người trụ trì mới này. Nhưng nhà sư tuyệt nhiên không hề sợ sệt với bất cứ con ma nào mà ngược lại, anh ta còn cảm thấy vô cùng thú vị và chơi đùa cùng chúng. Vì vậy, cả đàn Tanuki liền cùng nhau tập hợp lại và suy nghĩ cách giải quyết. “Được rồi, chúng ta hãy đánh trống bụng</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	cùng nhau đi! Khi đó, tên trụ trì nhất định sẽ bỏ chạy vì quá ồn ào thôi!”. Nói xong, bọn chúng bắt đầu chơi trống bưng. Sư trụ trì thấy vậy liền cười khoái chí và bắt đầu đánh trống bưng theo. Không thể chịu thua, con Tanuki đầu đàn dùng hết sức đánh vào bưng thật mạnh. Cú đánh quá mạnh đó đã khiến chú ta bị đau bưng. Sư trụ trì khi thấy vậy đã xoa thuốc lên bưng chú Tanuki và chăm sóc cho cậu. Nhờ sự chăm sóc ân cần của nhà sư trụ trì, chú Tanuki đầu đàn đã đỡ hơn nhiều. Kể từ đó, cả đàn Tanuki và sư trụ trì đã trở thành những người bạn rất thân. Họ chơi trống bưng với nhau mỗi đêm và cũng nhau trải qua khoảng thời gian vui vẻ. Shojo-ji là một ngôi chùa với những ngôi mộ và tượng của những chú Tanuki trong khuôn viên. Vào ngày thứ Bảy tuần thứ ba của tháng 10, Lễ hội Tanuki độc đáo và dễ thương sẽ được tổ chức. Đây là dịp để trẻ em địa phương vui chơi và nhảy múa như những chú Tanuki tinh nghịch này. Ngôi chùa này nằm trong một khu dân cư gần cảng Kisaradzu. Câu chuyện này đã là nguồn cảm hứng cho một bài đồng dao được trẻ em hát trong các lớp học âm nhạc ở trường tiểu học. Cũng chính nhờ bài đồng dao này mà câu chuyện được biết đến rộng rãi trên khắp nước Nhật.
38	<p>Ông lão hoa anh đào (ông lão làm hoa nở)</p> <p>Một cặp vợ chồng già thân thiện và một cặp vợ chồng già tham lam sống cạnh nhau. Một ngày nọ, một con chó nhỏ chạy trốn đến một ông già hiền lành. Ông già tham lam cho biết con chó đã tàn phá cánh đồng của ông. Ông già hiền từ xin lỗi ông già bên cạnh. Tôi quyết định giữ lại chú chó nhỏ với cái tên "Pochi". Được ông già và bà lão yêu chiều, Pochi ngày càng lớn. Một ngày nọ, Pochi sủa ở ngọn núi phía sau, "Đào ở đây!", Vì vậy khi ông lão đào ở đó, rất nhiều hình bầu dục rơi ra. Ông già tham lam nhà bên cũng nghe ngóng và ông cũng đào ở núi sau cùng Pochi, nhưng rắn và quái vật xuất hiện nên ông ta tức giận và giết Pochi. Ông già hiền lành buồn bã chôn xác Pochi ở ngọn núi phía sau và dựng một bia mộ nhỏ bằng gỗ ở đó. Rồi gỗ trên mộ ngày một lớn dần và trở thành một thân cây lộng lẫy. Cuối cùng, cây nói: “Hãy làm cối.” Vì vậy, khi tôi chặt cây vào cối và đặt một chiếc bánh gạo mochi lên trên, chiếc bánh gạo đã biến thành một hình bầu dục. Khi người ông tham lam bên cạnh bắt chước nó, mochi biến thành một chiếc bánh bao bùn, nổ tung và biến mất đen lại. Ông già tham lam tức giận đã đập vỡ cái cối rồi lấy lửa đốt. Ông lão hiền lành buồn rầu,</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>định lượm tro đem gieo ngoài ruộng nhưng gió thổi tro bay mất. Sau đó cây chết tóa bóng và hoa anh đào nở. Khi ông bà vui mừng rắc tro lên những cây chết khác, hoa anh đào nở rộ. Vị lãnh chúa nghe chuyện đã đến, vui mừng khi thấy ông lão nở hoa đào trên cây tàn, bèn ban thưởng cho ông rất nhiều. Ông lão tham lam nhà bên cạnh cũng xem đã bắt chước gieo tro vào cây chết, nhưng tro bám trên đầu chúa như cũ, và bị chúa giận bỏ vào ngục.</p>
39	<p>Sự đền ơn của con hạc (Tiên hạc đền ơn)</p> <p>Ngày xưa, có một đôi vợ chồng già sống với nhau. Trong một ngày đông tuyết phủ khắp nơi, ông cụ vào thị trấn để bán củi, ông đã nhìn thấy một con hạc sập vào bẫy của thợ săn. Thấy thương nó, ông quyết định gỡ bẫy thả nó ra. Trong đêm đó một cơn bão tuyết xảy ra, một cô gái xinh đẹp đến nhà ông bà lão. Theo lời của cô gái, ba mẹ cô qua đời, cô phải đi tìm những người thân chưa từng gặp trước đây nhưng không may lạc đường và xin ông bà cho cô nghỉ lại một đêm. Ông bà lão sẵn lòng mời cô vào. Ngày hôm sau tuyết vẫn không ngừng rơi và cô gái vẫn ở đó. Cô gái chăm lo cho ông bà chu đáo nên ông bà rất vui. Một ngày, cô gái muốn giã từ ông bà lão để đi gặp người thân nhưng ông bà xin cô gái ở lại và trở thành con gái ông bà. Cô gái chấp nhận. Một ngày, cô gái nhờ ông bà: "Con muốn may một bộ đồ hãy đi mua cho con sợi". Cô gái cũng dặn: "Xin đừng bao giờ nhìn vào căn phòng"; sau đó cô gái đóng cửa kín mít và ở đó cho đến ba ngày. Cô gái bước ra và nói "Ông bà hãy đem đi bán và mua thật nhiều sợi về". Bộ đồ khi đem đi bán được mọi người khen tấm tắc và bán với giá rất cao. Với những sợi mới cô gái đã may rất khéo léo khi bán giá càng ngày càng cao khiến cuộc sống ông bà sung túc hơn. Tuy nhiên, khi cô gái thu mình trong phòng để dệt tấm thứ ba khiến ông bà không khỏi tò mò làm sao cô gái có thể dệt được như vậy. Ông bà cố gắng giữ lời hứa nhưng không được bởi sự hiếu kì nên đã lén nhìn vào bên trong căn phòng thì ra cô gái chính là con hạc. Con hạc đã nhả hết lông của mình để làm trang phục và hiện thật đáng thương. Khi thấy ông bà vô cùng bất ngờ, con hạc nói là dự định ở luôn với ông bà nhưng giờ bị lộ nên không được và con hạc bay đi khiến ông bà luyến tiếc.</p>
40	<p>Sự tích chùa Ishiteji</p> <p>Truyện <i>Sự tích chùa Ishiteji</i> kể về sự độc ác và kiêu ngạo của viên quan Kono Emonsaburo đã làm rất nhiều việc vô cùng xấu xa, độc ác. Viên quan này đã</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>làm cho Đức Phật phần nộ trừng trị bằng một hình phạt khủng khiếp: 8 đứa con cả trai lẫn gái của ông ta lần lượt bị ốm rồi chết. Viên quan kiêu ngạo Kono Emonsaburo đã hồi tưởng lại tất cả những việc xấu xa, độc ác mà mình đã gây ra trong quá khứ, và tỏ ra ân hận. Ông đã chuộc lỗi bằng cách đem tất cả tiền bạc, của cải của mình chia cho mọi người, quyết tâm làm một cuộc hành hương đi tìm vị Phật sống kì lạ (người mà trước đây ông đã nhiều lần đối xử tàn tệ), để cầu xin sự khoan dung, tha thứ. Saburo Emon đã đến thăm đền Shikoku 20 lần để gặp Kobo Daishi và xin lỗi về tội lỗi của mình, nhưng anh không thể gặp Kobo Daishi. Cuối cùng, anh ta gục ngã ở giữa cuộc hành trình của mình, và Kobo Daishi xuất hiện khi anh ta sắp chết. Kobo Daishi nói rằng anh sẽ ban điều ước của mình cho Saburo Emon, người đã chuộc tội cho anh. Saburo Emon nói: "Xin hãy tái sinh thành một gia đình nổi tiếng." Tôi đã lấy nó. Saburo Emon chết khi Kobo Daishi nắm lấy một viên sỏi trên tay. Năm sau, một cậu bé được sinh ra trong gia đình Kono. Cậu bé đã nắm tay trái từ khi mới sinh ra và không mở nó ra. Khi tôi cầu nguyện ở chùa Anyo-ji, bàn tay của đứa trẻ mở ra và những viên sỏi từ bên trong chui ra. Những viên sỏi được khắc dòng chữ "Emon Saburo".</p>
41	<p>Tanabata</p> <p>Tanabata là câu chuyện kể về hai người yêu nhau, mặc dù cha của Orihime (nhân vật nữ trong chuyện tình) giận dữ và cấm hai người họ yêu nhau và ở bên nhau, nhưng Orihime đã cầu xin ông cho phép họ. Trải qua vô vàn khó khăn cản trở, họ cũng đến được với nhau nhưng hai người gặp lại vào ngày thứ 7 của tháng thứ 7.</p>
42	<p>Truyện cổ về cây long não</p> <p>Chàng thợ săn đã nghe lỏm được câu chuyện của các vị thần từ gốc cây long não và được biết sẽ có một đứa bé trai hôm nay sẽ được sinh ra trong ngôi làng và sẽ chết trong vòng 7 năm sau. Chàng vội vã trở về và biết đứa con đó chính là con của mình. Anh tự hứa sẽ chăm sóc con thật chu đáo vì con không sống được lâu. Bảy năm sau đến ngày hội của các trẻ em gái, chàng đã bảo vợ chuẩn bị 7 hộp thức ăn cho con trai và dặn hãy đi về phía bờ biển và chờ cha mẹ ở đó. Một con quỷ biển nhô lên định ăn thịt đứa bé nhưng thấy 7 hộp thức ăn ngon quá nên nó đã ăn no căng bụng. Sau đó nó nói: “Thức ăn ngon quá nên tao quên</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	mất việc ăn thịt mỳ. Nhưng bây giờ cái bụng của tao đã đầy ắp rồi. Thôi, tao tha cho mỳ vì mỳ đã mang cho tao thức ăn ngon lành này, tao sẽ gia hạn cho mỳ sống đến năm thứ 88”
43	Thần Cá Có một người đàn ông tên là Hachiemon vừa chăn bò vừa làm nghề đánh cá. Hachiemon đang dắt bò ra sông tắm rửa thì bất ngờ bị một con đại bàng mang chú đi. Hachibei mặc áo da bò để bắt một con đại bàng lớn, nhưng lại bị đại bàng bắt và kết cục là cặp chó và mèo tái sinh của chính mình. Để trở về nhà, anh đã cầu xin sự tha thứ từ Daisuke the Salmon và cười lên lưng Daisuke.
44	Thợ săn và yêu quái núi Người thợ săn đi săn trong núi. Người thợ săn gặp yêu quái núi, anh ta dùng súng đâm vào tai yêu quái núi và bắt nó uống đá nóng. Sau đó, để trả thù, yêu quái núi cải trang thành một con nhện và đi trả thù. Nhưng nó không thể đạt được mục đích của mình vì nó đã bị người thợ săn phóng hỏa.
45	Thuốc mỡ của quỷ nước Một quỷ nước kappa sống bên đầm lầy. Tuy nhiên, một ngày nọ, tôi vô tình bị gãy ngón tay. Bác sĩ đến lúc đó đã nhặt được ngón tay và đưa về nhà. Kappa gặp rắc rối và yêu cầu trả lại ngón tay của mình. Tuy nhiên, ngón tay không thể quay trở lại. Cuối cùng, Kappa đưa các điều khoản trao đổi đến bác sĩ. "Tôi không biết bơi nếu không có ngón tay. Nếu cô có thể trả lại, tôi sẽ nói cho cô biết bí mật về thuốc trị vết thương." Khi Kappa quay lại ngón tay, cô ấy đã rơi nước mắt và vui mừng. Vài ngày sau, Kappa xuất hiện và dạy cho bác sĩ bí mật về loại thuốc trị vết thương.
46	Chuyện con rắn Tà Dầm Có một con rắn trắng thành tinh biến hóa thành một cô gái đẹp để quyến rũ chàng trai Toyo và gây cho anh những hệ lụy nguy hiểm liên quan đến pháp luật. Nhưng rồi nó vẫn làm cho chàng mê muội và thậm chí còn kết hôn với nó. Sau khi được một cụ già phục dịch trong đền phát hiện ra cô vợ chàng là con rắn trá hình thì con yêu quái liền nhảy xuống thác biến mất. Gia đình lại tìm cách lấy vợ khác cho chàng, trong đêm tân hôn, chàng lại phát hiện người vợ mới cưới chính là con yêu lần trước. Nó là con rắn thành tinh có phép thuật cao

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	cường, nó đã giết cả một vị Hòa thượng là một pháp sư cao tay chuyên trừ yêu ma nhưng nó rất mê Tôyô. Cuối cùng nhờ cái khăn ủ hương nha phiến (mà nhà sư Houkai, một pháp sư cao tay đưa cho), Toyo đã chụp lên đầu cô vợ yêu quái cùng với lời cầu kinh niệm chú rành rọt của nhà sư nên cô vợ của chàng đã hiện nguyên hình là một con rắn trắng dài hơn ba bộ đã chết. Nhà sư lại tiếp tục niệm chú thì một con rắn nữa bò ra, ông chôn hai con rắn trong tu viện và ra lệnh cấm chúng xuất hiện trở lại. Ngày nay ở chùa Đojô ji Komatsubara vẫn còn “Nấm mồ của rắn” làm thành một địa chỉ tham quan cho khách du lịch.
47	<p>Truyện người vợ cá</p> <p>Ngày xưa có hai cha con nhà nọ sống bằng nghề đón củi. Ngày nọ sát tết, anh mang củi ra chợ mà không ai hỏi mua. Buồn bã, anh gánh củi về nhà. Trên đường về nhà, anh gặp một người bán cá. Người bán cá bảo anh đổi củi lấy đàn cá anh ta bắt được. Chàng trai đồng ý nhưng đàn cá cứ quẫy đạp trên lưng anh nên anh đã thả chúng xuống biển. Về nhà, người cha hỏi con không có gì nấu ăn à, người con buồn bã trả lời. Bỗng có một cô gái đứng trước cửa nhà xin làm vợ chàng trai. Người cha bảo phải có ba bao gạo vì nhà họ không có gì ăn. Ngay lập tức ba bao gạo xuất hiện. Lãnh chúa biết chuyện nổi máu tham, đòi vợ anh dệt vải và nộp 1000 bao gạo. Người vợ giúp anh nộp đủ cho lãnh chúa. Nhưng tham lam và muốn cướp vợ của chàng trai, lão cũng quân hầu đến tận nhà chàng trai để bắt vợ chàng. Người vợ liền vùng tay, ngay lập tức một con ma một mắt xuất hiện nuốt chửng cả lãnh chúa lẫn đám người hầu. Thì ra chính Long Vương đã cử cô gái lên để trả ơn chàng trai đã cứu đàn cá là các con của ông ở bãi biển hôm đó.</p>
48	<p>Urashimataro</p> <p>Urashima Taro bắt gặp những đứa trẻ đang trêu đùa một con rùa ở bãi biển. Taro nói, tôi sẽ mua con rùa, bảo vệ nó và thả nó về biển. Vài ngày sau, một con rùa xuất hiện, mang Taro trên lưng như một lời cảm ơn và đưa cậu đến Ryugu dưới nước. Tại Ryugu, Otohime chào đón Taro. Một lúc sau, khi Taro nói với anh rằng anh muốn về nhà, Otohime nói, "Đừng bao giờ mở nắp," và đưa cho anh một chiếc hộp bóng loáng. Khi Taro cười rùa và quay lại bãi biển ban đầu, không ai biết Taro. Khi Taro quên lời khuyên và mở hộp bóng, khói</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	trắng từ bên trong tỏa ra, và Taro biến thành một ông già tóc trắng.
49	<p>Vì sao nước biển lại mặn</p> <p>Có hai anh em nhà nọ, người anh giàu có sống trong một ngôi nhà lớn có của chìm, của nổi, tha hồ ăn chơi phè phỡn còn người em thì nghèo khó cùng vợ con sống trong một túp lều nhỏ. Tuy nghèo nhưng người em được mọi người quý mến vì tính hay thương người, còn người anh thì chẳng mấy ai ưa vì tính keo kiệt, tham lam và ích kỷ. Có lần, gia đình người em chẳng có gì để ăn, thương vợ, thương con, người em bấm bụng đánh liều đến cầu xin người anh giàu có giúp đỡ. Người anh ném cho em một cái bánh mốc meo. Mặc dù bị xỉ nhục nhưng người em vẫn không quên cảm ơn anh mình. Trên đường về nhà, bỗng người em gặp một cụ già phúc hậu. Cụ già bảo anh cách để có thể thoát nghèo và giúp những người nghèo khổ nữa. Nghe lời cụ già, người em đi thẳng tới gốc cây. Lũ quỷ đói đổi ngay chiếc nồi bằng đá lấy cái bánh mốc. Người em ôm chiếc nồi về nhà, về đến nhà thì trời cũng vừa nhá nhem tối. Người vợ và những đứa con tội nghiệp chạy ủa ra đón anh. Vì hy vọng là có cái gì để ăn nên khi thấy cái nồi bằng đá thì họ thở dài buồn bã. Nhưng khi anh đặt chiếc nồi giữa nhà, cầu xin nồi cho cả nhà một bữa ăn ngon thì một mâm cỗ đầy đủ sơn hào hải vị hiện ra, tỏa mùi thơm ngào ngạt. Nhìn vợ con ăn uống ngon lành, anh thấy lòng mình thật sung sướng. Ăn xong, anh xin thần cho anh một ngôi nhà đẹp, quần áo vàng bạc và đồ trang sức. Tức thì mọi thứ xuất hiện ngay. Tin về chiếc nồi đá diệu kì bay khắp nơi. Tin ấy đến tai cả những người buôn bán lớn ở vùng xa. Họ mang đủ thứ quý giá xin đổi lấy chiếc nồi đá nhưng người em không đổi. Thế rồi một hôm, có người buôn muối lấy cắp chiếc nồi đem lên thuyền chèo ra biển. Khi tới giữa biển, người ấy xin nồi cho mình muối. Tức thì chiếc nồi tuôn ra bao nhiêu là muối, muối tuôn mãi, tuôn mãi không ngừng. Chiếc thuyền đầy ắp muối bị đắm giữa biển sâu đem theo cả chiếc nồi đá xuống đáy biển. Thế là từ ngày đó, chiếc nồi cứ tiếp tục tuôn ra muối và muối lại hoà vào nước biển. Vì thế mà nước biển mặn cho đến tận bây giờ.</p>
50	<p>Vua của các loài chim</p> <p>Ngày xưa các loài chim trong rừng tụ tập nhau lại để tìm loài chim ưu tú nhất. Chim tiêu liêu nhìn thấy mặt trời đầu tiên nên đã đạt được danh hiệu này. Một số loài chim khác không phục và đưa ra thêm yêu cầu, loài chim nào giết được</p>

<i>Stt</i>	<i>Tên truyện /Nội dung câu chuyện</i>
	<p>gấu gian ác sau núi thì sẽ là chim ưu tú nhất. Thế là chúng cùng đi tìm gấu gian ác sau núi. Khi nghe tiếng gấu, các loài chim đều chùn bước, riêng chim tiêu liêu lấy hết sức bình sinh kêu lên. Tiếng chim âm vang sắc lạnh khiến gấu giật mình hoảng sợ và bỏ chạy. Không may, gấu ta bị vấp ngã và lăn xuống vực sâu. Thế là Chim tiêu liêu được trở thành vua của các loài chim.</p>

PHỤ LỤC 02 – BẢNG THỐNG KÊ ĐẶC ĐIỂM 50 TCKTK VIỆT NAM

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
1	Ai mua hành tôi	vợ chồng (chung thủy)	nghèo, vất vả	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	háo sắc	cày ruộng, củ hành	chim sẻ	lọ nước thần làm cho người trẻ đẹp, cây hành to lạ thường	vua	hai vợ chồng sống với nhau hạnh phúc	vua háo sắc nên bị trả giá
2	Bảy điều ước	anh em Cùng và Cốc (yêu thương nhau)	anh giàu, em nghèo	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng, hiếu thuận	tham lam	trắng, cuội	anh Cùng lên cung trắng và gặp Cuội	7 điều ước	x	người em dùng điều ước cuối cùng để cứu anh, 2 anh em sống hòa thuận	anh Cùng đã bị chết một lần
3	Bính và Đình	anh em Bính và Đình (yêu thương nhau)	anh giàu, em nghèo	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng, hiếu thuận	tham lam	cái gáo	ông lão hành khát	ông lão biến chậu máu thành vàng	quan	em Đình sống hạnh phúc suốt đời	anh Bính bị đánh vì tham lam

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
4	Bốn anh tài	4 người bạn (nỗ lực và đoàn kết)	nghèo, xấu xí	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng, có tài năng	KRR	x	x	mỗi người đều có tài năng và sức khỏe	vua	sung sướng suốt đời	KRR
5	Bốn cô gái muốn lấy chồng hoàng tử	vợ chồng (khát vọng muốn sống hạnh phúc)	con nhà phú ông	xinh đẹp, tự tin, có khát vọng	yêu tinh hiểm độc	con gà, vại gạo	vị thần, bọt	vại gạo cứ hết lại đầy. Cái gậy của yêu tinh, chén nước và vìm đựng mắt	vua	4 cô gái sống hạnh phúc trong cung vua với con trai	yêu tinh bị tiêu diệt
6	Bốn linh hồn đau khổ	hai người bạn Tam và Tứ (trung thực với bạn bè)	nghèo, đi bán trứng	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	phản bội, ăn trộm, bỏ bạn dưới giếng	trống, chùa, giếng	bốn linh hồn	đá thần	x	Tam sống giàu có, hạnh phúc	Anh Tứ ăn trộm hàng của bạn và bỏ rơi bạn nên bị Thần ác giết
7	Cây tre trăm đốt	chủ tớ (giữ lời hứa)	anh lực điền làm thuê, nghèo	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	tham lam, không giữ lời hứa	cây tre	ông bọt	câu thần chú	phú hộ	sống giàu có, hạnh phúc, được lấy con gái phú	Phú ông không giữ lời hứa đã

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu trưng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
										ông	nhận được bài học
8	Chàng đốn củi và con tinh	Kẻ giàu người nghèo, chủ tớ	Chàng trai nghèo làm thuê kiếm củi	khỏe mạnh chăm chỉ, hiền lành, tốt bụng	tham lam, gian dối, trộm cắp	Cái rìu, cái mâm, con ngựa	con yêu tinh	phép màu của báu vật yêu tinh cho chàng trai	vợ chồng chủ quán cơm; lão trọc phú	lấy được vợ như ý, cuộc sống no đủ hạnh phúc, đi khắp nơi làm điều thiện diệt cái ác	bị trừng phạt thích đáng phải chả lại báu vật đã lấy cắp, phải gả con gái cho chàng trai
9	Con gà trống biến thành ma ác	người giàu - học trò nghèo	học trò nghèo	nghèo, xin ăn, thông minh, gan dạ		đọc sách	ma gà	phép thuật của gà ma ác			
10	Của thiên giả địa	bạn bè	nghèo, cha mẹ mất sớm	chăm chỉ, tốt bụng	tráo trở, bạc nghĩa bạc tình, tham lam	đề cao nhân nghĩa	ông trời /vợ (nàng tiên)	phép màu của nàng tiên	quan trạng	trở thành quan thông thái, giàu có, vợ đẹp, nhà cửa đề huề	thành ra nghèo khó, tầm thường

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu trưng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
11	Dã Trạng	vợ chồng, vua tôi	thợ săn nghèo	chăm chỉ, thiện lành		ngọc quý	con rắn cho viên ngọc thần	phép màu của viên ngọc	vua		
12	Duyên nợ tái sinh	duyên tình thủy chung, son sắc	học trò nghèo	chung thủy với người yêu. hiếu nghĩa với cha mẹ	ích kỷ, tham lam			đầu thai, tái sinh	phú ông	lấy được người mình yêu, trở thành quan sang, cuộc đời hạnh phúc	
13	Đôi sam	Vợ chồng	Vợ chồng nghèo	thương nhau		tình nghĩa vợ chồng	vị thần tiên cho viên ngọc quý	phép màu của viên ngọc	x	chết vì quên lời dặn, trở thành sự tích cho đời	

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
14	hai anh em và cục vàng	hai anh em	nghèo, chỉ có 1 con thuyền nhỏ, tấm lưới	chăm chỉ, thiện lành, hiếu thuận	ăn chơi, lười biếng, ích kỷ, tham lam	con thuyền, tấm lưới	linh hồn người cha	trời cho cục vàng, vô tình vứt đi nhiều lần nhưng cuối cùng vẫn nhận được	x	có nhà cửa, vợ con giàu có, đề huề cuộc sống hạnh phúc	khánh kiệt, chết bên cục vàng
15	Hai cô gái và cục bấu	Hai cô gái có cục bấu cùng làng	gái quê	hiếu thảo, từ tế	khó tính, bất hiếu, kiêu nganh		lũ quỷ	lấy được cục bấu trên lưng	x		bị cho thêm cục bấu trên lưng, xấu hổ
16	Miếng trầu kì diệu	Đạo sĩ - học trò tâm thường	Đạo sĩ, ở trong hang không có gì	Hiếu đời, mong muốn dạy bảo người đời qui thiện tránh ác	thích quan quyền, háms giàu	miếng châu	Đạo sĩ	giấc mơ	quan		
17	Nàng tiên cóc	Vợ chồng	học trò nghèo, mồ côi	Cần cù, chăm chỉ			con cóc (vợ, nàng tiên)	từ cóc biến thành tiên làm nhiều việc giỏi giang	vua	lấy được vợ tiên xinh đẹp giỏi giang	

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
								khéo léo			
18	Nàng út	Cha mẹ, con, hoàng tử, đức vua	nhỏ bé như ngón tay, vô tội, cha mẹ bỏ đi	hiền lành, ngoan ngoãn, tài giỏi				lời cầu khẩn hóa thành hiện thực	vua	trở nên xinh đẹp như tiên lấy được hoàng tử	
19	Người anh xấu xa bị trừng phạt (hà rầm hà rạc)	anh em	nghèo	chăm chỉ, thật thà	tham lam, âm mưu chiếm đoạt		lũ khỉ	hầm vàng, hầm bạc	x	lấy vàng vừa đủ, mua sắm được nhà cửa ruộng vườn	
20	Người câu cá nghèo khổ	người tốt - người xấu - vật	nghèo	chăm chỉ, tốt bụng	tham lam, âm mưu chiếm đoạt		con rắn, con trai của Diêm Vương	cây đàn thần đẹp giặc và viên ngọc thần chữa bệnh	vua	được vật trả ơn cứu giúp thoát chết, lấy được công chúa	được tha nhưng bị sét (trời) đánh chết
21	Người cung trắng	Vợ - chồng - vật	nghèo	chăm chỉ, tốt bụng		cây đa trên	cây thuốc	cái tử hoàn sinh	x		

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
	(cuội)					cung trắng	thần				
22	Người cưới ma (gần giống duyên nợ tái sinh)	Vợ chồng	thầy đồ nghèo	chăm chi, chung thủy	chê nghèo, thích giàu có môn đăng hậu đối	chiếc gương	vợ ma	lấy vợ ma, sinh con	phú ông	có con giỏi giang, được gia đình vợ (ma) yêu quý như con	
23	Người đàn bà hóa thành con muỗi	vợ chồng	nghèo	chung tình	bạc tình		đức phật	ban phép cho người chồng giúp vợ sống lại	x	chết biến thành muỗi, hàng ngày đi tìm người hút máu	
24	Người đàn ông mua chó, mèo và rắn	người - vật (chó, mèo, rắn)	nghèo	thiện lành, hay giúp đỡ cứu mạng vật			rắn có viên ngọc phép màu	phép màu của viên ngọc	x	được chó, mèo rắn trả ơn có ngọc quý trở nên giàu có hạnh phúc	
25	Người học trò trung thực	người thần	học trò nghèo	học giỏi thật thà ngay thẳng	xét nét bắt lỗi		thần miếu	phép màu giúp người học trò đỗ	Vua, quan	được làm quan, được chọn làm phò mã	

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
								trạng			
26	Người thợ mộc Nam Hoa	người - Long vương	KRR	Chăm chỉ, tài giỏi	x	x	Long vương	Có thể gặp Long vương	x	Sống hạnh phúc nhưng cuối đời bị chết do không giữ bí mật	
27	Tham thì thâm (Nhân tham tài nhi tử, điều tham thực nhi vong)	em và vợ chồng người anh	nghèo, bố mẹ mất	hiền lành, chăm chỉ	tham lam, làm việc ác với em	cây lúa	đại bàng thần	đảo vàng ngọc châu báu	x	giàu có hạnh phúc	người chết vì tham của, chìm chết vì tham ăn
28	Những con quỷ chó	học trò - gia đình nọ - quỷ chó và lũ quỷ	học trò lạc đường	tài giỏi, trừ ma, diệt quỷ	hãm hại dân lành		người học trò	chế ngự được ma quỷ, ma quỷ phải xin tha dâng lên bảo bối	quan	trừ ma diệt quỷ đem lại bình yên cho nhân dân	bị chế ngự, bị khuất phục, đuổi đi xa để không hại

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu trưng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
											người
29	Những người chết trẻ	người - Diêm Vương	người thuộc dòng họ Liêu luôn bị chết trẻ	can trường, làm rõ nguyên nhân, đấu tranh dành sự sống			Diêm vương	Nói chuyện được với Diêm vương	x	đấu tranh được với Diêm Vương giúp cả họ mình khỏi bị chết trẻ	
30	Nợ duyên trong mộng	vợ chồng	học trò mồ côi	khí khái, chung tình, giỏi giang	x	x	Quốc mẫu, công chúa, triều đình cõi mộng	sự tồn tại của cõi mộng	Vua, quan	Được sống và có cuộc sống tươi đẹp trong cõi mộng	

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
31	Ông sư hóa thành bình vôi	nhà sư với nhà sư	mồ côi làm nghề trộm cắp	hướng thiện, giúp đỡ người khốn khổ (ăn xin)	làm việc ác hại người	bình vôi, chùa	Con hổ (đức phật)	tướng chết đau đớn mắt xác trong bụng hổ nhưng hóa ra lại được độ cho thành phật	x	trở thành chính quả	hóa thành bình vôi muôn kiếp bị người ăn châu mồi ruột
32	Phượng hoàng đậu cây khế	anh em	nghèo	hiền lành tốt bụng	tham lam	cây khế	chim phượng hoàng	chim trả ơn hoa bạc quả vàng	x	giàu có hạnh phúc	nghèo, xấu hổ
33	Quả bầu kì lạ	anh em	nghèo	hiền lành tốt bụng	tham lam	quả bầu	chim én	chim trả ơn bằng quả bầu chứa đầy của cải	x	giàu có, mọi người yêu quý	chết
34	Quan triều hay là chiếc áo tàng hình	những người dân nghèo	nghèo	tốt bụng			ông tiên	chiếc áo tàng hình thần kì	quan lại, nhà giàu	giúp đỡ được người nghèo, giúp vua đẹp đẹp giấc, được	

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
										làm phò mã	
35	Sao Hôm và sao Mai (Ả Chức chàng Ngưu)	vợ chồng	chồng nghèo, vợ tiên	lương thiện	x	cầu ô thước	phật bà	mối tình người tiên	x	mối tình đẹp nhưng không cùng giới nên gây nên cái chết và sự đau khổ cho cả hai	
36	Sọ Dừa	chủ tớ	nghèo, dị hình	thông minh, nhanh nhẹn, tốt bụng, có phép màu	phú ông tham lam, keo kiệt; chị cả ác nghiệt, chị hai chua ngoa	x	sọ dừa	phép thuật và sự thông minh của sọ dừa	phú ông	nên duyên vợ chồng giỏi giang đỗ đạt, gia đình sung túc hạnh phúc	xấu hổ bỏ đi biệt xứ, đi đâu không ai biết

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu trưng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
37	Sự tích cây nêu ngày tết	người - qui	cơ cực, nghèo đói	chăm chỉ tốt bụng	tham ác	Cây nêu	đức phật	trí thông minh và phép thuật của phật	x	sống bình yên, có được đất đai tăng ra sản xuất	bị đánh đuôi ra tận biển đông. Bị kiểm chế bằng cây nêu, lá rứa... không còn khả năng hại con người
38	Sự tích con khỉ	chủ tớ	nghèo	xấu người, tốt nết	tham ác		tiên ông	phép thuật của ông tiên biến cô gái trở nên xinh đẹp	vợ chồng nhà giàu	trở nên xinh đẹp và được thừa hưởng gia tài của vợ chồng giàu	biến thành khỉ đít đỏ chạy vào rừng sâu
39	Sự con thạch sùng	giàu, nghèo, vương quyền	x	x	nghèo tham làm giàu, giàu khoe	con thạch sùng	x	hóa thành con thạch sùng			trở về nghèo đói, biến thành

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu trưng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
					của hòm hình						con vật muôn kiếp kêu mắt hết của
40	Sự tích ông Táo	vợ chồng	nghèo	thương chồng	x	ba ông đầu rau	x	ba người biến thành 3 ông đầu rau	x	kết thúc chuyện tình ba người đau khổ biến thành 3 ông đầu rau	
41	Tại sao nước biển lại mặn	Hai anh em	nghèo	tốt bụng	tham lam		son thần	chiếc bình thần ước gì được nẩy	x	vợ chồng giàu có, giúp đỡ được mọi người	vợ chồng bị muối vùi chết vì ước có nhiều muối bán lấy tiền

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
42	Thạch Sanh	em kết nghĩa	nghèo	khỏe khoắn, tốt bụng	tham ác	nồi cơm thạch sanh	thủy thần	phép thuật của nồi cơm, cây đàn	vua	vượt qua mọi hiểm nguy, lấy được công chúa, giúp được dân, trở nên giàu có hạnh phúc, vua nhường ngôi cho	trời trừng phạt (sét đánh chết)
43	Thần cây đa và người nông dân	thần - người	nghèo	thẳng thắn, tốt bụng	xét nét bất lỗi, ác độc	cây đa	Thần cây đa	viên ngọc của thần cây đa và phép thuật của nó	x	cứu được mọi người đã bị thần đa hại, giúp được nhân dân, lập công với vua được vua ban chức quyền bổng lộc	

Stt	Truyện CTTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu trưng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
44	Từ Thức gặp tiên	tiên - người	quan huyện	thích cái đẹp, thích ngao du thiên hạ	x	x	Tiên nữ	Tiên giới	quan	trở về cõi trần kết thúc cuộc tình cõi tiên vài ngày, cõi trần bốn trăm năm không còn ai thân quen	
45	Tinh con chuột	yêu tinh - người	gia đình cơ bản	vợ ngoan hiền	gian dâm		Thần Phù đồng	đạo bùa	x	thoát khỏi nạn ách	bị trừ trừng phát (sét đánh) hóa thành chuột
46	Truyện bánh chưng, bánh giầy	vua con	mẹ mất sớm, không có người giúp đỡ	hiếu thuận	x	bánh chưng bánh dầy, trời tròn đất vuông	Thần	Thần nhân báo mộng	vua	được vua ban thưởng	

Stt	Truyện CTKVN	Quan hệ được đề cao trong truyện	Hoàn cảnh của nhân vật thiện	Đặc điểm và tính cách của nhân vật thiện	Tính cách của nhân vật ác	Biểu tượng văn hóa	Nhân vật đặc biệt	yếu tố thần kì	Tầng lớp thống trị	kết cục của nhân vật thiện	kết cục của nhân vật ác
47	Truyện cây cau	anh em, vợ chồng	học trò đôi mươi	đẹp, ngoan, tài giỏi	x	trầu cau		hóa thành trầu cau, đá vôi		bị chết, trở thành sự tích đẹp cho chuyện tình lứa đôi	
48	Tám Cám	mẹ ghẻ - con chồng	mồ côi sống với mẹ ghẻ	xinh đẹp, nét na	tham ác	đi ghẻ	vị thần	phép thần	vua	vượt qua mọi khổ nguy, lấy được hoàng tử	chết
49	Truyện dưa hấu	vua tôi	tôi của vua, được vua dựng vợ	trung hậu		trái dưa hấu	chim mang hạt giống	giống dưa mát ngọt thơm ngon	vua	được vua đón về phục chức	
50	Truyện thần núi Vọng Phu	vợ chồng	x	ngoan hiền	x	hòn vọng phu (chờ chồng)	x	hóa đá, hóa hòn vọng phu	x	hóa đá, hóa hòn vọng phu, kết thúc duyên tình vợ chồng vô tình của anh trai em gái	